

Merhaba,

Bir yılı daha geride bıraktık...

Bu yıl da kentlerimizin gelişimi/ dönüşümü ve mesleğimiz açısından oldukça hareketli geçti. Bir yandan saltanata dönüşen iktidarların kentler üzerine kurduğu rant baskısı, diğer yandan yaşam savaşına dönüşen kent hayatı, bireylerin yaşam alanlarını daraltmaya ve kent mekanlarının özgün niteliklerini aşındırmaya devam diyor.

Dünyanın başka ülkeleri ve bölgeleri gibi Türkiye de son yıllarda yaşanan ekonomik sıkıntılardan fazlasıyla nasibini aldı. Asgari ücretin açlık sınırının altına inmesi, her gün artan işsizlik ve gizli işsizlik rakamları, bireylerin sosyal sigorta haklarının kısıtlanması, sağlığın özelleştirilmesi, eğitim hakkının giderek yükselen üniversite harçları aracılığıyla engellenmesi, kent mekânı üzerinden gerçekleştirilen sosyal ayrışma ve yerinden edilmeler artık toplumun kanıksadığı ve gündelik hayatın parçası haline gelen sorunlar olarak karşımızda duruyor.

Diğer yandan toplumun her bireyinin kaliteli ve sağlıklı çevrelerde yaşaması, çalışması, sosyalleşmesi, kültürel ve sanatsal ihtiyaçlarını gidermesi hedeflerini temel alan mimarlık mesleği de böylesi zor bir süreçte kendini var etmeye çalışıyor. Çalışma koşulları gün geçtikçe ağırlaşan mimarlar ister büro sahibi, ister ücretli çalışan olsun, mesleğin icrası sırasında hem sürekli değişen yasal düzenlemelerin baskısı hem de uygulamada yaşanan sıkıntılarla mücadele ediyor. Bu ortamda, geçtiğimiz yılın son günlerinde, İmar Kanunu ve Yapı Denetimi Kanunu gibi mesleğimize şekil veren yasaların yeniden düzenlenmek istemesi, meslek odalarının gelirlerini –ve bu yolla etkinliklerini– sınırlandırmaya yönelik bazı tasarımların Meclis Komisyonlarında tartışılması şüphesiz bir tesadüf değildir.

İşte Mimarlar Odası Ankara Şubesi 2010 çalışmalarının çerçevesini bu sorunların yoğunluğu içinde, kendini “taraf” olarak konumlandığı bir noktaya referansla kurdu. Hem kente, hem de mesleğe dair mücadelesini üyelerinin gönüllü katkıları ile yeni fikirler üretmek, stratejiler geliştirerek ve pratik eylemler hayata geçirerek yürüttü.

Yeni bir yıl, yeni umutlar demektir..

Her şeye rağmen umut çok uzağımızda değil. Her birimizde tek tek var olan ve birbirine değdikçe çoğalan yaratma gücü ve arzusu, kısacası dünyayı dönüştürmenin, “sıcaklığı serinliğe ve karanlığı aydınlığa çevirmenin” bilgisi, umudumuz. Geleceği oluşturacak her yeni günün bir önceki günden daha güzel geçmesi ve yeni yılın tüm insanlığa ve ülkeye barış ve mutluluk getirmesi umuduyla gelin 2011'de hep birlikte taraf olalım, hep birlikte mücadeleye devam edelim.

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi
41. Dönem Yönetim Kurulu

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Adına
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü
Fatih Söyler

Yayın Kurulu
Ebru Aksoy, Esin Bölükbaş, Özgecan Canarslan,
Sermin Çakıcı, Özge Göncü, Orçun Köken, Arif Şentek,
Y.Yeşim Uysal, Fadime Yılmaz.

Yayına Hazırlayan
Y. Yeşim Uysal

Grafik Tasarım
Hatice Erbay

tmmob
mimarlar
odası

ANKARA ŞUBESİ
BÜLTEN

85

Ocak 2011

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Bülteni
Ayda bir yayımlanmaktadır.
6000 adet basılmıştır. Üyelere ücretsiz dağıtılır.

Burada yer alan yazıların içeriğinin sorumluluğu yazarına aittir.
Kaynak gösterilmek koşulu ile alıntı yapılabilir.

Baskı Tarihi: Ocak 2011
Konur Sokak No: 4/3 Kızılay, ANKARA
T: 312 417 86 65 F: 312 417 18 04
e-posta: info@mimarlarodasiankara.org
www.mimarlarodasiankara.org

Baskı
...

Tezcan Karakuş Candan, 2 Mart 2007, Hasanoğlu Köy Enstitüsü

İÇİNDEKLER

ŞUBEMİZDEN

■Haberler

■Mimarlar Odası'nın Kuruluş Dönemlerine İlişkin "Oda Efsaneleri" - Çetin Ünalın

4-16

KENT VE ÜLKE GÜNDEMİ

■"Ankaralı" Bir Mimar: Nejat Ersin Arif ŞENTEK

■DOCOMOMO- Türkiye Mimarlığında Modernizmin Yerel Açılımları VI

■Haydarpaşa Gar, Liman ve Kıyı Alanını

18-31

EĞİTİM

■Bir Anket Çalışması

34-35

MİMARLIĞIN SOSYAL FORUMU

■Mimarlığın Sosyal Forumu Açılış Konuşmaları

38-41

ÖZEL BÖLÜM

■Yüksel Yaya Bölgesi

■Yüksel Yaya Bölgesi Tarihçesi

■Kızılay'ın Tarihsel Gelişiminde yeni bir evre kurulabilir mi?- İlhan Tekeli

■Yüksel Yaya Bölgesine Dair Şube Çalışmaları

■Konur-Karanfil-Yüksel Yaya Bölgesi Yenileme Çalışması – Çankaya Belediyesi

■Konur-Karanfil-Yüksel Yaya Bölgesi – Çankaya Belediyesi

■Röportaj

■Konur Sokak Üzerine Bir Deneme-Fatih Söyler

42-67

ÖYKÜ

■Otel - Gamze Güller

68-70

MESLEKİ UYGULAMA

■Yapı Denetim Yasası / Yeni Gelişmeler - Aykut Ülkütekin

71-77

SÖYLEŞİ

■Ertuğrul Özakdemir - Çetin Ünalın

78-81

BİLİNMEYEN ANKARA

■Kuğulu Pasajı ve İşhanı Özüm İtez

82-83

DEVAM EDEN YARIŞMALAR

84

KİTAP YORUM

85-86

MESLEKİ DENETİM

■Gelir- Gider Tablosu

87-68

Bina Kimlikleri Söyleşisi 8 96'lar Apartmanı

6 yılı aşkın süredir devam eden, Cumhuriyet dönemine dair mimari envanterin belgelenmesi, bu envanterin toplumun farklı kesimlerine tanıtılarak kültürel miras konusunda bilinç oluşturulması hedefleri ile düzenlenen ve Türkiye'de pek çok kentte benzer yaklaşımlarla etkinlikler düzenlemesi ve arşiv oluşturulması konusunda örnek olan Bina Kimlikleri ve Envanteri Projesi 41. dönem programı kapsamında söyleşilerine devam ediyor.

Bina Kimlikleri Söyleşilerinin sekizincisi Türkiye'de uygulanan modern mimarlığın sivil örneklerinden biri olan **"96'lar Apartmanı"** kendisine konu ediliyor. Oturum Başkanlığını ODTÜ Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü öğretim üyelerinden Doç. Dr. Elvan Altan Ergut'un yürüteceği söyleşide Yeditepe Üniversitesi Mühendislik ve Mimarlık fakültesinde öğretim görevlisi olarak çalışmakta olan proje müellifi M. Arman Güran ve Y. Mimar Zeynep Çiğdem Uysal konuk olarak katılacaklar. **24 Şubat 2011 Perşembe günü saat:18.30'da** düzenlenecek etkinlik TMMOB Mimarlar Odası Toplantı Salonunda (Konur Sokak 4/5) gerçekleşecek.

Kentler İçin Toplumsal Bir Gelecek Projesi: 2011 Çocuk ve Mimarlık Çalışmaları Başladı

Çocuk ve Mimarlık Çalışmaları, mimarlığın toplumla buluşması, çocuk kültürü ile mimarlık kültürünün paylaşılması ve çocukların yapıyı çevre farkındalıklarının geliştirilmesi hedefiyle 2002 yılında bu yana Mimarlar Odası Ankara Şubesi tarafından yürütülmektedir. Geleceğin kentlerinin şekillendirilmesinde tasarımın, tasarlamanın değerini ve önemini kavramış, eleştirel ve yaratıcı düşünce sistemini geliştirebilmiş nesillerin var olmasını destekleyecek içerikle yürütülen çalışmalarla iki yüzü aşkın okulda binlerce öğrenciye ulaşılmıştır.

Çocukların kente sorgulayan gözle bakmasını, yerel ve evrensel mimarlık kültürüyle tanışmasını, yaşadıkları kentte söz hakkı sahibi olmasını sağlayan Çocuk ve Mimarlık çalışmalarında yer almak isteyenler 23 Aralık 2010 günü Mimarlar Odası'nda yapılan toplantıda bir araya geldi. Üyeler ve mimarlık öğrencilerinin katılımıyla gerçekleştirilen toplantıda önceki dönem çalışmalarından bahsedildi ve 2011-2012 dönemi için hedeflenen yeni projeler anlatıldı.

13-17 yaş grubu ile yapım süreçleri üzerine uygulamalı atölyeler yapılmasını amaçlayan "YAPIyoruz Projesi" ile okulların 4. sınıfları ile yürütülecek "Yürüyoruz, Oynuyoruz, Biliyoruz Projesi" Çalışma Grubu Koordinatörü Tezcan Karakuş Candan tarafından toplantıda sunulan yeni dönem projeleri arasındaydı.

2011 yılının mobilizasyon dönemi olacağı, okul tatillerinde yaz kampı yapılmasının planlandığı, Mart-Haziran Dönemi ile Eylül-Şubat Döneminde, her ay sabit bir mekânda atölye çalışmalarının yapılacağı ve özellikle yapıların gezileceği, YAPIyoruz Projesi ile 13-17 yaş grubu ile yapım süreçleri üzerine uygulamalı atölyelerin düzenleneceği aktarıldı.

Çalışmalar hakkında bilgi edinmek, öneride bulunmak veya çalışma grubuna katılmak için Mimarlar Odası Ankara Şubesi'ne başvurabilirsiniz

Ayrıntılı bilgi için: 0312. 417 86 65 / 120 Sinem Yıldırım

Öğrenci Komisyonu Söyleşileri: Geleneğe Eklenmek- Cengiz Bektaş

Mimarlar Odası Ankara Şubesi **Öğrenci Komisyonu** 2011-2012 etkinliklerine **Cengiz Bektaş** Söyleşisi ile başladı. 14 Ocak 2011 tarihinde Alman Kültür Merkezi'nde "Geleneğe Eklenmek" başlığı altında gerçekleştirilen söyleşiye çok sayıda mimarlık öğrencisinin yanı sıra mimarlar da katıldı.

"Gelenek" kelimesinin "gelmek"ten türediğini ve bugüne gelmeyen bir şeyin gelenek olamayacağını söyleyen Bektaş, eklenmenin ancak geleceği çağdaş bir şekilde düşünmekle mümkün olacağını belirtti ve tasarımın kullanıcıdan bağımsız ele alındığı günümüzde, insan-doğa odaklı projelerinden örnekler sundu.

Etkinlik söyleşi ardından verilen kokteyllerle sona erdi.

WEB Üzerinden Üye İşlemleri Başlamıştır

Mimarlar Odası tarafından üyelerimizin bazı üyelik işlemlerinin internet üzerinden yapabilecekleri uygulama 01 Ocak 2011 tarihinde başlatılmıştır.

Üyelerimiz bu işlemlerle sistem üzerinden;

Kendi bilgilerini görme (iletişim, mali konular, eğitim, proje vb)

-İletişim bilgilerini değiştirme gibi taleplerde bulunabilme,

-Ödeme işlemleri (aidat vs.)

-E-egitim programlarına katılabilme,
gibi işlemleri yapabileceklerdir.

Bu hizmetlerden faydalanabilmek için, üyelerimizin ekte yer alan sözleşmeyi ve e-posta hesabı sözleşmesini doldurarak Şubemize teslim etmeleri gerekmektedir.

Mimarlar Odası tarafından online üyelik işlemleri ve oda e-mail adresi için gerekli bilgiler tarafınıza gönderilecektir.

Bilgilerinize sunarız.

TMMOB Mimarlar Odası

<http://www.mimarlarodasiankara.org/download/webuyeliksoz.doc>

55. Yıl Kutlaması

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi **25 Aralık 2010 tarihinde** 55. yılını doldurdu. Bu 55 yılda toplumsal muhalefetin önemli unsurlarından biri haline gelen Mimarlar Odası Ankara Şubesi, kuruluşunun 55. yılını kokteyl ile kutladı. 55. yıl ve Yılbaşı kutlamalarının bir arada yapıldığı etkinlik, gece boyunca canlı müzik eşliğinde devam etti.

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi olarak TMMOB ve Mimarlar Odası örgütlenmesini sahiplenen, yıllara yayılan katkıları ile Oda politikaları ve eylemlerini şekillendiren üyelerimize teşekkür ederiz.

KENT VE ÜLKE GÜNDEMİ

Odalardan Gökçek'e Dava

AOÇ arazisi nedeniyle daha önce de yargı duvarına çarpan Belediye tekrar yargı önünde

TMMOB **Mimarlar Odası Ankara Şubesi, Şehir Plancıları Odası Ankara Şubesi, Peyzaj Mimarları Odası, Çevre Mühendisleri Odası, Ziraat Mühendisleri Odası ve** Ankara Barosu Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin Atatürk Orman Çiftliği ile ilgili Meclis kararlarını yargıya taşıdı. Odalar, Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin Atatürk Orman Çiftliği arazisinde uygulamaya koymak istediği planın anayasaya aykırı olduğu gerekçesiyle tekrar gündeme getirdiler. 2006'dan bu yana Atatürk Orman Çiftliği arazisi üzerinde planlarından vazgeçmeyen Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin aldığı kararlar birçok kez yargıdan döndü. Yıllardır Atatürk Orman Çiftliği arazisinin yapılaşmaya açılmaması için mücadele eden odalar bir kere daha arazinin 1. derece doğal sit alanı olduğunu hatırlatarak dava açtılar.

Meslek örgütleri ve Ankara Barosu Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinin 13.08.2010 gün ve 2494 sayılı kararıyla onaylanan **"1/10.000 ölçekli Atatürk Orman Çiftliği Alanları Nazım İmar Planı ve I. Derece Doğal ve Tarihi Sit Alanı Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı"**nın ve eki olarak onaylanan **"1/10.000 ölçekli Ulaşım Şeması"** ile **"1/1000 ölçekli Ulaşım (Yol-Kavşak vb.) Uygulama Projesi"**nin öncelikle **yürütmesinin durdurulması** ve **iptali istemiyle**, Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi tarafından kabul edilen planların ve eklerinin dayanağı olan 5524 sayılı yasanın Anayasa'ya aykırı olması sebebiyle **yürürlüğünün durdurulması ve Anayasa Mahkemesine** gönderilmesi için yargıya gitti.

Danıştay Belediye'ye "Dur" Dedi

Danıştay, Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin Ulustaki yıkım çalışmalarını durdurdu.

Danıştay, Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin eski bir yerleşim yeri ve tarihi yapıların merkezi olan Ankara'nın Ulus semtinde yaptığı yıkımlar için aldığı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'nun ilke kararının yürütmesini durdurdu. Şehir Plancıları Odası ilke kararının iptal edilmesi için Danıştay'da dava açtı.

Danıştay 6. Dairesi Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından aldırılan ilke kararını yasaya aykırı buldu. Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kanunu'nda "koruma amaçlı imar planının yapılmadığı hallerde kentsel sit alanları yapılaşmaya açılmaz" hükmü yer almasına rağmen Büyükşehir Belediyesi tarafından Ulus Bentderesi ve Hacı Bayram Veli gibi bazı tarihi binaların da olduğu alanlarda yıkımlar yapıldı. Danıştay, Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kanunu'na dayanarak, koruma amaçlı imar planı yoksa kentsel sit alanları yapılaşmaya açılmaz diyerek, Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin Ulus'taki yıkımlarına "DUR" dedi. Koruma amaçlı imar planı yapılmıyaya kadar, Koruma Bölge Kurulu tarafından üç ay içinde geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartlarının belirleneceği ve iki yıl içinde koruma amaçlı imar planı yapılmadığı takdirde, geçiş dönemi esasları ve kullanma şartlarının uygulanmasının da durdurulacağını belirtti.

1990-91/Zonguldak Büyük Madenci Grevi ve Yürüyüşü 20.YIL Anma ve Kutlama Etkinlikleri

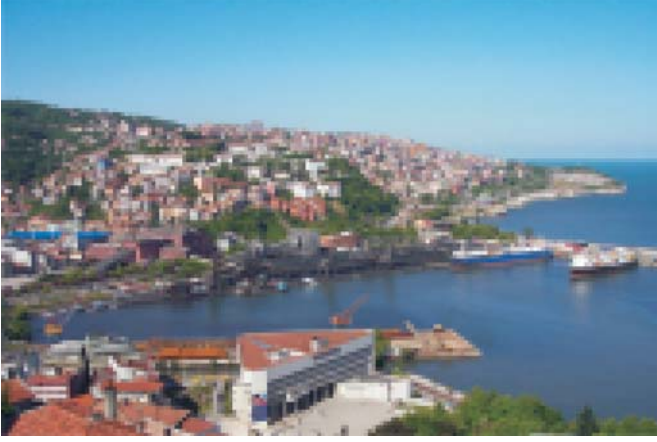

1990-91 / Zonguldak BÜYÜK MADENCİ GREVİ ve YÜRÜYÜŞÜ'nün 20. Yılı nedeniyle TMMOB Maden Mühendisleri Odası tarafından 08 Ocak 2011 tarihinde Ankara'da İnşaat Mühendisleri Odası Teoman ÖZTÜRK Salonunda düzenlenen Anma ve Kutlama Etkinlikleri, TMMOB Maden Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet TORUN, TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet SOĞANCI ve Genel Maden-İş Sendikası Başkanı Ramis MUSLU'nun açılış konuşmaları ile başladı.

Etkinlik süresince fotoğrafların da sergilendiği, Zonguldak BÜYÜK MADENCİ GREVİ ve YÜRÜYÜŞÜ'nü konu alan kısa bir tanıtım filminden sonra, yöneticiliğini TMMOB Maden Mühendisleri Odası Başkanı Mehmet TORUN'un yaptığı, Genel Maden-İş Sendikası Başkanı Ramis MUSLU, Sabri TOPÇU, Prof. Dr. Ahmet MAKAL ve Yrd. Doç. Dr. Attila AYTEKİN'in katıldığı bir panel düzenlendi.

Öğle saatlerinde verilen kuru katık molasından sonra, "Yüzbin Kişiydiler" isimli belgesel film gösterisi yapıldı. Sözün katılımcılara verildiği "Serbest Kürsü" ile devam eden etkinlik, Fahri BOZBAŞ tarafından sergilenen "Göçük Mehmetle Yeni Sondaj" adlı tiyatro gösterisi ve ses sanatçısı Ahu SAĞLAM müzik dinletisiyle sona erdi.

Zonguldak Lavuar Koruma Alanı ve Çevresi Proje Yarışmasını Tartışıyoruz

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi 2006 yılında talihsiz bir girişim sonucu, gece yarısı operasyonu ile, Cumhuriyetin önemli endüstri miraslarından birisi Maltepe Havagazı binasının yıkılmasının ardından endüstri mirasının korunmasına dair bir dizi çalışma başlatmıştı. Bu çalışmalar öncelikle Ankara Şube coğrafyasından başlayan endüstri mirası rotasının çıkartılması ve endüstri mirasını tanıtıcı sergi, yayın, etkinlik yoluyla endüstri mirasına dair bir farkındalık oluşturmalarını hedeflemişti.

Bir yıl sonra, 2007'de Ankara Şube coğrafyası içinde yer alan Zonguldak kentinde, merkezde bulunan Lavuar alanının yıkılacağına dair söylentilerin dolaşması üzerine Zonguldak Temsilciliği ve Ankara Şubesi ortak çalışmalar yürüterek, sonrasında büyük bir kısmı yıkılan Lavuar Alanına dair bir projelendirme süreci başlattı. Tamamının yıkılarak, yerine alışveriş merkezi yapılması planlanan Zonguldak Lavuar Alanına dair oluşturulan bu projelendirme süreci yerel bir harekete dönüşerek meyvelerini vermeye başlamış, Temsilcilik ve Şube'nin birlikte yürüttüğü "Öğrenci Fikir Yarışması" yerel örgütlenmelerin bir arada olduğu katılımcı bir modelle yeniden projelendirme ve uygulama sürecine evrilebilmiştir. "Zonguldak Lavuar Koruma Alanı ve Çevresi Koruma, Planlama, Kentsel Tasarım ve Peyzaj Düzenleme Proje Yarışması" bu çalışmaların sonucunda ortaya çıkmıştır.

Bu çerçevede **"Zonguldak Lavuar Koruma Alanı ve Çevresi Koruma, Planlama, Kentsel Tasarım ve Peyzaj Düzenleme Proje Yarışması"**nı tartışmak ve arka planını ortaya çıkarmak amacıyla Mimarlar Derneği 1927 ve Mimarlar Odası Ankara Şubesi bir ortak etkinlik düzenlemektedir. **22 Şubat 2011 tarihinde Çağdaş Sanatlar Merkezinde** gerçekleştirilecek Panel sonrası açılacak Yarışmanın Proje Sergisi 28 Şubat 2011 tarihine kadar açık kalacak. Oturum başkanlığını Lale Özgenel'in yaptığı Panel 22 Şubat 2011 Salı günü saat: 18.30'da gerçekleştirilecek. Panel'e ayrıca Baran İdil, Haluk Zelef, Gül Köksal ve Turhan Demirtaş konuşmacı olarak katılacaklar.

Enkazdan "Defineye": Zonguldak Lavuari Süreci

Turhan Demirtaş

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi
Zonguldak Temsilcilik Başkanı

Zonguldak'ın endüstri mirasına mimarlar sahip çıktı.

Lavuar Alanı Projesi Zonguldak'ı zenginleştirecek.

Zonguldak; kömürle doğmuş, kömürle kimlik kazanmış, Cumhuriyetimizin ilk vilayeti ve ilk endüstri kentidir.

UNESCO Anıtlar ve Sitler Kurulu, ICAMOS, 2006 yılını Endüstri mirası yılı ilan ettiğinde, Mimarlar Odası Ankara Şube Yönetim Kurulunun çağrısıyla, Şubeye bağlı 16 ilin Temsilcilikleri ve Şubenin tüm yöneticileriyle birlikte Zonguldak'ta, geniş katılımlı bir yönetim kurulu toplantısı yapmıştık. Endüstri Mirası da gündem maddesiydi.

Zonguldak'ın, kömürle doğmuş, kömürle kimlik kazanmış, Cumhuriyetimizin ilk vilayeti ve ilk endüstri kenti olması ve bu kimliğinin parçası endüstri yapılarının her geçen gün bir bir yok edildiğini gözlemlemesi

üzerine, mimarlar olarak; kentin simgesi olabilecek, endüstri kenti kimliğini ve kültürünü yansıtacak, gelecek nesillere aktararak yaşatacak bir endüstri yapısını restore edilerek kullanılması doğrultusunda uygun bir yapı bulabilmek için inceleme ve değerlendirme çalışmaları yaptık.

İki gün süren çalışmalarımız sonunda; kent içindeki konumu, yapı alanı büyüklüğü, içinde sosyal ve kültürel çeşitli birimlerin yapılabilişliği vs. gibi yönleriyle oldukça uygun olduğunu gördüğümüz, hizmet dışı bırakılmış, atıl durumdaki Lavuar tesisinin endüstri mirası olarak tescili için Kültür ve Turizm Bakanlığı Karabük Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Bölge Kuruluna başvuruda bulunduk.

Zonguldak Lavuarı, 1955 yılında yapımına başlanıp 1957 yılında hizmete açılan, taş kömürünü yıkayarak, yüzdürme sistemiyle yabancı maddelerden ayıran, cevher zenginleştirme işlevi gören bir tesisti. Tesis yaklaşık 30.000 m2'lik bir alanda, ana binası yaklaşık 12.000 m2 taban alanlı ve yüksekliği 24 metreye ulaşan, Tüvenan Kömür Siloları, Kriblaz Ünitesi, Kömür Yıkama Üniteleri, Flotasyon Ünitesi, Atık Nakil Sistemleri, Kömür Stoklama ve Yükleme sisteminden oluşan görkemli bir tesisti.

Kurul üyelerinin Zonguldak'a gelişlerine, tesisi görüp tescil kararlarını alışlarına kadar geçen süre içinde, Lavuar tesisinin neredeyse tamamı çok hızlı bir şekilde söküldü, yıkıldı, "enkaz" yığını haline getirildi.

Yıkımdan geriye kalan yapılardan; ocaklardan kazıldığı şekliyle demiryolundan vagonlarla getirilen tüvenan dediğimiz taş, kömür, v.s. karışımının tesiste işlem görmesi için ilk döküldüğü yer olan **silolar** ve oradan bantlarla nakledilen ve kırma ve eleklenme (kömürü çaplarına göre ayırma) işleminin yapıldığı **kriblaj binası** ve kömür yıkama suyundaki çok küçük taş parçalarını çökerterek suyu geri kazandıran üç adet **dekantasyon kuleleri**, kurul tarafından endüstri yapısı olarak tescil edildi, tescilli alan sınırları belirlendi ve koruma kararı alındı.

Ankara Şube yöneticilerinin Zonguldak'ta yaptıkları ilk Yönetim Kurulu toplantısı ve ilk teknik gezilerinin sonrası, Endüstri mirası konusundaki eksiklikleri ve belirsizlikleri ortaya koymak amacıyla Mimarlar Odası Genel Merkezince Zonguldak'ta akademik bir atölye çalışması yapılması kararı alındı. Bu amaçla kente gelen akademisyenlerle birlikte 6-7 Nisan 2007 tarihlerinde, endüstri mirası konulu çalışmalar yapıldı ve bu çalışmalar Mimarlar Odası tarafından, **Korumada Yeni Kavramlar " ENDÜSTRİ MİRASI"** adıyla kitap halinde yayınlandı.

Ankara Şubenin ve Zonguldak Temsilciliğinin bu çalışmaları ve girişimleri, Lavuar alanın satışını büyük

bir iştahla bekleyen paylaşımcıları çok rahatsız etti. Zira önceki imar planlarında kamu kurumu, Lavuar tesisi alanı olarak görünen alan, plan değişikliği ile ticaret alanına çevrilmiş ve satışa çıkarılması planlanmıştı. O düşüncenin bir an önce uygulanması adına da Lavuarın sökümüne başlanmıştı.

Koruma Kurulu'na başvurumuzdan itibaren, dönemin Belediye Başkanı, Enerji Bakanı, TBMM Başkanı ile yerin satışını bekleyenler ve işbirlikçileri, mimarları kentin önünü tıkamakla, hatta ihanetle suçlamaya başladılar.

Lavuar tesisinin ayakta kalan bazı yapılarıyla, alanın bir kısmı tescil edilmişti ama düzenlemeleri yapacak kurum ve kuruluşlar çok uzun bir süre hiçbir çalışma yapmayınca iş yine mimarlara düştü.

Kamuoyunu bilgilendirmek, uygulamaları yapacak kurum ve kuruluşlara fikir vermek, yol göstermek, ufuk açmak için Mimarlar Odası Ankara Şube öncülüğünde, Maden ve Makine Mühendisleri Zonguldak Şubeleri ile birlikte, Mimarlık Fakülteleri öğrencilerinin katılacağı **"Kent Düşleri 3"** Proje/Fikir yarışması açıldı. Maden ocaklarında hayatını kaybeden maden işçileri anısına düzenlediğimiz yarışmamızı 24 Mart 2008 yılında başlattık.

Çeşitli üniversitelerden öğrenciler Zonguldak'a geldiler, Lavuar alanını ve Zonguldak'ın çeşitli endüstri yapılarını incelediler, iki gün misafirimiz oldular.

26 Haziran 2008 de sonuçlanan yarışmanın sunumları ve jüri değerlendirmeleri Ankara Milli Kütüphane Salonunda, Kolokyum ve Ödül Töreni de Zonguldak'ta yapıldı. Ödül alan projelerin sergisi ve çok büyük ilgi gördü.

29 Mart yerel yönetim seçimleri öncesinde, Zonguldak Kültür ve Eğitim Vakfı ZOKEV, 15 Mart 2009'da Mimarlar

Odası Ankara Şubesini de davet ettiği ve Şube Başkanına Çalıştay yürütücülüğü görevini verdiği Lavuar Çalıştayını düzenledi. Çalıştaya Mimarlar Odasından Sayın Emre Mardan da özel çağrılı olarak katıldı ve atölye çalışması ile katkılar verdi. Çalıştayda oluşturulan atölyelerden **"Lavuar Alanının Projelendirilmesine İlişkin Planlama İlkeleri ve Mimari Yaklaşım Komisyonunun Raporu"** çok büyük ilgi gördü. Çalıştayın tartışmalar bölümünde, siyasi partilerin Belediye Başkan adayları da görüşlerini açıkladılar.

Adaylardan Sayın İsmail EŞREF, seçim çalışmalarına başlamadan önce temsilciliğimizden Proje Fikir yarışmamızın projelerinin tanıtıldığı kitapçığı ve diğer dokümanları istemişti. Çalıştayda, projeleri incelediğini ve seçildiği takdirde, Lavuar alanını ve endüstri mirası olarak tescil edilen yapıları bir an önce halkın hizmetine açmak için tüm gücüyle çalışacağını ifade etti. Ve 15 gün sonraki seçimlerde de Belediye Başkanı seçildi.

Yine o yıl, yeniden yapılandırılan Kent Konseyi Genel Kurul toplantısında Lavuar Alanı gündeme alındı ve Temsilciliğimizin de içinde olduğu **"Lavuar Alanı Çalışma Gurubu"** oluşturuldu.

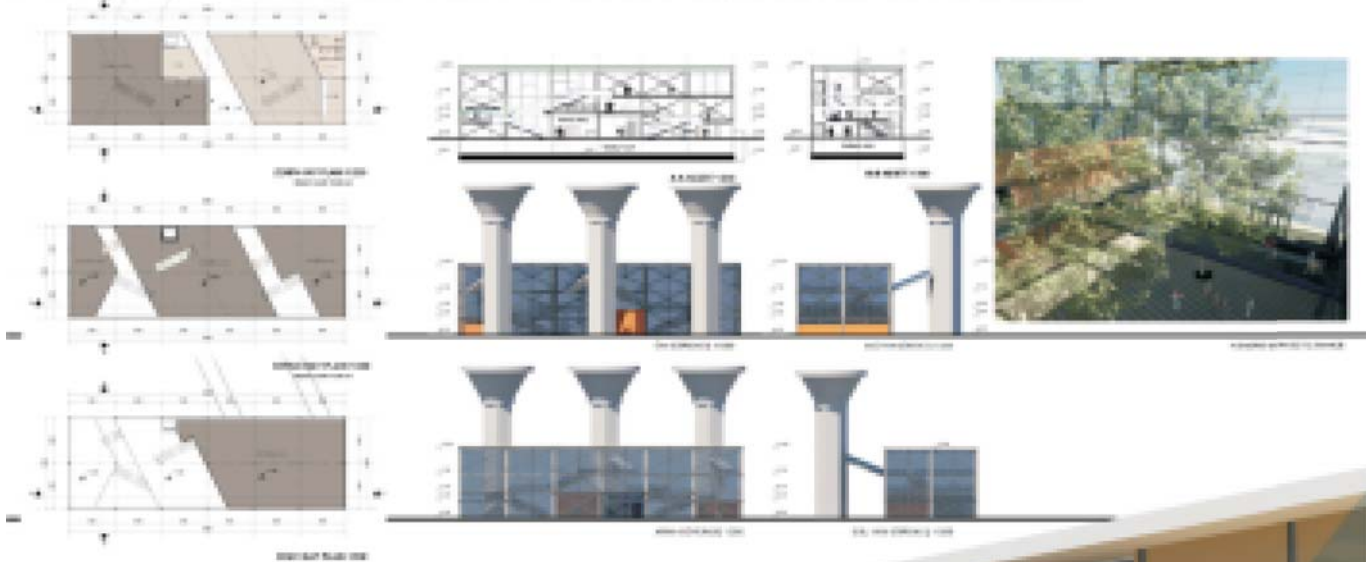
Temsilcilik olarak, görüşlerimizi aktardık:

- Ulusal ölçekte kentsel tasarım projesi yarışması açılmalıdır.
- Zonguldak kömürle doğmuş, kömürle kimliğini

MİMARİ KAT PLANLARI, KESİT VE GÖRÜŞLERİ (ÇAĞDAŞ MİMARİ AKTARIM)

00381

kazanmış, Cumhuriyetimizin İlk Vilayeti ve İlk Endüstri Kentidir. Lavuar alanında yapılacak tasarımlarda ve düzenlemelerde bunlar mutlaka vurgulanmalıdır.

- Zonguldak, ülkemizde, kent meydanı olmayan belki de tek ildir. Revizyon imar ve kentsel tasarım planlarında, alanın kentin meydanı olma, gerektiğinde toplantı, miting, fuar, sergi alanı gibi kullanılabilme özelliğini de taşıması sağlanmalıdır.

- Alanda yoğun yapılaşma olmamalıdır.

- Koruma altına alınarak tescillenen, yer altındaki, silo altı olarak adlandırılan mevcut yer, Zonguldak'ın kültürünü, kimliğini, kömürün serüvenini anlatan, müze, tiyatro, söyleşi, dinleti salonları, kitap satış yerleri, sanatçılar çarşısı, el sanatları atölyeleri v.s. gibi sosyal ve kültürel amaç ve etkinlikler için kullanılmalıdır.

- Korunan yapılar ve onların bodrumları hariç, zemin altı kotlarda, otopark, minibüs durak ve depolama yerleri, v.s. yapılabilir. Bu takdirde, trafiğin de ne şekilde çözümleneceğini gösteren ulaşım planının da, mutlaka yapılması şartı getirilmelidir.

- Şartnameye projelerin Koruma Kurulunun onayından geçirilme şartı konulmalıdır.

- Şartnamede, alanın, şurasında şu şekilde şu olsun, binanın şurası şöyle olsun, kuleler şu şekilde yapılsın v.s. gibi ayrıntılara girmenin, yarışmacı ekiplerin yaratıcılıklarını ve özgür tasarımlarını engelleyebileceği göz ardı edilmemelidir.

Önerilerimiz oldu.

Temsilciliğimizin başından beri savunduğu, **"ulusal ölçekte tek dereceli proje yarışması açılması"** önerisi ve projelerde kesinlikle olmasını gerekli gördüğümüz hususlar Kent Konseyi Genel Kurulunda da kabul edildi.

"Kent Düşleri 3" Proje / Fikir yarışmamız, ZOKEV Çalıştayının ve Zonguldak Lavuar Koruma Alanı ve Çevresi Proje Yarışması şartnamesinin alt yapısını oluşturdu.

Zonguldak Valisi Sayın Erdal ATA'nın ve Belediye Başkanı Sayın İsmail Eşref 'in konuya sahip çıkmalarıyla yeniden ivme kazanan süreçte, Zonguldak Belediyesince düzenlenen **"Zonguldak Lavuar Koruma Alanı ve Çevresi Koruma, Planlama, Kentsel Tasarım, Mimarlık ve Peyzaj Düzenleme Proje Yarışması"**, 30.03.2010 tarihinde başladı ve 24.06.2010 tarihinde sonuçlandı.

Şartname hazırlığından, sonuçların ilanına kadar, her yönüyle lekesiz, gölgesiz çok güzel bir yarışma oldu. Birinciliği kazanan projede; Zonguldak'ın endüstri kenti kimliğini ve kültürünü tam olarak yansıtmadığı, nesillere aktaramayacağı gibi endişe ve tereddütlerimiz olsa da, artık var gücümüzle, projeyi biran önce hayata geçirmeye çalışacağız.

Bitirirken, **"enkazdan define"** çıkarmamıza vesile olan ve bizlere her türlü desteklerini verenlere, teşekkürlerimizi borç biliriz.

20. Yılında Avrupa Mimarlar Konseyi: Avrupa'da Mimarlar ve Politika

Arif Şentek

Avrupa Mimarlar Konseyi (ACE), 20. kuruluş yılını, geçtiğimiz yılsonunda 3-4 Aralık günleri Brüksel'de kutladı. Yıldönümü dolayısıyla Avrupa Parlamentosunda özel bir konferans da düzenlendi. Öncelikle, bu etkinlikler hakkındaki bilgileri, ACE'nin kendi kaynaklarından çok daha ayrıntılı olarak Mimarlar Odası web sitesinden öğrenmenin mümkün olduğunu belirtmek ve bunu sağlayan görevli meslektaşlarımızı kutlamak gerekir. Sınırlı bir çevre içinde kalıyor gibi görünse de, Mimarlar Odası yurtdışı ilişkiler kapsamında Brüksel'de olan bitenleri çok yakından izleyebiliyor (1).

Mimarlar Odası ve Ace

ACE'ye katılmak üzere ilk başvuruyu Mimarlar Odası 1990 başlarında, ACE'nin ilk kuruluş yıllarında yapmıştı. Türkiye AB üyesi olmadığı için, "gözlemci" üye olarak katılabiliyorduk. Böyle bir statünün tanınması, belki biraz da bizim fazlaca takip etmememizden olacak, bir on yıllık süre aldı. On yıl önce ACE'ye katıldığımızda, AB karşıtı bir söylemle böyle bir üyeliğe karşı çıkanlar olmuştu. Ama Brüksel'de tartışılanları sadece izlemenin bile bizim için önemli bir yarar sağladığını, geçen on yıl içinde Mimarlar Odası çevresinde geliştirilen yeni söylem ve eylemler sanırım kanıtıyor.

On yıl önce ACE'ye Mimarlar Odası delegesi olarak giden ve ilişkilerin geliştirilmesine önemli katkıları olan Sevgili Günhan Danışman hocamızın ardından bugün, Deniz İncedayı, Ali Cengizkan ve Tuğçe Tağmat bu ilişkileri başarılı bir şekilde sürdürüyorlar. Kuşkusuz, gittikçe daha ayrıntılı bir hal alan AB "muktesebatı"nı kavramak, Avrupa politikaları bağlamında ACE'nin çalışmalarına

dâhil olmak kolay bir iş değil. Ama denize girmeden yüzme öğrenilemiyor.

Başkanın MSF Konuşması ve Ace'nin İki Temel İşlevi

Ekim ayında Mimarlığın Sosyal Forumu katılmak üzere Ankara'ya gelen ACE Başkanı Selma Harrington'un Forum'daki konuşması, ACE'nin niteliği ve konumuna ilişkin önemli ipuçları veriyor. "Diplomatik" bir dille yaptığı, Türkçe olarak "merhaba" ile başladığı ve sonunda "teşekkür ederim" diyerek bitirdiği konuşmasında ACE Başkanı, ACE'nin başlıca iki temel işlevi olduğunu vurguluyordu. Birincisi, ACE'nin farklı ülkelerden mimarlıkla ilgili, farklı görüş, bilgi ve deneyimlerin karşılıklı aktarıldığı bir "platform" olması. İkinci işlev ise, AB yasama çalışmalarının izlenmesi, değerlendirilmesi, bu yasama sürecine gerektiğinde "müdahil olma" diye özetlenebiliyor. AB'nin çıkardığı yasalar, belki şu an için bizi doğrudan fazlaca etkilemiyor, ama AB üyesi ülkeler açısından gündelik yaşamın bir parçası ve dolayısıyla önemli.

Brüksel'de son düzenlenen 20. yıl programı ve özellikle Avrupa Parlamentosunda yapılan konferansın, daha çok ACE'nin "AB yasama süreci" ile ilintili işlevlerine ilişkin konuları kapsadığı anlaşılıyor. Konferansta; "Mesleki Yeterliliklerin Tanınması", "İç Pazarlarda Hizmetler", "Kamu İhaleleri", "Binalarda Enerji Verimliliği" ve "İnşaat Malzemeleri" konularındaki mevzuat üzerinde durulmuş. ACE'nin "platform" olma özelliği, 2000 yılında bir "ağ örgütü" olarak kurulan **Avrupa Mimarlık Politikaları Forumu'na** (EFAP)

doğru kayıyor diyebiliriz. Mimarlar Odası ile birlikte Bayındırlık Bakanlığı görevlilerinin de katıldığı EFAP çalışmaları, "mimarlık politikaları"na yönelik zengin bir bilgi ve deneyim birikimini yansıtıyor (2).

Neoliberal Politikalar Karşısında Mimarlar

Avrupa Mimarlar Konseyinin iki yıl önce, 10 Nisan 2008'de Brüksel'de düzenlediği "Gelecek İçin Tasarım: Pazar ve Yaşam Kalitesi" başlıklı konferans, Konseyin "platform" işlevini yansıtan ve üzerinde ağırlıklı durulması gereken bir etkinlik. ACE tarafından hazırlanan ve konferanstaki konuşmaları çok iyi özetleyen bir kitabın Türkçe çevirisi bu yıl Mimarlar Odası tarafından yayınlandı(3). ACE'nin bu konferansında dile getirilen görüşlerin önemli bir bölümü, ülkemiz mimarlık gündemindeki çoğu konuya ışık tutabilecek nitelikte. Örneğin bazı konuşmalar, Mimarlığın Sosyal Forumu tartışmalarına çok yakın paralellikler taşıyor.

2008'de, ekonomik krizin ağırlığını duyurduğu bir ortamda yapılan bu ACE konferansında, serbest piyasa koşullarını öngören neoliberal politikaların getirdiği ekonomik, politik ve toplumsal engellere karşın, kentlerdeki yaşam koşullarının nasıl geliştirilebileceğinin, mimarların toplum yararına işlevleri nasıl yerine getirebileceklerinin tartışılması amaçlanmış. Konferansta, AB görevlisi bürokratların suya sabuna dokunmayan "resmi" konuşmalarının yanı sıra, özellikle meslekten gelenlerin ve akademisyenlerin toplumsal içerikli "radikal" denilebilecek çıkışları dikkati çekiyor.

İŞLERİ PİYASANIN GİDİŞİNE BIRAKAMAYIZ

ACE'nin o tarihteki başkanı Juhani Katainen kitaptaki sunuşunda, işleri piyasanın gidişatına bırakan liberal inanç ve eğilimlerin ciddi bir şekilde zayıfladığını, günümüzde artık kamu yararını her şeyin önünde gören ve kentlerde yaşayanları tüm politikaların merkezine koyan tutumların gerekliliğini belirtiyor.

Harvard Üniversitesinden Richard Parker, konferanstaki konuşmasında "...ticari değil, gerçek anlamda güzeli yaratacak ortak yeteneklerimiz, çağımızın belirleyici iki kurumu olan piyasa ve demokrasi ile engellenmekte, çelişmektedir... Bu çelişkinin boyutları giderek büyümektedir..." diyerek radikal önlemlerin gerekliliği üzerinde duruyor. Galbraith'in 50 yıl önce dile getirdiği "özel refah – kamusal sefalet" çekişmesi yorumuna değinen Parker, getirilen iyi niyetli önerilerin gerçekleşmesinin, iktidar

gücü, çıkarlar ve geleneklerden oluşan bir üçlünün egemen olduğu sistematik düzensizlik ortamında engellendiğini söylüyor.

YOKSULLUK YERYÜZÜNDEN SÖKÜLÜP ATILMALI

Ekoloji profesörü ve "su hakkı" konusundaki radikal çıkışlarıyla tanınan Riccardo Petrella konferansta özetle şu görüşleri dile getirmiş: "Kentlerimizde yaşayanlar, kentlerin birkaç güçlü çıkar grubu tarafından, sadece ekonomik ve finansal açıdan değil, siyasal, kültürel, dini veya etnik açıdan, uluslararası, hatta dünya çapında etkili oligarşiler tarafından 'inşa' edildiğine ve bu durumun 'normal', hatta kaçınılmaz olduğuna inandırılmışlardır... (Oysa kentler) herkes için ve herkesin sorumluluğu altında olan ortak varlıklardır. Bunlar, büyük bankaların ve spekülasyon fonlarının toprağa yönelik açgözlü rekabetine konu olmamalıdır. Hepimiz için temel ilke... 21. yüzyıla dönüp baktığımızda, her insanın onurunun korunduğu, yoksulluğun yeryüzünden sökülüp atıldığı kentler görebilmektir."

Bu görüşlerin, AB'nin ve ülkelerin politikaları, özelde "mimarlık politikaları" ve "tasarım"ın geleceği üzerinde ne ölçüde etkili olabileceği kuşkusuz tartışılabilir. Ancak söylenenler, mimarın toplumsal sorumluluğunun ve mimarlık – politika ilişkilerinin öneminin yeniden vurgulanması açısından önemli. Bir dönemler bireyselliğe dayanan, piyasanın başıboşluğuna bırakılan politikaların çıkar yol olmadığı, özellikle son kriz ortamında açıkça görüldü. Konferansta dile getirilenler, mimarların politik yaklaşımlarında, daha da genelinde kent ve yapı çevre politikalarında, yeniden, günümüz koşullarını dikkate alan bir "sol" yönelime duyulan ihtiyacın belirgin izlerini taşıyor.

(1) ACE'nin 20. yıl kutlamalarına ilişkin, Mimarlar Odası web sitesindeki ayrıntı haberin dışında youtube'da da hoş bir "slide show" var: http://www.youtube.com/watch?v=5_nBGQ_g2tM

(2) Avrupa Mimarlık Politikaları Forumu EFAP'ın 18-20 Kasım 2010'da Brüksel'de yapılan son toplantısına ilişkin haber için bakınız: **Mimarlık Haberler**, Sayı 137 (Aralık 2010-Ocak 2011), s.11. Odanın web sitesinden de EFAP hakkında ayrıntılı bilgilere ulaşabilirsiniz.

(3) **Gelecek İçin Tasarım: Pazar ve Yaşam Kalitesi – Konferans Bildirileri**, çeviren Arif Şentek, Mimarlar Odası yayını, 2010, Ankara

Amastris* İsyanda!

Yağmur Dönmez
Bartın Platformu

"...İki adalı, iki koylu ve beş tepeli Amasra yarımadası, Karadeniz'in sanki "seni ben yetiştirdim" diyerek ana karadan koparıp almak istediği üzüm salkımı gibidir. O yarımada ve adalar mı denize doğru uzanır, yoksa o ismi kara deniz mi karaya sığınmak ister ve girer toprağın bağrına anlayamazsınız. İşte bu tutkulu sarmaş dolaş olsun, deniz ile karanın çocuğudur Amasra..." diye anlatır bir Amasra tutkunu yaşadığı yeri. Batı Karadeniz'de, o ismi kara denizin kıyıcığında denize doğru uzanmış bir yarımada'dır Amasra. Yakın zamanın el değmemiş cenneti; günümüzünse alternatif turizm mekânlarından biri olan bu küçük ilçe, Bartın iline bağlı ve yaklaşık 7000 nüfuslu bir liman kentidir aslında. Daha çok bir sahil kasabası olarak kabul edilmesi ve deniz ile iç içe bir hayatın hüküm sürüyor gibi görünmesine rağmen, Amasra halkının büyük bir bölümünün hayatında bölgeden çıkartılan kömürün ve maden ocaklarının büyük etkisi vardır.

Kiminin babası, kiminin dedesi, akrabası, komşusu kara elmasa ulaşabilmek için madeni iş yeri bellemiş; yerin metrelerce altındaki karanlığı ekmek kapısı yapmıştır. Fakat ülkedeki serbest piyasa ilişkilerinin ve özelleştirmelerin hız kazandığı 90'lı yıllar, Amasra ve bölgedeki madencilik faaliyetleri için de yıkıcı sonuçlara sebep olmuştur. İşçi alımının durdurulması, ocakların özelleştirilmesi, TTK'ya ait tesislerin kapatılması vs. sonucunda 1984 yılında 4500 maden işçisi bulunan Amasra'nın işçi sayısı günümüzde 800'e kadar düşmüştür. Sonuçta bölge ekonomik olarak balıkçılığa ve turizme daha çok yönelmiş; fakat bu alanlardaki imkânların kısıtlılığı sebebiyle başta bölge gençleri olmak üzere Amasra halkı işsizlik sorunuyla karşı karşıya kalmıştır. Ve 90'larda başlayan ocakların tasfiyesi süreci 2005 yılında Amasra'daki taşkömürü sahalarının bir kısmının özelleştirilmesi ve HATTAT A.Ş.'ye bağlı HEMA adlı bir şirkete satılmasıyla

*Amasra ilçesine adını veren Pers prensesi Amastris.

sonlanmıştır. Rant sağlama isteği ve yandaşlara peşkeş süreci sadece bununla kalmamış, Amasra'nın toprağını, denizini, ormanını ve Amasra halkını yavaş yavaş zehirleyecek olan çevre talanı da bu noktada başlamıştır.

Amasra halkının yaklaşık 5 yıldır içerisinde bulunduğu bu süreç, günümüzde Karadeniz ve ülkenin diğer birçok bölgesinde sürdürülen çevre talanlarından çok da farklı değildir aslında. İlk olarak kömür çıkartma amacıyla bölgeye geldiğini söyleyen şirket, TTK'ya bağlı bir kısım kömür sahasının işletme hakkını alarak faaliyetlerine başlamıştır. HATTAT A.Ş. bölgeden taş kömürü çıkaracağını, bunu en makul fiyatlarla ülke sanayisine sunacağını, ayrıca maden çıkarılan yerlerin yakınlarında TERMİK SANTRALLER kurarak bölge halkı için istihdam yaratacağını iddia etmiştir. Dayı, amca, hemşeri"-cılık/-cilikleriyle" bölgeyi kendisine mesken edinen şirket, 4 yıl boyunca hiçbir şekilde kömür çıkarma işine girişmemiş; bu yıllar süresince, Amasra ve civarının asıl olarak tarım, balıkçılık ve turizm bölgesi olarak kabul edildiği Çevre Düzeni Planı'nın değiştirilip, planda bölgenin sanayi alanı olarak anılması için çeşitli sosyal ve siyasal(!) faaliyetler yürütmüştür. İşin "istihdam yaratma" boyutu ise bambaşka nitelikler taşımaktadır. Şirketin faaliyetlerine başlamasıyla Amasra sokaklarında görülen Çinli sayısı her ne alametse bir anda artmıştır! Şirket, beslediği ve beslendiği sistemin en vazgeçilmez özelliklerinden birini kullanarak uzak doğunun ucuz emek gücünü bölgeye taşımıştır.

Mevcut durumun kısa zamana kadar bu şekilde seyretmesi, bölge halkını umutsuzluğa değil, bütün Karadeniz'de olduğu gibi "yaşadığı yere sahip çıkma" bilinci sayesinde direniş stratejileri geliştirmeye itmiştir. 24.11.2010 tarihinde Bartın'da yapılan ÇED Halkı Bilgilendirme Toplantısı yaklaşık 2000 kişinin protestosuna sahne olarak yaptırılmamıştır. Yine ertesi gün aynı amaçla yapılan diğer toplantı da benzer şekilde iptal ettirilmiştir. Bununla yetinmeyen Amasralı ve Bartınlılar, 29 Kasım 2010 tarihinde Çevre ve Orman Bakanlığı'nda bölgenin neredeyse bütün oluşumlarının bileşeni olduğu Bartın Platformu ve HEMA Temsilcilerinin katılımıyla gerçekleştirilen Kapsam Belirleme Toplantısı'na, dışarıdan da olsa müdahil olabilmek için yaşlı-genç, kadın-erkek, çocuk-çocuk yaklaşık 800 kişi Ankara'ya gelmişler; Termik Santrale karşı seslerini yükseltmişlerdir. Bakanlık önü öyle samimi manzaralara sahne olmuştur ki, hep birlikte yaratılan toplumsal hareket meyvesini vermiş; hazırlanan ÇED Raporu iptal edilmiştir. Verilen örgütlü mücadelenin kazanımla sonuçlanması Amasra ve Bartın'da adeta bir bayram havası estirmiştir.

Fakat ne yazık ki her şey şu an için bitmiş sayılmaz... Milyar dolarlık bir şirketin yapmış olduğu bütün o masrafları kat ve kat karlarla yerine koymadan bölgeyi terk etmesi kendileri açısından çok da akıl karı bir şey olmasa gerek. Bu durum, daha geçtiğimiz günlerde Enerji Bakanı Taner Yıldız'ın bizzat HEMA tarafından Amasra'ya davet edilmesi ve kimsenin haberi olmadan bölgeye gelerek şirketin kullanmakta olduğu sahayı ziyaret etmesinden ve sonrasında yapmış olduğu açıklamalardan anlaşılmaktadır. Ama ne olursa olsun Amasra halkı BİRLİKTE olduğu vakit, neleri başarabileceğini artık anlamıştır. İlk başlarda yavaş yavaş olmasına rağmen gün geçtikçe daha da çoğalarak balıkçısıyla, köylüsüyle, sendikalarıyla, sivil toplum örgütleriyle, esnafıyla, kadınları, gençleri ve çocuklarıyla örgütlenmenin ve birlikte mücadele edebilmenin farkına varmışlardır. Rant uğruna Karadeniz'i birilerine peşkeş çekip HES çöplüğüne çeviren, derelerini kurutan, denizini doldurup halkı ondan ayıran, nükleer santrallerle ölüm bölgeleri yaratmayı planlayan, termik santraller kurup havasını, suyunu, toprağını ve de insanını zehirlemeye çalışanlar bilmeliler ki artık Prenses Amasris'in memleketi Amasra İSYANDADIR!!!

Mahmut Hamsici İle Hes'ler Üzerine

Röportaj: Eylem Ekin

Sizce, Türkiye, dünyadaki su kaynakları açısından nasıl bir konumda bulunuyor?

Türkiye, zannedildiği üzere su zengini bir ülke değil. Birleşmiş Milletlerin hesaplamalarına göre kişi başına yılda 10.000 m³'ten fazla su düşen ülkeler su zengini sayılıyor. 1960'larda 28 milyon nüfusuyla kişi başına düşen kullanılabilir su miktarı 4000 m³ ile su zengini olarak tanımlanan Türkiye'de günümüzde kişi başına düşen kullanılabilir su miktarı yıllık 1450 m³. WWF (Dünya Doğayı Koruma Vakfı) Türkiye'nin verilerine göre bu rakam Irak'ta ortalama 2020 m³, Asya'da 3000 m³, Batı Avrupa'da 5000 m³, Afrika'da 7000 m³, Güney Amerika'da 23000 m³. Dünya ortalaması ise 7600 m³. TÜİK'in hesaplamalarına göre 2030 yılına kadar Türkiye nüfusunun 100 milyona ulaşması bekleniyor. Bu durumda kişi başına kullanılabilir su miktarı 1000 m³'e düşecek yani Türkiye su sıkıntısı çeken bir ülke konumuna gelecek.

HES'ler doğa üzerinde nasıl bir etkiye sahip?

HES'lerin doğaya yönelik çok çeşitli olumsuz etkileri var. En temel etkilerini sayacak olursak... Öncelikle akarsuyun doğal akışının bozulması ve suyun borulara hapsedilmesi sudaki oksijenin miktarının azalmasına neden oluyor. Bununla, mikroorganizmalardan balıklara

kadar bu oksijene ihtiyacı olan sudaki canlıların yaşamını tehlike altında kalıyor. Suyun borulara hapsi etraftaki ağaçların, hayvanların, tüm canlıların bu suya ulaşamamasına neden olduğu için onların da hayatlarında ciddi bir tehdit oluşturuyor. HES'ler suyu yataktan yok etmesi ve suyun olduğu yerlerde de beton yapılarla geçişlerine izin vermemesi nedeniyle balıkların yaşamına son veriyor. Akarsuların akışına müdahale edilmesi deltalara da büyük zarar veriyor çünkü deltalara can veren akarsuların taşıdığı tortular ve besin maddeleri. Deltaların erimesiyle deniz tarafından tuzlu suyun akarsu yatağından iç kısımlara ilerleme riski ortaya çıkıyor. Hem HES inşaatları hem de tüm HES inşaatı olan yerlerde oluşturulan taş ocakları nedeniyle büyük oranda ağaç katliamı yapılıyor. İnşaat sırasında dinamit kullanımı yer altı kaynaklarının yok olmasına neden oluyor. Santral sırasında ortaya çıkan hafriyat atıkları büyük çevresel kirlilik yaratıyor. Türkiye'de atık suların arıtılma oranı düşük. Bu yüzden suları alınmış akarsu yatakları atık su akarı haline geliyor ki, bu hem insanlar, hem de tüm doğal hayat için büyük tehlike anlamına geliyor. Suyun yatağından alınması yer altı sularının da beslenememesine neden oluyor. Bu bahsettiğim sonuçları bugün birçok bitirilmiş HES projesinde görmek mümkün. Ama en çarpıcı örnekler Ordu'daki Melet ırmağı, Rize Güneysu'daki Gürgen deresi gibi HES nedeniyle tamamen kurumuş dereler.

HES'lere karşı Anadolu insanının duruşu nasıl? Bu konuda örgütlü bir mücadele verilebiliyor mu?

HES'lerle ilgili başlarda bir şaşkınlık dönemi ancak bu çabuk atlatıldı. Hayata geçirilen HES'lerin neden olduğu tahribat da ortaya çıkınca Anadolu'nun dört yanında HES'lere karşı mücadele eden yörelerin sayısı artmaya başladı. Mücadele edenler Başbakan Erdoğan'ın tabiriyle "çevreci tipler" değil doğrudan HES yapılmak istenen vadilerde yaşayan insanlar.

Bu hareketler başlarda kendiliğinden yerel hareketler olarak ortaya çıkarken artık birbirleriyle çok daha fazla iletişime geçiyor ve ortak mücadeleyi zorluyor. Örneğin bugün Karadeniz bölgesinde mücadeleyi sırtlayan yerel inisiyatifler, dernekler, örgütler bir araya gelerek oluşturdukları **Derelerin Kardeşliği Platformu** çatısı altında çalışmalarını yürütüyor. Tunceli'de verilen mücadele bugün bütün bir kent halkını seferber etmiş durumda. Son olarak aylardır derelerinin kaynağında nöbet tutan Muğla Yuvarlakçaylı köylüler zafer kazandılar. Bunların dışında Anadolu'nun dört yanında irili ufaklı direnişler sürüyor, örgütlenen yörelere sürekli yenileri ekleniyor. Mücadele veren yörelerin sayısı ve

mücadelelerdeki kararlılık arttıkça hükümet ve şirketler de daha fazla arızlaşıyor. Hükümetin yalan ve baskıları ile şirketlerin vadide yaşayanlara para verme, yollarını yapma, çocuklarına burs verme gibi vaatleri hiç etkisiz değil. Bunlardan dolayı işbirliğine gidip mücadeleyi bırakanlar da oluyor ancak onların sayısı çok az.

Türkiye'de HES ulusal siyaseti hak ettiği oranda etkileyebildi mi? Gündemde hak ettiği yeri alabildi mi?

Kamuoyunun konuya dair duyarlılığı bence oldukça iyi. Öyle ki Türkiye'nin en ünlü şarkıcılarından biri, Tarkan bu konuda insanları mücadele etmeye çağırıp Çevre ve Orman Bakanı'yla polemiğe giriyor. Semih Kaplanoğlu Berlin Film Festivali'nde Altın Ayı ödülünü alırken Karadeniz'deki HES sorunuyla ilgili mesajlar veriyor. Türkiye'nin en ünlü yazarlarından biri HES'lerle ilgili bir tartışma üzerine yazdığı makaledeki ifadeleri nedeniyle tırnak içinde gazetesini terk etmek zorunda kalıyor. Büyük televizyon kanalları, gazeteler dahi HES'lerle ilgili gelişmeleri sürekli izleyicilerine, okurlarına duyuruyor. Ama tabii ki bu duyarlılığın artması gerekiyor. Öte

yandan meseleye sadece HES'lerin doğaya yönelik olumsuz etkileri açısından değil suyun ve su havzalarının ticarileştirilmesi açısından da bakan bir anlayışın kamuoyunda daha fazla hakim olması gerekiyor.

Tüm tepkilere rağmen AKP'nin HES'ler konusundaki ısrarı neye dayanıyor?

AKP bu süreci bir yandan küresel sermayenin ve uluslararası emperyalist örgütlerin bir yandan da yerli sermayenin çıkarları doğrultusunda yürütüyor. Dolayısıyla halkın değil bu saydığım odakların çıkarları için çalışan bir hükümetin bu konuda ısrarcı olması doğal. Burada bahsettiğim yerli HES'çi şirketlerin önemli bölümünün Anadolu merkezli geleneksel sermaye değil irili, ufaklı yandaş sermaye olduğunun altını çizmek gerekiyor. Ancak AKP bu süreçte kendi tabanından da büyük tepki görüyor. Kendi ayağına kurşun sıktığını anladığında yeni stratejiler geliştirmeye başlayacağını düşünüyor.

HES'lerin esas odağının elektrik üretiminden çok

suyun özelleştirilmesi olduğu ifade ediliyor. Bu, dünya üzerinde yeni bir metalaştırma sürecinin ve biçiminin işareti olarak düşünülebilir mi?

Kapitalizmin 1970'lerde yaşadığı krizin ardından kendine yeni sermaye birikim alanları belirlediğini, bunun üzerine doğanın ve onun parçası olarak su varlıklarını metalaştırılması çabalarına girişildiğini biliyoruz. Özellikle 1990'lı yıllarda BM, DTÖ gibi örgütlerin de araçsallaştırılmasıyla suyun küresel çapta ticarileştirilmesi yolunda önemli adımlar atıldı. Bu amaçla devletlerin, küresel kurumların ve şirketlerin ortaklığıyla Dünya Su Konseyi gibi örgütler kuruldu. Hem kentsel hem de kırsal alanda su varlıkları ve su hizmetlerinin piyasalaştırılması için 1990'lardan itibaren önemli adımlar atıldı. Bütün bu politikaları yaşama geçirmek de yerel hükümetlere kaldı. Türkiye'de de AKP hükümeti kurulduğundan bu yana bu küresel projenin Türkiye'deki temsilcisi oldu. Dolayısıyla doğanın ve suyun ticarileştirilmesi bugün küresel çapta kapitalist sistemin hedeflerinden. Bu anlamda tam anlamıyla 'küresel' düşünen AKP de bu sürecin Türkiye ayağını örüyor.

YASTA DEĞİL İSYANDAYIZ KADINA YÖNELİK ŞİDDETE KARŞI SOKAKLARDAYIZ

Dominik Cumhuriyetinde diktatörlük karşıtı siyasi çalışmalar yürüten Mirabel Kardeşlerin tecavüz edilerek katledilmelerinin ardından tam 50 yıl geçti. 25 Kasım 1960'da yaşanan bu vahşet karşısında Latin Amerikalı ve Karaipili kadınlar, tepkilerini günlerce sürdürdü ve sonuçta onların verdiği bu mücadele, "kadına yönelik şiddetle Mücadelenin" simgesi haline geldi. 25 Kasım, 1981 yılında Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele ve Dayanışma günü olarak kabul edilmiş, dünyanın bütün kadınları için bir mücadele günü olmuştur.

Mirabel Kardeşlerden bu yana biz kadınların yaşamında değişen bir şey yok. Her gün ortalama 3 kadının öldürüldüğü, kadın cinayetlerinin önceki yıllara oranla yüzde 1400 artış gösterdiği bir ülkede yaşıyoruz biz. Yaşadıklarımızı ve yaşayabileceklerimizi anlamak için çok değil geçen aya bakmak yeterli. Nejla YILDIZ'ı kaybetmemizin üzerinden bir ay bile geçmedi henüz. Ankara Adliyesinde görev yapmakta olan Nejla YILDIZ'ı 21 Ekim günü bir otobüs durağında buldu ölüm. Defalarca tehdit edilen, bu konuda Savcığa suç duyurusunda bulunan Nejla katiliyle baş başa bırakıldı. Ne yazık ki Nejla'nın başına gelenleri her gün onlarca kadın yaşıyor. En yakınındaki erkekler kadınların canını alıyor, tehdit ediyor, şiddet uyguluyor. Ve her seferinde görüyoruz ki kimse buna dur demiyor.

Tecavüz sanıkları artık bir iki ay cezaevinde yattıktan sonra tahliye ediliyor bu ülkede. Tecavüz mağdurlarını İstanbul Adli Tıp Kurumu'na gönderme ısrarı, geçtiğimiz ay Sincan Ağır Ceza Mahkemesi'nin sanıkları tecavüze ilişkin net kanıtlar olmasına rağmen tahliye etmesiyle sonuçlandı. Tecavüzcüler aramızda elini kolunu sallayarak geziyor.

ERKEK MEDYA ARTIK YETER

Tecavüzün bir parodiye, gülmece unsuruna dönüştürüldüğü bir medya izlettiriliyor bizlere. Bir televizyon dizisi ile tecavüz meşrulaştırılmaya, olağanlaştırılmaya çalışılıyor, arkasından bu da yetmiyor tecavüz kahkahalarla gülünebilecek bir olaymış gibi sunuluyor. Üçüncü sayfa haberleri "çılgın aşık" gibi başlıklarla verilmeye devam ederken, medya kadına yönelik şiddet, tecavüz ve cinayetleri haberleştirme şekliyle biz kadınlara bir kez daha şiddet uyguluyor. Medyadaki bu cinsiyetçi yaklaşıma artık dayanamıyoruz ve bu tutuma teslim olmayacağımızı bir kez daha söylüyoruz.

CİNSEL YÖNELİM AYRIMCILIĞINA SON VERİLSİN

2010 yılında da eşcinsel, biseksüel, trans bireylere yönelik saldırılar devam etti. Yaşanan cinayetler sonrası kolluk kuvvetleri soruşturma aşamasında isteksiz davranmış, zanlıların yakalanması sonrası kovuşturma evresinde adli birimler "ağır tahrik" indirimleri ile zanlıları ödüllendirmiştir.

BARIŞ VE ÖZGÜRLÜK İSTİYORUZ

Bugün basın açıklamamıza cezaevlerinde olduğu için katılamayacak yüzlerce arkadaşımız var. Sadece barış istedikleri için, düşüncelerini açıkladıkları için, sendikalar ve siyasi partilerde demokrasi mücadelesi verdiği için dört duvara hapsedilen bütün kadınlara özgürlük istiyoruz. 19 Aralık 2000'de yapılan cezaevi operasyonlarında diri diri yakılan Bayrampaşa Cezaevindeki tutuklu kadınların görüntülerini dünmüş gibi hatırlarken, sorumlular hakkında 10 yıl aradan sonra açılan davada asıl sorumluların yargılanmasını beklediğimizi ifade ediyoruz. Ülkemizde barış istemenin suç olmadığı günler görmek istiyoruz. Ancak buna tahammül edilmediğini de görüyoruz. 9 Kasım'da Hakkâri ve İstanbul'dan başlatılan KESK Kadın Sekreterliği, İHD ve Ankara Barış İçin Kadın Girişimi'nin organize ettiği yürüyüşe yapılan saldırıyı buradan bir kez daha hatırlatmak istiyoruz. Barış isteyen, kimliği, bedeni ve emeğine özgürlük isteyen kadınlar karşılarında yine polisi bulmuş, yine gözaltılar yaşamış ve 12 Kasım günü Ankara'ya ulaştıklarında da yürümelerine izin verilmemiştir. Buradan bu saldırıyı bir kez daha protesto ediyor, biz kadınları bu şekilde susturamayacaklarını söylüyoruz.

Savaşa ayrılan bütçe her geçen gün arttırılmakta iken en son Lizbon'da toplanan savaş örgütü NATO'nun 100 milyar dolarlık füze kalkanı projesine bir çırpıda onay verildiğini görmekteyiz. Türkiye'nin payına yaklaşık 8 milyar dolar gibi rakamın düştüğü ve AKP Hükümetin de onay verdiği bu savaş projesine karşı kadınların Barış talebini daha güçlü haykırması zorunluluktur.

ÇOCUKLARIMIZIN GÜVENDE OLDUĞU BİR ÜLKE İSTİYORUZ

Çocuklarımız da artık güvende değil. 2010 yılında yaşanan çocuk tacizi ve tecavüz olayları kanımızı dondurdu. Mardin, Siirt, Van-Erciş, Ovacık'ta yaşananlar hele de Siirt'te onlarca erkeğin tecavüzüne uğrayan kız çocukları hala hatırimızda. Mardin'deki N.Ç. davasında sanıklara verilen ödül gibi cezayı tanımlamak için isyan sözcüğü bile yetersiz kalıyor.

ADALET İSTİYORUZ

Kadına yönelik şiddet ve kadın cinayeti davalarında haksız tahrik indirimleri uygulanmaya devam ediyor,

En Fazla Harcama Konutta

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2002 yılından beri hane halkı bütçe araştırması yapıyor. TÜİK 2009 yılı araştırmalarını da açıkladı. 2009 yılında da kira ve konut başı çekti. Bölgelere ayrılarak yapılan araştırma verileri kira ve konut harcamaları arttı. Türkiye genelinde, tüketim harcamaları dağılımına göre yıllar içerisinde bölgelere ayrılmış araştırma sonuçlarında kira harcamalarında artış görülüyor. En fazla harcamanın yine konut ve kira harcamaları olduğu ortaya çıkıyor. Ankara için de durum değişmiyor. Ankara'da hanehalkı tüketim harcamalarına göre 2007-2009 yılları içerisinde en fazla harcama yine konut, kira ve gıda ilk sırayı alıyor. % 13,7 ile ulaştırma, % 5,3 ile Mobilya, ev aletleri ve bakım hizmetleri, %4,6 ile Haberleşme, %2,9 ile eğlence ve kültür izlerken sağlık ve eğitime ayrılan tüketim harcamaları düşüyor. Eğitim %3 iken sağlık %1,4 olarak kaydediliyor. Araştırma sonuçlarına göre, bölgesel olarak eğitim harcamalarına en düşük payı ayıran bölge Güneydoğu Anadolu bölgesi, sağlıkta ise en düşük payı Kuzeydoğu Anadolu bölgesi ayırıyor.

BÖLGELER (Düzey 1)	Toplam	Gıda ve alkolsüz içecekler	Alkollü içecek, sigara, tütün	Giyim ve ayakkabı	Konut ve kira	Ev eşyası, ev bakım hizmet.	Sağlık	Ulaştırma	Haberleşme	Eğlence ve kültür	Eğitim hizmetleri	Lokanta ve oteller	Çeşitli mal ve hizmetler
İstanbul	100,0	18,9	3,4	4,4	33,8	5,2	2,4	11,9	4,2	2,5	2,8	6,2	4,3
Batı Marmara	100,0	22,8	5,0	5,6	27,7	5,9	2,6	13,0	4,5	2,2	1,5	5,6	3,7
Ege	100,0	23,8	4,9	5,6	28,0	6,0	2,1	12,4	4,3	2,6	1,7	4,7	3,8
Doğu Marmara	100,0	22,2	4,4	5,1	29,0	6,1	2,0	13,7	4,5	2,7	1,5	5,0	3,9
Batı Anadolu	100,0	20,4	3,9	5,1	31,1	5,6	1,5	14,2	4,5	2,7	2,7	4,6	3,6
Akdeniz	100,0	24,5	3,6	5,6	25,1	6,4	2,0	15,0	4,4	2,6	2,3	4,3	4,2
Orta Anadolu	100,0	26,1	5,0	6,0	27,0	6,1	1,6	13,6	4,4	2,1	1,5	3,1	3,4
Batı Karadeniz	100,0	27,1	4,4	5,5	25,3	7,0	1,7	12,3	4,4	2,4	1,7	3,8	4,4
Doğu Karadeniz	100,0	26,8	3,5	6,1	24,0	7,2	3,0	12,4	5,1	2,3	1,5	3,0	5,2
Kuzeydoğu Anadolu	100,0	29,2	5,1	6,5	22,8	6,8	1,5	12,9	4,4	1,9	1,6	2,5	4,7
Ortadoğu Anadolu	100,0	27,1	3,8	7,8	22,5	7,0	1,8	12,9	4,1	1,9	1,5	4,1	5,5
Güneydoğu Anadolu	100,0	33,1	4,2	7,7	22,8	6,1	1,7	11,2	4,0	1,5	1,1	2,2	4,4

Docomomo-Türkiye Ulusal Çalışma Grubu Poster Sunuşları Türkiye Mimarlığında Modernizmin Yerel Açılımları VI 2-4 Aralık 2010 Anadolu Üniversitesi, Mühendislik- Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü Eskişehir

DOCOMOMO_Türkiye Çalışma Grubu'nun "Türkiye Mimarlığında Modernizmin Yerel Açılımları" konulu etkinlikler dizisinin altıncısı **2-4 Aralık 2010** tarihlerinde **Anadolu Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü'nün** ev sahipliğinde **Eskişehir**'de düzenlendi. Bu toplantıya, erken 20. yüzyıldan yaklaşık 1970'lerin başına kadar devam eden süreçte üretilmiş olan modern mimarlık örneklerini görsel ve yazılı belgelerle tanıtan veya yorumlayan poster sunuşları katıldı. Sunulan yapıyı/yapı grubunu/yerleşimi tanıtan posterler etkinlik boyunca sergilenerek, ayrıca katılımcılar hazırladıkları yapıyı tanıtan kısa bir sözlü sunuşlar yapıldı. Davetli konuşmacıların sunuşlarının **ve bir tartışma oturumunun** da yer aldığı etkinlikle, 20. yüzyıl Türkiye mimarlığının bugüne kadar belgelenememiş olan örneklerine, özellikle de Ankara, İstanbul ve İzmir gibi büyük kentler dışındaki üretime dikkat çekmesi ve oluşacak yeni bakış açılarıyla dönem mimarlığının yeniden yorumlanacağı bir tartışma ortamı yaratılması amaçlanmaktadır.

Kamunun dikkatini 20. yüzyılda öne çıkan Modernizm'e çekmek ve "modern mimarlık, tasarım ve şehir plancılığı ürünlerini belgelemek ve korumak" amacıyla 1990 yılında oluşturulan uluslararası bir kuruluş olan DOCOMOMO (*Documentation and Conservation of Buildings, Sites and Neighborhoods of the MODern MOVement*) bünyesinde oluşan Türkiye Çalışma Grubu 2002 yılında kurulmuş ve böylece Türkiye'deki modern mimarlık örneklerinin belgelenmesi ve korunması amaçlı bir girişim başlatılmıştır. Üniversitelerin, Mimarlar Odası'nın ve çeşitli mimarlık yayın organlarının da benzer girişimlerinin son yıllarda hız kazandığı gözlenmektedir. Var olan literatürün sınırlarını aşmayı hedefleyen geniş kapsamlı bir belgeleme çalışması, dönem mimarlığının daha iyi anlaşılması ve korunması yönünde etkin rol oynayacaktır.

DOCOMOMO_Türkiye Ulusal Çalışma Grubu, ilk kez 2004 yılında **ODTÜ Mimarlık Fakültesi** ev sahipliğinde gerçekleştirilen "Türkiye Mimarlığında Modernizmin Yerel Açılımları" başlıklı Poster Sunuşları ile bu tür geniş katılımlı bir çalışmayı başlatmayı hedeflemiştir. Bu etkinliğin ikincisi, 2005 yılında İzmir Mimarlar Odası'nın desteğiyle Ahmet Piriştina Kent Arşivi ve Müzesi'nde, üçüncüsü 2007 yılında Erciyes Üniversitesi'nin ev sahipliğinde Kayseri'de, dördüncüsü 2008 yılında Uludağ Üniversitesi'nin ev sahipliğinde Bursa'da, beşincisi de 2009 yılında Dicle Üniversitesi'nin ev sahipliğinde Diyarbakır'da yapılmıştır.

Yoğun bir katılımla süreklilik kazanan Poster Sunuşları ile DOCOMOMO girişiminin hedeflediği belgeleme ve tescil çalışmasının yaygınlaştırılmasının yanı sıra, girişimin ülkemizdeki modern mimarlık mirasına dikkat çekmek amacının duyurulması ve geniş çevrelerce paylaşılması yönünde de önemli gelişme sağlanacağı umulmaktadır. Düzenlenen bu toplantılarda sunulan ürünlerden seçilenlerin, gezici bir sergi düzenlenerek, mimarlık okulları ve Mimarlar Odası Şubeleri başta olmak üzere, çeşitli kurumlarda sergilenmesi ve katılan tüm ürünlerin de bir katalog ve CD hazırlanarak derlenmesi planlanmaktadır.

Düzenleme Kurulu

Sevin AKSOYLU, Anadolu Üniversitesi
Elvan ALTAN ERGUT, Orta Doğu Teknik Üniversitesi,
DOCOMOMO Ankara Temsilcisi
Nilüfer BATURAYOĞLU YÖNEY, İstanbul Teknik Üniversitesi, DOCOMOMO Sekreteri
Hatice Günseli DEMİRKOL, Anadolu Üniversitesi
İnci GÜLDOĞAN, Anadolu Üniversitesi
Güler KOCA, Anadolu Üniversitesi
Firuzan Melike SÜMERTAŞ, Anadolu Üniversitesi
Ebru OMA Y POLAT, Yıldız Teknik Üniversitesi,
DOCOMOMO Eş-Başkanı
Nuray ÖZASLAN, Anadolu Üniversitesi
Deniz ÖZKUT, Anadolu Üniversitesi
Yıldız SALMAN, İstanbul Teknik Üniversitesi,
DOCOMOMO Eş-Başkanı
Osman TUTAL, Anadolu Üniversitesi
Berna ÜSTÜN, Anadolu Üniversitesi

Haydarpaşa Gar, Liman ve Kıyı Alanını; “Pazarlanacak Mal” Olarak Küresel Emlak Tacirlerinin Hizmetine Sunmak İsteyenlerin Her Türlü Girişimi Boşa Çıkartılacaktır!

Dünya mirası İstanbul'un **Haydarpaşa Gar** ve **Liman çevresini**, her türlü yasa ve yönetmeliği, bilimsel ve etik kuralı hiçe sayarak, “önce **Manhattan, sonra da Venedik yapacağız**” deyip, küresel emlak tacirlerinin kullanımına sunmaya çalışanların her türlü yöntem ve oyunları; duyarlı bilim, meslek insanlarımız, kurum ve kuruluşlarımız ve halkımızın kararlı tavırları ve yoğun çabaları sonucunda; 2004 yılından bugüne değin engellenebilmiştir.

Tarihi kentsel bellek değerini ve işlevini ortadan kaldırmak için yapılanlara inat 2010 Kültür Başkenti İstanbul'un simgesi olarak seçilen Haydarpaşa Garının çatısından İstanbul'un semalarına yükselerek hepimizin yüreğini yakan bağnazlık, cehalet, cüret, ihmâl ve suiistimal kokan alevler; toplumsal duyarlılık, kararlılık ve dayanışmaya her zamankinden çok daha fazla ihtiyacımız olduğunu anlatan sessiz ve acı bir imdat çığlığı olmuştur.

Zira, ne yazık ki; başta İstanbul olmak üzere ülkemizin doğal, kültürel, tarihi ve toplumsal değerleri üzerindeki küresel rant sermayesinin aracıları olan iktidarın sınır tanımayan baskı ve tehditleri yoğunlaşarak ve boyut değiştirerek devam etmektedir.

Bugün sadece ormanlarımız, derelerimiz, tarım ve yaşam alanlarımız, tarihi ve kültürel değerlerimiz akla, bilime, tekniğe, hukuka uygun olmayan ve meşruiyeti bulunmayan kararlar ve uygulamalarla büyük bir hızla yok edilmekle kalmamakta; bugünden tasarlamakla yükümlü olduğumuz ortak geleceğimiz de ipotek altına alınarak kentsel dayanışma simgemiz Haydarpaşa Garı gibi karanlığa gömülmeye çalışılmaktadır.

Ancak bu kirliliğe medet umanlar çok iyi bilmelidirler ki bu ülkenin onurlu yurttaşları, emekçileri, aydınları, sanatçıları, bilim ve meslek insanları, duyarlı kurum ve kuruluşları yaratılmaya çalışılan bu dumanlı ortamı aydınlatacak duyarlılığa, kararlılığa, bilgiye ve dayanışma gücüne sahiptir.

Tüm bu nedenler ile ülkemize, İstanbul'a ve topluma daha fazla zarar vermeden, halkın bilgisinden, mesleki ve bilimsel kurum ve kurulların denetiminden kaçırılmak amacıyla durmadan değiştirilen küresel yağma yasa tasarıları, plan ve projelerinden derhal vazgeçilmelidir.

Gebze- Halkalı arası Marmaray projesi kapsamında; Ulusal Demiryolları, çalışanları ile beraber İstanbul dışına atılmaya ve bu güzergah şehir içi ulaşım terk edilmeye çalışılmaktadır. Marmaray projesinin ilk gününden bu yana bu güzergahın doğru olmadığını ve tüp bağlantısının demiryolu güzergahı haricinde Anadoluray gibi şehir içi metro güzergahları ile birleştirilmesini ısrarla vurgulamıştık. Buna rağmen proje sürdürülmekteydi. Yine proje kapsamında Haydarpaşa Gar ve Liman alanı geri dönülmez bir şekilde hem demiryolu hemde şehiriçi ulaşımından koparılmaya çalışılmaktaydı.

Yangın sonrasında Haydarpaşa'ya trenlerin getirilmemesi, Çalışanların işyerlerine sokulmaması, Haydarpaşa'ya vapur seferlerinin uğratılmaması gibi konular yukarıdaki şüpheleri doğrulamakta ve Ulaşım da bu yolu kullanan halka Haydarpaşa unutturulmaya çalışılıyor. Haydarpaşa gar ve liman alanı üzerinde oynanan oyunların hayata geçirilmesi için

Haydarpaşanın yanmasını kullanılacağını düşünmek bile ürkütücüdür.

Tarihi, kültürel ve stratejik varlığımız Haydarpaşa Gar, Liman Ve Geri Sahasının; bütün değerleri ve işlevi ile birlikte korunup, toplumun eşit ve koşulsuz kullanımına açık olarak gelecek kuşaklara aktarılabilmesi için öncelikle; yangın nedeni ile oluşan hasar, tarihi eserin layık olduğu özenle, evrensel koruma kuralları ve hukuku ışığında onarılmalıdır.

Bu yangın ve onarım, yıllardır savaş dâhil olmak üzere bütün olumsuz koşullara rağmen bugüne kadar hizmetini durdurmamış olan Haydarpaşa Garının hizmet dışı bırakılması ve insansızlaştırılması için bahane olarak kullanılmamalı, onarım süresince gerekli iklimsel, teknik ve güvenlik tedbirleri alınarak Haydarpaşa Gar ve Vapur İskelesi biran önce halkın hizmetine sunulmalıdır.

Haydarpaşa Garı'nın yangın zararlarından arındırılması için yapılacak kurutma, temizlik ve onarım işlemlerinin bilimsel bir yaklaşımla ve uzmanların denetiminde yapılması ve onarım temizlik yöntemlerinin doğru saptanabilmesi için yangın sonrası tespitlerin ilgili uzman kurullarının ve meslek odaların gözetiminde gerçekleştirilmesi çok büyük bir önem taşımaktadır. Ancak yangın sonrası gerek sendika temsilcilerinin gerek meslek kuruluşlarının yazılı ve sözlü taleplerine rağmen mesleki ve teknik inceleme izni verilmemesi bu konuda var olan kaygıları daha da arttırmaktadır.

Sadece ülkemizin duyarlı bilim, teknik ve meslek insanları, meslek odaları, sendikaları sivil toplum örgütleri, Koruma Kurulları ve yurttaşları tarafından değil; Dünya Mimarlık Örgütü UIA ve UNESCO/İCOMOS tarafından da koruma ve izleme altına alınmış bulunan Haydarpaşa Gar Binasındaki ihmal ve suiistimal zincirinin sorumluluğundan; ehliyetsiz ve yandaş taşeronların emrinde güvencesiz çalıştırılan iki emekçinin sırtına yüklenilerek kaçılmaz.

Deprem, yangın, sel, yoksulluk dâhil olmak üzere, her türlü toplumsal ve doğal afetin yağma projelerinin meşrulaştırılması için araç ve bahane olarak kullanıldığı neo liberal sistemin Haydarpaşa Garı da böylesi bir meşrulaştırma operasyonuna kurban ettiği konusunda kamuoyunda oluşan kuşku ve gerginlik için bütün yasal ve mesleki haklarımız saklı kalmak kaydıyla aşağıdaki sorularımıza derhal ve açıkça yanıt verilmesini istiyoruz.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur.

Yanıt bekleyen öncelikli sorularımız

1. Mimari ve inşai nitelikleri ile yaşayan dünya endüstri

mirasının nadide örneklerinden biri olan Haydarpaşa Garının çatısını tamamen tahrip eden ve bu önemli kamusal yapıda ciddi hasarlar oluşturan yangının saat 14.30 da çıktığı İstanbul halkının tanıklığı ile tespit edilmiş iken yangın başlama saati niçin 15.30 olarak açıklanmıştır? Bu açıklama yangına yapılan yetersiz ve geç müdahalenin bir mazereti olarak mı kullanılmaktadır?

2. 17 Ağustos 1999 depreminden 11 yıl geçmiş olmasına, rağmen her gün on binlerce kişinin kullandığı lojistik ve stratejik önem taşıyan bu nedenle de her türlü afet sırası ve sonrasında işlevini devam ettirmek durumunda olan Haydarpaşa Garında neden bugüne kadar deprem, yangın gibi durumlar için acil durum önleme ve müdahale yöntemlerine yönelik her hangi bir tedbir alınmamıştır? (Yangın tüplerinin dahi yangın sonrasında liman müdürlüğünden getirildiği bilgimiz dâhilindedir.)

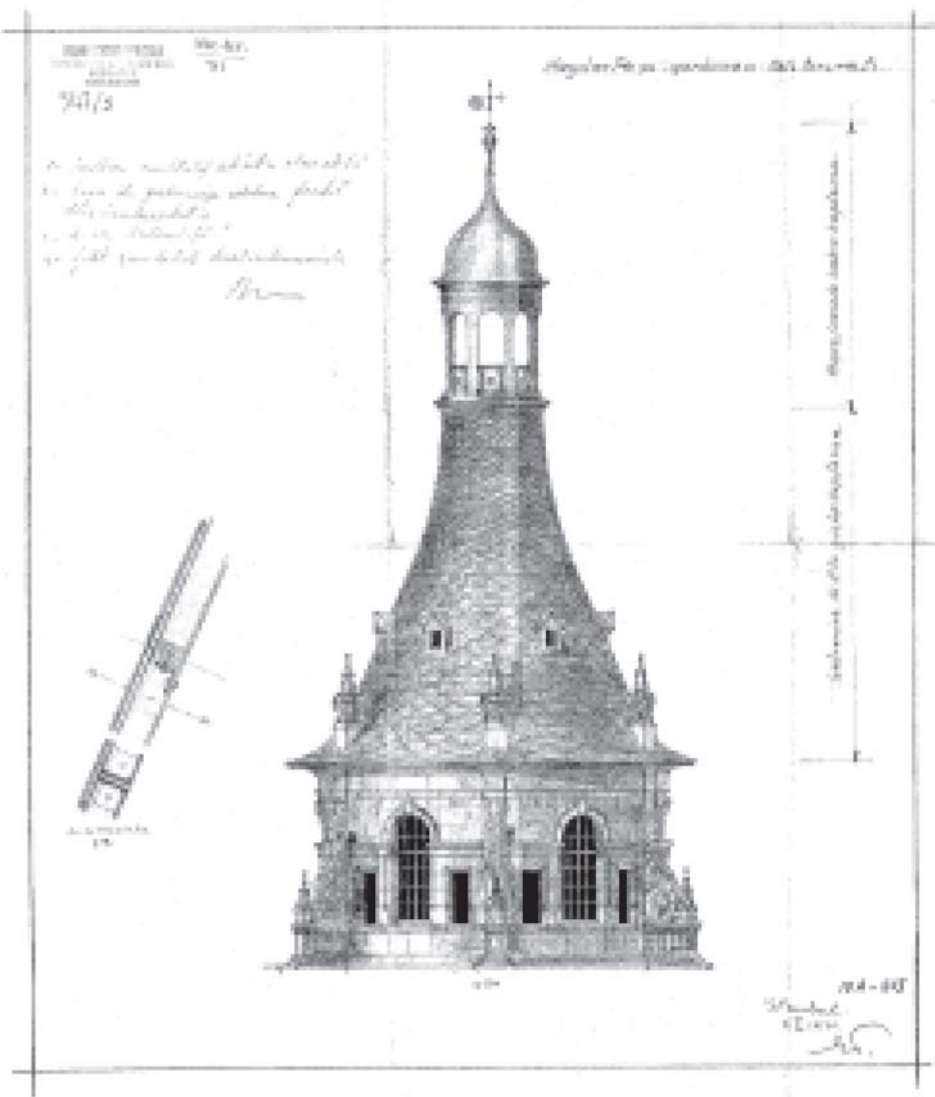
3. Haydarpaşa Garı gibi dünyanın dikkat odağında bulunan 1 derece tarihi eserde, Anayasa'nın Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunması ilgili hükümlerini, Kurul Kararlarını, Türk Ceza Kanunu hiçe sayılarak ve hiç bir proje ve izne tabii olmadan yapılan tadilatlar nedeni ile yaklaşık bir ay önce de yangın riski yaşanmışken her hangi bir önlem alınmamasında ki ısrarın arkasında hangi nedenler ve sorumlular bulunmaktadır? Bir ay önce çatıda meydana gelen yangın ve müdahale sonucunda oluşan hasarlar neden resmi olarak kayıt altına alınmamıştır?

4. TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi ve Birleşik Taşımacılık Çalışanları Sendikası tarafından 04.Ağustos 2006 tarihinde yapılan suç duyurusu ile rant projelerinizin reklamı için ülke kaynaklarını boşa harcayarak binlerce dolar ödediğiniz yabancı proje yönetim firmasına ofis alanı açmak için kaçak olarak yapılan tadilat ve yıkımlar ile ilgili dava hala sürerken; ilgililer tarafından gösterilen aymazlık ölçüsündeki tedbirsizlik cesareti ve cüreti nereden kaynaklanmaktadır?

5. Devlet dairelerinde mesai saatleri dışında kimse çalışmaz iken, Haydarpaşa Garı'nda özellikle yangından bir gün önce mesai bitimi itibarı ile gece yarısı 1.30 a kadar binada kimler çalışmıştır? Tadilat niçin mesai saatleri dışında sürdürülmektedir? Kimler talimat vermiştir? Kurum adına yetkili kontrol elemanı bulunuyormuydu?

6. Kameraların sokaklardan evimize kadar girdiği günümüzde her gün on binlerce kişinin gelip geçtiği Haydarpaşa Garı içinde ve çevresinde kamera olmamasının sorumluları kimlerdir?

7. Kadıköy Belediyesi açıklamalarında da anlaşıldığı gibi İstanbul V Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma

Haydarpaşa Güncesi

Haydarpaşa Dayanışması

Dünya mirası İstanbul'un doğal, tarihi ve kültürel zenginliği ve değerlerini kısa süreli çıkarlar uğruna talan edilmesinin sadece bu duruma izin vermeyecek onların dayanışması ile engellenebileceğini biliyoruz. O nedenle Haydarpaşa'dayız...

Ve işte dayanışmamızın öyküsü

7 Aralık 2004

İBB APK Daire Başkanı "İstanbul Belediyesi İçin Gelecek Senaryoları" toplantısında belediye yetkililerine "Haydarpaşa Manhattan Olacak" haberleri ile ilgili soruya; "Böyle bir projenin gündemlerinde olmadığı ve basında çıkan haberlere itibar edilmemesi gerektiği" yanıtı verildi.

Mart 2005

Belediye Başkanı Kadir Topbaş, Uluslar arası Cannes Emlak Fuarında İstanbul'u görücüye çıkardıklarını ilan etti. Görücüye çıkarılan 20 Vizyon Projesi arasında; Dubai, Çamlıca, Karayolları Kuleleri, Küçükçekmece, Yedikule ve Haydarpaşa Gar ve Liman Alanı Dönüşüm Projesi de vardı.

6 Nisan 2005

TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Şubesi ile Birleşik Taşımacılık Çalışanları Sendikası 1 No'lu Şubesi'nin yaptığı toplantıda; kamuoyundan gizlenen proje hakkında geniş bir kampanya başlatılması için işbirliği yapılması kararlaştırıldı.

27 Nisan 2005

Sosyal güvenlik değişikliklerini de içeren Cumhurbaşkanının meclise iade ettiği 5335 sayılı "Torba Yasa", Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi, 32. maddesiyle de Haydarpaşa Gar ve Liman alanındaki taşınmazların satış, devir, plan ve projelendirme yetkisi DDY Genel Müdürlüğü'ne devredildi.

13 Mayıs 2005

Sivil toplum örgütlerinin katılımıyla yapılan basın toplantısında kamu oyundan gizlenen imar planı ile 1.000.000 m2'lik alanı kapsayan 7 gökdelenli Haydarpaşa projesi "ilk kez" kamuoyunun bilgisine sunuldu. Ve aynı toplantıda "Toplum, Kent ve Çevre için Haydarpaşa Dayanışması" oluşturuldu.

21 Haziran 2005

Dünya mirası İstanbul'un doğal, tarihi ve kültürel zenginliğine sahip çıkarak ve bu değerlerin küresel şirketlerin çıkarları uğruna talan edilmesine göz yummayacak olan İstanbullular 21 Haziran Salı günü Haydarpaşa'da buluştu.

Son derece sıcak bir iş günü olmasına rağmen; 70'i aşkın kurumun çağrıcı olduğu basın açıklamasına yaklaşık iki bin kişi katıldı.

Haydarpaşa Limanı ve demiryolu emekçilerinin öğle tatillerinde katıldıkları basın açıklamasına, çok sayıda sanatçımız ve sivil toplum kuruluşu temsilcilerinin yanı sıra, sevgili meslektaşlarımızdan Nejat Yavaşoğulları, Ezginin Günlüğü, Baba Zula ve Ozan Yücel Erzen ezgileriyle destek verdiler.

Saat 12'den saat 14.30'a kadar süren toplantıya katılanlar, bugünün bir başlangıç olduğunu, bizi yönetenlerin; limanlarımızı, garlarımızı, meydanlarımızı ve kentlerimizi küresel sermayeye peşkeş çeken projelerinden vazgeçirinceye dek mücadeleye devam edecekleri konusundaki kararlılıklarını, hep bir ağızdan seslendirdiler.

Bu seslenişe İstanbul'un en önemli ve korunulması simgelerinden biri olan ve bugünlerde tüm değerlerimizle birlikte yok edilme tehlikesiyle karşı karşıya olan şehir hatları vapurlarımız da düdükleriyle katıldılar.

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nce İstanbul'da yapılan etkinliğe destek amacıyla Konur Sokak'ta "Garlar" sergisi açılarak imza kampanyası başlatıldı.

12 Temmuz 2005

Liman-İş TCDD'ye devredilen Haydarpaşa Limanı'nın TCDD Ana Sözleşmesi ve Taşınmaz Mallar İhale Yönetmeliği'nde yapılan değişiklikle getirilen "yapımlı kiralama" yöntemiyle, özelleştirme ve kamu ihale mevzuatına tabi olmaksızın 99 yıllığına devredilmesinin önünü açan ve bu konudaki tüm yetkileri TCDD genel Müdürü ve Yönetim Kurulu kararına bırakan 13.12.2005 tarihli Yönetmeliğin iptali ve yürütmesinin durdurulması için Danıştay'a başvuruldu.

13 Temmuz 2005

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, ABD gezisi dönüşü yaptığı açıklamada projede ısrarlı olduklarını ve Haydarpaşa Lisesi binasını da aldıklarında projenin daha da iyi olacağını; Haydarpaşa ve Galata-port

projesi ile İstanbul'un çehresini değiştirmeye kararlı olduklarını bildirdi.

13 Temmuz 2005

Yedi Gökdelenli Projenin 17 Eylül 2004 tarih ve 5234 ve 27 Nisan 2005 tarihli 5335 sayılı yasadan aylar önce ve ihale safhasına gelmeden kesinlikle gizli tutulması kaydıyla 1,5 yıl önce yapılan bir anlaşmaya göre hazırlandığı açıklandı.

24 Ağustos 2005

Ulaştırma Bakanlığının; Marmaray nedeniyle Haydarpaşa Garı'nın 2009 yılında kapatılacağı ve bu alana dünya ticaret ve turizm merkezi yapılacağı açıklaması üzerine; Haydarpaşa Dayanışması adına BTS; İzmit, Gebze ve Pendik İstasyonları ve banliyö trenlerinde "Artık Bu Trene Binemeyeceksiniz!" bildirisini dağıttı.

9 Eylül 2005

Liman-İş Sendikası; TCDD Ana Sözleşmesi ve Taşınmaz Mallar İhale Yönetmeliği değişikliği ve YPK'nın TCDD'nin ana statüsünü değiştiren kararına karşı dava açtı. Danıştay 10. Dairesi, değişikliği Anayasa'nın 37, 38, 161 ve 162. maddelerine de aykırı bularak konuyu iptal istemi ile Anayasa Mahkemesi'ne iletti. Anayasa Mahkemesi Yönetmelik vbe YPK kararının yürütmesini durdurdu.

10 Ekim 2005

TCDD Genel Müdürlüğü tarafından; 1.000.000 m2 proje alanının; yapılacak kıyı dolguları ile 1.300.00 m2'ye yükseltildiği açıklandı.

26 Kasım 2005

Altunizade Petrol-İş Genel Merkez binasında TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi ve Birleşik

Taşımacılık Çalışanları Sendikası İstanbul 1 No'lu Şubesi tarafından "Küreselleşen İstanbul ve Haydarpaşa" Panel ve Forumu gerçekleştirildi. Bu etkinlik kitaplaştırıldı.

26 Nisan 2006

İstanbul 5 No'lu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu; Haydarpaşa Garı Çevresini "Tarihi ve Kentsel Sit Alanı" ilan ederek, Dünya Mirası İstanbul'un kültür, tarih ve endüstri mirasını korumaya alan tarihi önemdeki 85 No'lu kararını aldı.

4 Haziran 2006

"Vapurlarımızı Vermiyoruz Kampanyası" ve "Kent, Toplum ve Çevre İçin Haydarpaşa Dayanışması" tarafından düzenlenen "Vapur Buluşması" etkinliği Kadıköy meydanında gerçekleştirildi. Kadıköy ve Haydarpaşa iskelelerine yanaşan emektar şehir hatları vapurlarının düdükları ile selamladıkları etkinlik coşku ile sona erdi.

12 Haziran 2006

Gar Binası'nın 3. katına bir proje firmasının yerleştirilmek istenmesi üzerine Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi ve BTS tarafında Haydarpaşa gar Binası önünde basın açıklaması yaptı.

21 Haziran 2006

Kültür Bakanlığı 26.04.2006 tarihli 85 No'lu tarihi kararı tekrar görüşülmek üzere İstanbul 5 No'lu Kültür ve tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'na geri gönderdi. Ancak Kurul, kararının doğru olduğuna ve değiştirilmesine gerek olmadığına karar verdi.

27 Temmuz 2006

1. derece tarihi eser olan Gar Binasında izinsiz ve

ruhsatsız inşaat faaliyeti başladı. Binaya zarar verici nitelikte yürütülen bu izinsiz inşaat faaliyeti; Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi ve BTS tarafından Koruma Kuruluna iletili. Ayrıca Kadıköy Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulunuldu.

9 Ağustos 2006

Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi ve BTS'nin talebi üzerine Haydarpaşa Gar Binası'nda, bilirkişi incelemesi yapıldı. Ve yapılan inşaat faaliyetinin onarım amacını aştığı tespit edildi.

13 Eylül 2006

Haydarpaşa Gar binasının 3. katında yapılan izinsiz inşaat ile ilgili olarak; İstanbul 5 No'lu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu 13.09.2006 gün ve 242 sayılı kararında, "...yapılan uygulamaların bakım ve basit onarımı aştığının görüldüğüne, bu nedenle uygulamanın durdurulmasına..." hükmetmiştir.

23-26 Eylül 2006

Haydarpaşa Buluşması; Haydarpaşa Garında Haydarpaşa Dayanışması olarak düzenlenen 4 günlük etkinlik boyunca söyleşi, tiyatro, sinema gösterimi, konserler gerçekleştirildi. Etkinlik sonunda TBMM'ye sunulmak üzere hazırlanan soru önergesi CHP İstanbul Milletvekili Berhan Şimşek'e teslim edildi. Berhan Şimşek ise soru önergesini sözlü olarak TBMM'de kürsüde okumuştur.

10 Temmuz 2007

Haydarpaşa Gar ve çevresindeki 1 milyon m2 alanı "kentsel dönüşüme (yağmaya)" açmak isteyen TCDD, bu kararın iptali için İstanbul 1. İdare Mahkemesine 25.06.2007 tarih ve 2007/1294 esas sayılı dosyası ile dava açmıştır. Bunun üzerine Haydarpaşa Dayanışması basın açıklaması yaparak tepkisini dile getirmiştir. Bu daba karşısında Mimarlar Odası müdahillik başvurusunda bulunmuştur.

11 Temmuz 2007

TCDD Yönetimi tarafından Kurul kararlarına karşı açılan dava hakkındaki görüşlerimiz basına ve kamuoyuna duyuruldu.

30 Ocak 2008

Mimarlar Odasının müdahil olduğu, TCDD'nin Kurul kararının iptali amacıyla açtığı dava 30 Ocak 2008'de yargı tarafından reddedilmiştir. TCDD kararı

temyiz etmiş, ancak bu talebi Danıştay tarafından reddedilmiştir.

16 Temmuz 2008

İBB tarafından "1/5000 Ölçekli Haydarpaşa Gar, Liman ve Geri Sahası K.A.N.İ.P. ve 1/1000 ölçekli Haydarpaşa Gar, Liman ve Geri Sahası K.A.U.İ.P.'na yönelik analitik etütler, Danışmanlık ve 3 boyutlu kent modelleme hizmet alım işi" adı altında bir ihale yapılmıştır.

İhale ile aynı tarihte, bizlerin de içinde bulunduğu yaklaşık 100 kurum, kuruluş temsilcileri ve kişi, deneyimli akademisyenlerin moderatörlüğünde, "ortak akıl üretmeyi amaçlayan katılımlı bir planlama yöntemini" denemek ve Haydarpaşa'nın geleceğini birlikte tasarlamak amacı ile tanımlanan bir "Arama Konferansı Toplantısı"na davet edilmiştir.

30 Temmuz 2008

Toplantıdaki sorularımızın yanıtı, İstanbul Büyükşehir Belediyesinin 30 Temmuz 2008 tarihinde "henüz toplantı bitmeden" yayımladığı ilginç basın bülteni ile gelmiştir. İlginçtir, zira 5234 sayılı yasaya göre Bayındırlık ve İskân Bakanlığı tarafından onaylanarak yürürlüğe gireceği hükmüne bağlanan protokol gereği arama toplantılarını düzenleyen İBB, deklare ettiği basın bülteniyle, "1/5000 ve 1/1000 ölçekli Haydarpaşa Gar, Liman ve Geri Sahası Koruma Amaçlı Nazım İmar Planının" İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin şirketlerinden BİMTAŞ tarafından hazırlanacağını, planın 3 boyutlu maketinin hazırlanacağını, Haydarpaşa ve Çevresi ile ilgili planının İstanbul'da hazırlanan ilk "3 boyutlu imar planı" olacağını, planlama hukuk literatüründe herhangi bir yeri bulunmayan bu "üç boyutlu imar planlarının" Koruma Kurulu'nun onayının ardından "Özelleştirme İdaresi Başkanlığı"nın onayıyla yürürlüğe gireceğini bildirmiştir.

16 Ekim 2009

İBB Şehir Planlama Müdürlüğü'nün 1/5000 Ölçekli Haydarpaşa Gar, Liman ve Geri Sahası ile Kadıköy Meydanı ve Çevresi Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı çalışması tamamlanarak karar alınmak üzere ilgili Anıtlar Kuruluna sunulmadan Büyükşehir Belediye Meclisine iletilmiştir.

18 Aralık 2009

1/5000 ölçekli Haydarpaşa Gar, Liman ve Geri Sahası ile Kadıköy Meydanı ve Çevresi K.A.N.İ.

Planı teklifi İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisinin 8 Aralık 2009 tarihli toplantısında aynen ve oy çokluğu ile kabul edilmiştir. Ancak söz konusu plan bir yılı aşkın süredir askıya çıkartılmamıştır.

28 Aralık 2009

27 Temmuz 2006 tarihinde yapılan suç duyurusuyla ilgili 28.12.2009 gününde dava açılmıştır. Fakat anılan davada, Ulaştırma Bakanlığı'nın 10.07.2007 tarihli soruşturma izni verilmemesi kararı nedeniyle kamu görevlileri ile ilgili dava açılmamıştır.

1 Haziran 2010

Kadıköy 7. Asliye Ceza Mahkemesi'nde 2010/6 dosyalı 01.06.2010 tarihli durulmasında dava TMMOB Mimarlar Odası'nın şikayeti sonucu açılmış olmasına karşın Mimarlar Odası davaya müdahil olarak kabul edilmemiştir. Aynı günlü duruşmada 25.06.2010 günü Haydarpaşa Garında keşif yapılmasına karar verilmiştir.

25 Haziran 2010

25.06.2010 tarihinde düzenlenen bir tutanakla "havanın yağışlı, hakimnin izinde olması" nedeniyle keşif ve bilirkişi incelemesi ertelenmiştir.

24 Kasım 2010

24.11.2010 günlü duruşmada keşif ve bilirkişi incelemesinin 13.12.2010 günü yapılmasına karar verilmiştir.

28 Kasım 2010 14.30

Tarihi Haydarpaşa Garı çatısında 28 Kasım 2010 günü saat 14:30'da yangın çıkmış ve Haydarpaşa Garı'nın her iki tarihi saati de 15:17'de durmuştur.

BASIN AÇIKLAMASI

TMMOB ve TTB Üniversite Öğrencilerinin Yanındadır

10 Aralık 2010

AKP Hükümeti, demokrasi havariliğini kimselere bırakmazken uyguladığı şiddet politikalarını her geçen gün artırmaktadır. Farklı hiçbir sese tahammülü olmayan AKP, baskıcı politikalarını askeri darbe günlerini de aratacak şekilde üniversitelere sivil polis karakolları kurdurmaya, ortaöğretim kurumlarında müdür yardımcılarını istihbarat toplamak üzere 'irtibat görevlisi' olarak görevlendirmeye kadar varmıştır.

Son olarak, taleplerini dile getirmek için Anayasa'nın 34. maddesinde belirtilen protesto haklarını kullanan öğrencilere uygulanan şiddet akıllara durgunluk verecek boyutlara ulaşmış, bir kadın öğrenci aldığı darbeler sonucu bebeğini düşürmüştür.

Son yaşananlar bir kez daha göstermiştir ki; AKP'nin demokrasi ve insan hakları anlayışı üniversitelere türbanın sokulmasından ibarettir.

Biz biliyoruz: Öğrencilerin özerk, parasız ve bilimsel üniversite istemleri "AKP'nin ileri demokrasi anlayışı"na sığmaz, bu talepler sopalanmayı, gaz bombalarına hedef olmayı gerektirir.

Görülmektedir ki, AKP'nin şiddet politikalarıyla Türkiye, hızla hukuk devleti olmaktan çıkıp polis devleti olmaya doğru yol almaktadır.

Bilimin ve aklın ışığına inanmış, kendi sorunlarına duyarlı gençliği susturmak bir toplumun yararına olabilir mi? Siyasal iktidar ve toplumun tüm kesimleri bu sorunun yanıtını çok iyi düşünmelidir.

TMMOB ve TTB bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da öğrencilerin bilimsel, özerk, demokratik üniversite mücadelelerinin yanında olacaktır.

Mehmet Soğancı TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı

Eriş Bilaloğlu TTB Merkez Konseyi Başkanı

Mimarlık Öğrencileri Tanışma Kokteyli

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi tarafından 25 Kasım 2010 tarihinde Toplantı Salonu'nda Mimarlık ve Güzel Sanatlar Fakültelerinin öğrencilerinin katıldığı bir tanışma etkinliği düzenlendi.

1. sınıf öğrencilerinin Mimarlar Odasını tanımasını ve öğrenim gördükleri üniversitelerin dışındaki öğrencilerle iletişime geçip eğitim deneyimlerini paylaşabilmelerini amaçladığımız etkinlik Mimarlar Odası Ankara Şubesi Öğrenci

Komisyonunun öğrencilere hoş geldiniz demesi ve Şube'de yürüttükleri faaliyetleri aktarması ile başladı. Her hafta pazartesi günleri saat:18.30'da Mimarlar Odası Ankara Şubesinde toplanan öğrenciler daha önce yürütmüş oldukları yaz okulu, dergi çalışmaları, atölye çalışmaları, film gösterimleri, panel ve kurultaylar hakkında bilgi verdiler.

41. Dönem Yönetim Kurulu'ndan 2. Başkan Hazeli Akgöl'ün öğrenciler ve Oda arasındaki diyaloga yönelik konuşmasının ardından soru-cevap bölümü ile öğrencilerin Odada yürüteceği çalışmalar tartışıldı. Özellikle 2006 yılından itibaren diplomalardan "mimar" unvanının kaldırılması üzerine soruları olan katılımcılar konuşmaların ardından başlayan kokteyle birlikte Oda temsilcileriyle bol bol sohbet etme fırsatı buldular.

Gazi Üniversitesi, ODTÜ ve Atılım Üniversitesi'nin Mimarlık, İç Mimarlık, Şehir Bölge Planlama bölümlerinden 100'ü aşkın öğrencinin katıldığı etkinlik, TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi bünyesinde yürütülecek 2011 öğrenci çalışmalarının bir başlangıcı olarak değerlendirilebilir.

Bir Anket Çalışması

ODTÜ MİMARLIK ÖĞRENCİLERİ

Geçen yıl ODTÜ Mimarlık Fakültesi öğrencileri arasında yapılan bir anketin sonuçları ve bu sonuçlara ilişkin değerlendirmeler, Mimarlar Odası Ankara Şubesi tarafından bir kitap halinde yayınlandı (1). Anket, Şube çalışmalarına katılan öğrencilerle birlikte hazırlanmış, internet yoluyla fakülte'deki öğrencilere iletilerek yanıtları toplanmıştı. Anket sonuçlarını Arif Şentek derledi ve yorumladı. Anketle ilgili teknik çalışmaları Esin Bölükbaş yürüttü.

ODTÜ Mimarlık Fakültesine 2009 sonu itibarıyla toplam 582 lisans, lisansüstü ve doktora öğrencisi kayıtlıydı. Ankete alınan yanıtların sayısı ise 98-100 dolayında, dolayısıyla anket sonuçları güvenilir bir oranı yansıtıyor (2).

Ankette, öğrencilerin yaşam koşulları; barınma, parasal harcamalar gibi maddi olanakları ve krizden etkilenme düzeylerine ilişkin ayrıntılı belirlemeler yer alıyor. Öğrencilere, aldıkları eğitimin yeterliliği konusundaki görüşleri de soruldu ve alınan yanıtlar TMMOB üyeleri

arasında yapılan bir anketin (3) sonuçlarıyla karşılaştırıldı. Ayrıca öğrencilerin Oda'dan beklediklerine ilişkin sorulara verdikleri yanıtları da kitapta bulabilirsiniz.

MADDİ OLANAKLAR, BARINMA KOŞULLARI VE GİDERLER

Öğrencilerin barınma koşulları, yaptıkları harcamalar ve bu harcamaları nasıl karşıladıklarına ilişkin yanıtlarını, genel çizgileriyle özetleyerek şu belirlemeleri yapabiliriz:

-Öğrencilerin dörtte biri devlet yurtlarında kalıyor, diğer dörtte üçlük bölümü barınma ihtiyacını kendi olanakları ile karşılıyor.

-Öğrencilerin yaklaşık üçte biri aylık 500 TL'nin altında bir para ile giderlerini karşılamaya çalışıyor, yarısının aylık eğitim gideri 500 ila 750 TL arasında.

-Burs alan öğrencilerin oranı üçte bir, diğer üçte ikilik bölümün giderlerini bütünüyle aileleri karşılıyor.

-Her 10 öğrenciden 9'unun giderlerini bütünüyle veya kısmen ailesi karşılıyor.

-Giderlerini karşılamak üzere çalışan öğrenci yok denebilecek kadar az.

EKONOMİK KRİZDEN ETKİLENME

Ankette öğrencilere, yaşamakta olan ekonomik krizden ne ölçüde etkilendiklerini belirleyecek sorular yöneltildi. Bu sorulara alınan yanıtlardan özetle şu sonuçlara varılabiliyor:

-Öğrencilerin dörtte üçü ekonomik sıkıntılardan etkileniyor, özellikle ders dışı kitap, dergi, sinema, tiyatro vb. kültür ve sanat amaçlı giderler ile ders kitabı ve ders malzemeleri için yapılacak giderleri karşılamakta zorlanıyorlar.

-Artan giderler karşısında öğrencilerin yarıya yakını kendilerini, harcamalarında kısıntı yapmak zorunda hissediyor.

-Öğrenciler öncelikle ders dışı kültür ve sanat amaçlı giderlerde ve yiyecek – beslenme giderlerinde kısıntı yapmayı düşünüyor.

EĞİTİM PARASIZ OLMALI VEYA YETERLİ BURS SAĞLANMALI

Ankette öğrencilere, eğitimin giderek daha "paralı" hale gelmesini nasıl karşıladıkları da belirlenmeye çalışıldı. "Üniversite eğitiminin paralı olması konusunda ne düşünüyorsunuz" sorusuna alınan yanıtlardan şöyle bir sonuç çıkıyor: Öğrencilerin yarıya yakını üniversite eğitiminin devletin görev alanı içinde olduğu ve parasız olması gerektiği görüşünde; diğer öğrenciler üniversite eğitiminin paralı olabileceği ancak ihtiyacı olanlara mutlaka burs sağlanması gerektiğini ve bugünkü bursların yüksek olduğunu düşünüyor.

Maddi olanakların yetersizliği karşısında ne önlemler almayı düşündükleri sorusuna yanıt olarak, öğrencilerin beşte biri ek iş yapmaya, dörtte biri ek burs veya kredi almaya çalışacaklarını söylüyor. Alınan yanıtlarda, artan giderler karşısında ailelerinden daha fazla para istemeyi düşünen öğrencilerin sayısının çok sınırlı olduğu görülüyor. Öğrencilerin genellikle ekonomik yönden ailelerine daha fazla bağımlı olmayı istemedikleri anlaşıyor.

OKULDA EDİNİLEN BİLGİLER YETERLİ Mİ?

Ankette yer alan bir grup soru, öğrencilerin almakta oldukları eğitimin yeterli olup olmadığı konusundaki görüşlerini belirlemeye yönelik. Bu sorular, bir karşılaştırma olanağı vermesi düşünülerek, daha önce yapılan TMMOB Üye Profili araştırmasındaki sorulara benzer alt başlıklarda düzenlenmişti. Öğrencilerin bu bölümdeki yanıtlarından, okuldaki eğitimi şöyle değerlendikleri görülüyor:

-Öğrencilerin yarısı okulda edindikleri teorik bilgileri mesleği uygulamaları için yeterli buluyor, geri kalan bölümü ise kısmen eksik olduğu görüşünde.

-Öğrencilerin üçte biri okulda uygulamaya yönelik edinilen bilgilerin mesleği uygulamaları için yeterli olduğunu, yarıya yakını ise kısmen eksik olduğunu düşünüyor.

-İşletme yönetimi konusunda edinilen bilgiler ise, öğrencilerin üçte biri tarafından mesleği uygulamaları için bütünüyle yetersiz, yarıya yakını tarafından da kısmen eksik bulunuyor.

-Öğrencilerin üçte ikisi yabancı dil bilgilerinin meslek yaşamları için yeterli olduğu görüşünde, dört biri ise kısmen eksik buluyor. Kuşkusuz burada, ODTÜ'de eğitim dilinin İngilizce olduğu dikkate alınmalı.

-Bilgisayar ile toplum ve insan konularında edindikleri bilgiler için, her 10 öğrenciden 4'ü mesleği uygulama için yeterli, 4'ü ise kısmen eksik olduğunu belirtiyor.

ÖĞRENCİLERİN VE MESLEĞİ UYGULAYANLARIN GÖRÜŞLERİ

Anket çalışmasında, okulda edinilen bilgilerin meslek pratiği için yeterliliği veya eksikliği konusunda ODTÜ mimarlık öğrencilerin görüşleri ile mesleği uygulamakta olan mimar ve mühendislerin TMMOB anketinde yer alan görüşleri karşılaştırılarak verildi. Böyle bir karşılaştırmada özetle şu değerlendirmeler yapılabiliyor:

-Teorik bilgilerin yeterliği görüşü öğrencilerde ağırlık kazanıyor.-

Uygulamaya yönelik bilgilerin eksikliğini mesleği uygulamakta olan mimar ve mühendisler tarafından daha ağırlıklı olarak hissediliyor.

-İşletme yönetimine ilişkin bilgilerin yeterliliği veya eksikliği konusunda görüşler, öğrenciler ile mimar ve mühendisler arasında benzeri dağılım gösteriyor.- Yabancı dil ve bilgisayara ilişkin bilgilerinin yeterli olduğunu düşünen öğrenciler, mimar ve mühendislere göre açık bir farkla öndeler.

-Toplum ve insana ilişkin bilgilerin yeterliği konusunda öğrenciler ile mimar ve mühendislerin görüşlerinde kısmi paralellikler bulunduğu ancak öğrencilerin bu konuda daha iyimser olduğu anlaşıyor.

OKUL BİTİNCE NE OLACAK? YURT DIŞINA GİTME EĞİLİMİ YÜKSEK

Ankette, öğrencilerin eğitimlerini tamamladıkları ne yapacakları, girecekleri mesleği uygulama alanını nasıl gördükleri de sorulmuş. Bu konudaki sorulara alınan yanıtlardan özetle şu sonuçlara varılabiliyor:

-Öğrencilerin beşte dördü, eğitimlerini yurt dışında sürdürme ve/veya okulu bitirdikten sonra yurt dışında çalışma eğilimindedir.

-Öğrencilerin beşte dördü, okulu bitirdikten sonra tasarım / proje alanında çalışmayı düşünüyor, kamu kesiminde çalışmayı düşünenler ise yok denecek kadar az.

-Öğrenciler genellikle meslek yaşamında iş bulma ve kendi işini kurma olanakları konusunda karamsar, mesleği uygulamakta olan mimar ve mühendisler ise

bu konuda nispeten daha iyimser değerlendirmeler yapıyor.

-Öğrencilerin yarısından çoğu, mimarlık mesleğinin bugünkü durumunu değerlendirirken iyimser bir yaklaşım gösteriyor.

-Ancak, her 10 öğrenciden 9'u meslekte kendilerini bekleyen istihdam / iş bulma olanaklarının yetersiz olduğu kanısında.

ÖĞRENCİLERİN ODADAN BEKLEDİKLERİ

Ankete katılan öğrencilerin yaklaşık beşte biri "Mimarlar Odası Öğrenci Üyesi", yarısından fazlası ise bu konuda bilgi sahibi olmadığını belirtiyor. Anket sorularına verdikleri yanıtlarda, öğrencilerin beşte dördü, görmekte oldukları eğitimin eksiklerinin tamamlanması, eğitime yardımcı olunması ve meslek yaşamına hazırlanmaları konularında Mimarlar Odasından destek beklediklerini belirtiyor. Öğrencilerin, Mimarlar Odasından beklentilerinin ne olduğuna ilişkin soruya verdikleri yanıtların dağılımı şöyle:

-Öğrencilerin yüzde 9'u Odadan "*bir beklentisi olmadığını*" belirtmiş.

-Yüzde 30'u Odanın "*eğitim sorunlarıyla ilgilenmesini*",

-Yüzde 38'i "*mezuniyetten sonra karşılaşacakları sorunlara ilişkin bilgi ve beceri kazandırmasını*",

-Yüzde 46'sı "*okul eğitiminin eksiklerini tamamlamalarına yardımcı olmasını*",

-Yüzde 41'i "*eğitimde kullanacakları yayın vb. malzemeye ulaşımını kolaylaştırmasını*" istemiş,

-Yüzde 8'i "*bir düşüncesi olmadığını*" belirtmiş,

-Yüzde 5'i soruyu yanıtsız bırakmış.

Yanıtlardan, Odadan bir "*beklentisi olmadığını*" söyleyen yüzde 9'luk kesime, bu konuda bir "*düşüncesi olmayan*" yüzde 8'i ve soruyu yanıtsız bırakan yüzde 5'i eklemeye oluşacak yüzde 22'lük bir grubun dışında kalan yüzde 78'lik büyük bir bölümün Mimarlar Odasından beklentilerinin olduğu anlaşılıyor. Beklentilerin genel olarak, okulda verilen eğitimin dışındaki eksikliklerin giderilmesine ve meslek yaşamına hazırlanmaya yönelik olduğu görülüyor.

NELER YAPILABİLİR?

Yukarıda özetlenen anket sonuçları ve değer-

lendirmeler, Oda yönetimleri kadar, mimarlık okulları yöneticileri ve öğretim üyelerine de yararlı olacak

MİMARLIĞIN SOSYAL FORUMU

Mimarlığın Sosyal Forumu Açılış Konuşmaları

Çeviri: Ali Fuat Sütü

SELMA HARRINGTON

(Avrupa Mimarlar Konseyi Başkanı)

Sevgili ev sahipleri, etkinliğin düzenleyicileri, başkanlar ve değerli konuklar;

Bugün burada sizinle birlikte olmak benim için bir keyiftir. Sizleri “merhaba” diyerek selamlamaya çalışacağım. Konukseverliğiniz için teşekkür ederim ve Avrupa Mimarlar Konseyi'ne bu sunuşu yapma fırsatını verdiğiniz için teşekkür ederim. Konsey'de özel bir gözlemci üyeliği bulunan Türkiye Mimarlar Odası ile verimli bir ilişkimiz var. Mimarlar Odası geçen iki yıl içinde bize -umuyorum gelecekte de devam eder- çok etkin bir katkı sunmuştur. Bu sabah da konuşmacılarınızdan çok tutkulu bir girizgâh dinliyorum. Doğrusu, duyduklarımdan çok fazla cesaretlendim. Umuyorum, ACE'de (Architects' Council of Europe) yaptığımız çalışmalar bu forumda temel bulan fikirlerin kanallanabileceği başka bir platforma olanak tanır. Çok anlamlı ve yapıcı bir şekilde birlikte çalışma olanağımız olacaktır. Şimdi, size biraz ACE'den bahsetmeme izin verin.

Bu sene 20. yılımızı kutluyoruz. Avrupa çapında 32 ülkeden üye kuruluşu temsil ediyoruz. 47 adet profesyonel veya düzenleyici özel organdan oluşan ve bize oldukça anlamlı bir etkileşim sağlayan ilginç bir karışıma sahibiz. Bu tür bir üyelik ile, sanıyorum, Avrupa'da 480,000 aktif mimarı temsil ediyoruz.

Dolayısıyla, bu hem büyük hem de küçük bir sayıdır. Bu sayı muhtemelen nüfusun %1'inden daha azdır. Ama şu da bir gerçek ki, bir platform olarak varlığımızı sürdürüyoruz ve Avrupa'da 20 yıldır devam eden büyük değişimi çoğaltıyoruz. Jeopolitik bağlamın değiştiği bir büyük değişimi çoğaltıyoruz ve biliyoruz ki bu değişime dair bilgiyi üye kuruluşlarımız arasında paylaşılabileceğimiz bir yerimiz var. Burada size göstermeye çalıştığım şeyin ardında ACE'nin gerçekten çalışan ve politik olan bir yapısı vardır.

ACE'de profesyonel bir ofisimiz ve sekreteryamız var. Bu ofis ve ekip, icra kurulunda temsil edilen farklı çalışma gruplarının genel meclislerinde / kongrelerinde çalışan gönüllülerden gelen büyük bilgi girdisi ile

karşılaştırıldığında görece küçük bir kaynaktır. Bu nedenle işi yönetebilmek için onu mesleğimizin ve uzmanlığımızın özel konularıyla ilgili tematik alanlara böldük. Peki, biz kimiz ve ne yapıyoruz? Esasında, biz bir platformuz. Bu, aramızdaki bilgi alışverişini sağlayan ve iletişimi kolaylaştıran bir platformdur. Birincil amacımız birbirimizi bilgilendirmektir. Üyelerimiz Avrupa çapında gelişmelerde pay sahibidirler. Avrupa düzeyinde mevzuatın ulusal düzeyde yansımalarını karşılamak ve uyarlamak için katkıda bulunurlar. Bu toplumu ve mesleğimizi büyük ölçüde etkilemektedir.

Söz konusu politikalara yanıt veren bir platform olarak, görece sınırlı kaynaklarımızla politika ile birlikte eylem planları ve araçları geliştiriyoruz. Dolayısıyla, ACE'nin kilit odağı, direktiflere ve yasa koyucunun önerdiği düzenlemelere karşılık vermek ve bu amaçla ileriye dönük önleyici çalışmalar yapmaktır. Mesleğimizi etkileyen alanlar büyük ölçüde mesleki kalifikasyon / profesyonel kalite direktifi ile tüketiciyi korumaya yönelik hizmetler ve rekabet direktifi alanları olarak öne çıkmaktadır. Bunlara, binalarda ve ilgili malzemenin temininde enerji verimliliği gibi alanları da eklemek gerekir. Bu konular, biz mimarların pek çok zaman anlamak ve yanıt vermek için hakkında yeterince donanımlı olmadığımız temel yasal konulardır.

Önceki konuşmacının söyledikleri Avrupa ve Dünya ölçeğinde uygar toplumların bir parçası olarak kendimizi içinde bulduğumuz durumu anlamaya çalışan ve çoktandır başlamış olan daha geniş kapsamlı bir konuşma ve tartışmaya dairdi. Kendimizi büyük bir değişimin içinde buluyoruz. Bu değişimi anlamak için çaba harcıyoruz ve ACE'nin misyonuna geri dönüyoruz. Buradan mimarlığın misyonunun ne olduğuna ve bu misyon içinde profesyoneller olarak bizim rolümüzün ne olduğuna bakıyoruz. Rol derken kastettiğim mimarlık içerisinde bireysel pratiklerimizdir. Bu pratikte, zemindeki işleyiş biçimimizi değiştiren büyük bir karmaşıklık içerisinde uğraş veriyoruz. Bu durum bizi, yine zeminde uygulayıcılar / pratisyenler olarak çalışabiliyor olmamız için daha çok savunuculuk yapmak üzere farklı düzeylerde eyleme zorluyor. Burada önerdiklerimi, isterseniz, felsefi hatta ideolojik sorular olarak görebilirsiniz.

Önceki konuşmacıların küreselleşmenin düşünceler üzerindeki etkisinden, Dünya küreselleşme ve liberalizmin veya ölçeğinde ilan edilmiş politikalarla bağlantı halinde olan liberal politikaların yürüyüşü ve zaferinin toplumlarımız üzerinde hasar verici etkisinden söz ettiklerini duyduk. Bu arada, hareketlilik büyük ölçüde teşvik ediliyor, Dünya'nın demokratikleşmesinin bir parçası olarak görülüyor ve eşit fırsatlar yarattığı iddia ediliyor. Fakat küresel hareketliliğin toplumlarımız üzerinde öngörülemeyen geniş ölçekli sonuçları vardır. Bunun uç örneklerinden biri bir kaç yıl önce tüm yeryüzünde 80 milyon mültecinin hareketliliği düzeyinde ortaya çıktı veya düzeyi daha önce söz ettiğiniz 1 milyon aç insandır belki.

Buradan hareketle, yasa koyucuların Avrupa 2020 Vizyonu kapsamında önerdikleri dokümanlar üzerinden okumak bizi "esnek güvence" (*flexicurity*) kavramına götürüyor. Kullandığım bu çift anlamlı tezat sözcük, bir yandan bu hareketliliğin nasıl olup bittiğini ve aynı zamanda nasıl olur da bir sosyal güvenlik sağladığını anlamaya ve karşılık vermeye çalışır. Bunlar anlamak zorunda olduğumuz sorulardır; böylece bütüncül / kapsamlı önerilerle geri dönebiliriz. Bu süreçte, toplumsal bir rolümüz ve toplumsal bir etkimiz olmasına yönelik tutkumuzla mesleğimiz bir erozyona tanıklık etmektedir. Bu, sanıyorum bir savaş; bu kalplerimiz ve zihinlerimiz için bir savaş. Neye karşı savaştığımızı ve neyi başarmaya çalıştığımızı iyi anlamak zorundayız. Bunun gibi ve diğer benzer platformlar üzerinden ortak amaçların ve ardından özel eylemlerin formülasyonunda yasa koyucularla ve diğer inisiyatiflerle diyalog süreçlerine olanak sağlayabiliriz.

Bu, elbette, bizi kendi profilimize, temel bilgimize vs. bakmaya zorlar. Mimarlık hizmetlerinin kısmen marjinalleşmesi, biz profesyonellerin dünyanın farklı yerlerinde hızlı yatırım sermayesinin ayartmalarıyla baştan çıkmış olmamız gerçeğinden kaynaklanıyor muhtemelen. Aynı zamanda, teknoloji de bizim çalışma biçimimizi değiştirdi. Bu, kimliği de etkileyen bir faktör oldu. Bilgisayar teknolojisi ile bile olsa işimizin çıktılarının eşsizliği ve kentlerimizin yapı bilgi yönetim araçlarında kişiselleşmiş kimlik duygusunu arama talepleri kayboluyor. Bu böylece uzayıp gidiyor. ACE çalışmalarındaki tartışmalarda çokça gerçekleşen bir şeyi, düşünce için gıdayı öneriyorum.

Özel olarak mimarlığın tematik alanının çalışması içinde, yaşam kalitesi ACE çalışmalarının güçlü bir parçasıdır ve geliştirilmeye devam etmektedir. Bu kapsamda, muhtemelen bu tür forumların bulgularıyla bağlantı halinde gelecekte ACE'nin somut eylemleri geliştirilecektir.

ACE'nin mevcut çalışmalarına geri dönersek, 20. yıldönümünde olduğumuz şu an, kurum olarak içinden geçtiğimiz dönüşümde bir araştırma ve çalışmalarımızı önceliklendirme sürecindeyiz. Mimarlığın biçimlenmesi alanında ortak platformlar için mücadelede geçmişteki eylemler oldukça başarılı olmuştur. Bugün üzerinde

uzlaştığımız ortak anlayış eğitim sürecine müdahil olmuş ve kayıt konusuna gelmiştir.

Ortak platformumuzun üzerinde uzlaştığı ve "5+2" olarak adlandırdığımız kampanyanın lobi gücü olarak çalışıyoruz. Formül, 5 yıllık bir mimarlık eğitimini takip eden 2 yıllık bir mesleki pratik sürecinden sonra üyeliğine izin veren sistemin teşvik edilmesidir. Avrupa Birliği ülkelerinde olgunlaşan yönergenin uygulanmasını ve eğitsel süreç üzerindeki etkisini izliyoruz. Pratikte ACE alanda çalışan / pratik yapan mimara ve düzenleme esaslarına karşılık veren üye kuruluşlara yardım ediyor. Mimarlık çalışmaları kapsamı üzerine bilginin umut ediyorum ki sonuçta bir en iyi uygulamalar rehberine dönüşüp tüm üye kuruluşlarımıza dağıtılacak olan ortak bir platform geliştirmeye çalışıyoruz. Değişen dünyaya karşılık vermek üzere yeni fırsatlar ve yönlerin geliştirilmesi gerekiyor. Ayrıca, önemli bir başlık da hem özel sektörde hem de kamu sektöründe rastlanan, mimari işin yatırım, sermaye ve işletilmesi biçimleriyle doğrudan bağları olan satınalma alanındaki savunuculuktur.

Kamu sektöründe kentlerimiz ve bölgelerimiz üzerinde etkisi olan çok büyük bir dış sermaye kaynağı kullanımına tanıklık ediyoruz. Fonlarımızın muhtemelen karışmış olduğunu görmekten dolayı üzgünüm. Avrupa Birliği dgMarket (Global İhale ve Tedarik Portalı) sorumlusu olan delege başarmak zorunda olduğu 4 düzey hareketlilikten söz ediyordu. Bu Avrupa Birliği'nin şu an geçerli olan küresel düşünme biçiminin bir parçası olarak benimsediği jargondur. Belki de neo-liberal olarak etiketlenebilir. Delege şu dört hareketlilikten bahsediyor: malların, hizmetlerin, insanların ve sermayenin dolaşımı. Son zamanlarda mimarlık ekiplerinin karşılaştığı çelişik durumlardan bir budur; ancak fark edilmesi gereken çıplak gerçeklik şu ki insanlar her şeyin merkezindedir. Ekonominin içinde yaşadığımıza inanmayı bırakmalıyız; toplumun içinde yaşıyoruz.

Bu eylemlerimizin çevresindeki genel nitelikte bir sınırdır ve böyle de olmalıdır. Önceden andığım esnek güvenlik (*flexicurity*) fikirleri dolaşım kavramına tepkide ve onunla birlikte yaşama konusunda işe yarayabilir. Diğer bir alan da her şeyin liberalizasyonu düzenlemesini geri çevirme veya önleme savaşında çok etkin olmaya çalıştığımız iç pazardaki hizmetlerin düzenlenmesi alanıdır. ACE temel olarak bir platform – umuyorum sizin platformunuzdur – ve burada yeni zorlukları karşılamanın yanı sıra sürekli mesleki gelişimimiz için ortak araçlar geliştirmeyi umuyoruz. Bu rehberler üye kuruluşlara önerilir. Daha büyük bir

dünyanın bir parçasıyız. UIA gibi ortaklar ve kardeş kuruluşlarla birlikte çalışıyoruz ve pek çok işimiz bu ortaklıklara bağlı. Mimari Politikalar için Avrupa Forumu (*European Forum for Architectural Policies*) gibi farklı ağları teşvik ediyoruz.

Ulusal düzeyde mimari politikaların benimsenmesini teşvik ediyoruz. Ben bunun üzerine bazı çalışmalar yapıyorum. Esasında, pratiğin icracıları olarak sürdürülebilir çevrenin gerçekleştirilmesinde öncü rolü iddiasının hakkını verebilmek için kendi becerilerimizi geliştirmemiz gerektiğinin farkındayız. Sürdürülebilirlik derken sadece enerjiden söz etmiyoruz. Sürdürülebilirlik, sürdürülebilir toplumlar demektir. Burası, bizim sesimizin duyulması gereken yerdir. Diğer büyük bir alan da mevcut ve uygun olan fonların aranmasıdır; pek çok işimizin dolaylı olarak yenilikçi olup uygulamalı araştırma öğeleri içerdiğini gösterecek şekilde nitelikli yoldan erişim konusunda uzman değiliz. Bunu AB içerisindeki farklı platformlarda erişilebilir kaynaklara uyarlamak mümkündür. Bugün konuştuğumuz pek çok konuyu potansiyel olarak irdeleyebildik. Meslek olarak yeniden bağlanmak ülkeden ülkeye farklılık gösterebilir. Kentleşmeyle yeniden bağlanmak ve stratejik özel planlama konumuyla bağlanmak söz konusu olduğunda büyük kararların verildiği süreçlerde mesleğimiz erken aşamada müdahil olabilir. Bunu ancak birlikte çalışırsak, nerede olduğumuza ve eylemimizi nereye ve nasıl yönlendireceğimize dair bir anlayış geliştirirsek başarabiliriz,

"Teşekkür" ederim.

LOUISSE COX

(UIA, Uluslararası Mimarlar Birliği Başkanı)

Herkese günaydın. Nasılsınız? Teşekkür ederim Başkan. Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nin ve Genel Merkez'in beni buraya nutuk çekmek için çağırmadıklarına eminim. Değerli konuklar, öğrenciler, arkadaşlar ve herkese merhaba. Yeniden Ankara'da olmak benim için çok hoş. Daha önce de burada bulunmuştum. Türkiye'ye gelmeyi seviyorum. Fantastik bir ülke. Çok şanslısınız.

Bu sabah, önceden duyduklarımdan hoşlandığımdan emin değilim. Çünkü iyi tasarım çevrede bulunmaz. İklim üzerine inşa edilmeli ve iklime duyarlı olmalıdır. Binalar barınak olmanın ötesinde kapsamlı ayarlardır aynı zamanda. Çevreci olup sürdürülebilirlik ve herkes için erişilebilirliği gözetmenizin yanı sıra hayatın tadını çıkarmada rahat olun. Çevreci ilkeler, kültürel ve doğal

mirasa sahip çıkmayı da içeren bir gelecek vizyonu için eylemde bulunmak önemlidir. Yerel yaşam biçimlerini ve ihtiyaçları karşılamak ve toplumu anlamak için yerelde elde edilebilen kaynaklardan yararlanmak gerekir. İnsanlar ve çevre için bir kenti yaşanabilir ve sürdürülebilir kılan nedir? Kentsel alanların yüzeylerinin kalitesi ve nasıl kullanıldığı, bu mekânların insanlarla, toplumun tamamıyla ve kentle olan ilişkisini göz önünde bulundurmak gerekir. Hızlı ve etkili toplu taşıma sistemi kentsel görünümü, alanlar arasındaki farkı ve belki de kentin bütününe hakim olmaz. İnsanları unutmamalıyız. Tüm insanlar için eşit derecede savaşmalıyız. Herkes birer insan hakkı olarak, gıda, su, barınak ve işi hak eder. Ve sizler, bu konular üzerine düşünen ve çalışan “işçiler” olarak sınırları aşan eylemler için çağrı yapın. Umuyorum bu hafta bu konu üzerine daha çok geri dönüş alırım.

Herkes kenti farklı şekilde görür ve algılar. Farklı faktörler başkaları için önemli olabilir. Temel gereklilikler iyi şeyler olarak kentlerin güçlendirilmiş güncellemeleri veya yeni kullanım biçimleri olarak algılanırlar. Bu, kentin bazı alanlarını yükseltirken demografisini de değiştirir. Bu süreçler paylaşıldığında sonuç çok daha iyi ve canlandırıcı etkisi çok daha güçlü olur. Bu dünyanın tüm tartışmalarına toplum dahil edilmelidir. Bildiğim kadarıyla belirli bir alanın gerçek anlamda anlaşılmasında dışarıdan gelen profesyonellerin yerel bilgiyle ilişki kurması esastır. Tüm mimarlar genellikle toplumu / topluluğu unuturlar. Toplumla / toplulukla birlikte çalışmamız gerekir.

Bunu, bir topluluğa kendi kararlarını vermesinde yardımcı olmak için hızlandırıcı olarak kullanabiliriz. Onlar adına karar veremeyiz. Topluluk kendi kararlarının sahibi olmalıdır. Mimarlar olarak bizlerin de yalnızca yanıt verme değil toplulukla çalışma sorumluluğumuz vardır. Öğrenmek zorundayız. Uluslararası Mimarlar Birliği (UIA) Başkanı olarak ben de sürdürülebilirlik ile miras arasındaki karşılıklı etkileşime şaşıyorum. Miras sürdürülebilirdir, aksi halde hala orada olmayacaktı. Bir çakışmadan söz etmiyorum. Dışarıda başka bir hikâye var. Toplum, genellikle bunu anlama ihtiyacı hissetmez. Dünya ağlıyor ve hemen her gün yeryüzünün farklı bir yerinde yaşanan kozmik depremler ve doğal afetler hakkında bir şeyler söylemeye çalışıyor.

Yükselen deniz seviyesi çoktan verimli topraklara ulaşmış durumda. Her yerde kuraklık ve sellere neden olan büyük iklim değişiklikleriyle karşı karşıyayız. Bir şeyler yapmalıyız. Üyelerimizin olduğu yerlerde stratejiler tasarlamalıyız. Sürdürülebilirliğin tanımlanması için sorular sormalı ve teşvik edilmesi için kendi hükümetleriyle çalışmalılar. Sürdürülebilir tasarım stratejileri yoksa bunun için çalışmalılar. Küresel ölçekte olup bitenleri öğrenmek istiyoruz. Yapabileceklerimiz konusunda üyelerimiz iyi örneklerdir. Ancak, geçmişe de bakmalı ve geçmişten de öğrenmeliyiz. Sanıyorum, “sürdürülebilir” (*sustainable*) sözcüğü Fransızca’da uygun / doğru bir sözcük değil. Stratejimizin Fransızca versiyonunda bunu “sorumluluk” (*responsabilité*) sözcüğü ile karşılıyoruz. İngilizce’de de daha hesap verebilir olması nedeniyle sorumluluk sözcüğünü kullanmalıyız.

Sorumlu olmak durumundayız. Yani, buradaki öğrenciler, siz bizim geleceğimizesiniz. Tüm insanları anlama kampanyamızı sürdürmeniz için size ilham vermeliyiz. Siz yeni gelenleri toplumla (toplulukla) birlikte çalışma konusunda cesaretlendirmeliyiz. Topluma karşı çalışmaya son vermeliyiz. Mimarların bir şeyleri tasarlarlarken sıklıkla her şeyi kendilerinin bildiği varsayımıyla yerel yönetimlerin karşısına çıktıklarına tanık oluyorum. Yerel toplulukların veya yönetimlerin bilgisine neden başvurmadıkları merak konusudur. Bunun yanlış olduğuna inanılıyor ve yapmaktan imtina ediliyorsa, bu hayal kırıklığına yol açacaktır. Bunu düzeltmek için eğitim sistemimizde bir şeylerin değişmesi zorunludur. Dolayısıyla öğrenciler, bu değişim için savaşmalısınız, her ne kadar bu sizin yaşamlarınızı etkilemiyor olsa da.

Birkaç gün boyunca sürecek tartışmalarda sizlere iyi şanslar diliyorum. Burada olmakta olan şeyin bir parçası olmayı sabırsızlıkla bekliyorum. Çok teşekkür ederim.

ÖZEL BÖLÜM

Yüksel Yaya Bölgesi

Kent merkezleri hem içinde barındırdıkları farklı fonksiyonlarla, hem de kolay ulaşım ağları ile kentlilerin yoğun olarak kullandıkları bölgeler olagelmıştır. Ancak yoğun olarak kullanılan bölgelerin yıpranma, fonksiyon değişiklikleri, altyapı hizmetlerinin yeterli olmaması, ulaşım koşullarının değişmesi, kullanıcı profilinin değişmesi gibi nedenlerle bazen çöküntü alanı haline geldiğine, bazen de kullanıcılar tarafından bir süre sonra rağbet görmediğine tanıklık ediyoruz. Bu durumda merkez ya yer değiştiriyor, ya da kentin çöküntü alanlarından biri olsa da sağlıklı koşullarda yaşamaya devam ediyor.

Ankara kentinin merkezi Ulus olarak planlanmışsa da bu merkez, önce Kızılay'a, sonrasında Çankaya, Gaziosmanpaşa ve son olarak Eskişehir Yolu'na doğru kaymış ve belki de halen kaymaktadır. Kızılay bölgesi Cumhuriyetin ilk yıllarında konut merkezi, 1950'li yıllardan itibaren ticari fonksiyonların bu alana taşınması ve önlenemez kat yüksekliği artışları ile ticari merkez ve 1960'li yılların sonundan başlayarak yükselen toplumsal muhalefetle birlikte politik merkez, çeşitli, yayınevlerine ve kültürel etkinliklere ev sahipliği yapmasıyla da kültürel bir merkez halini almıştır. 1978 yılında Sakarya, Selanik, Tuna Caddelerinin ve 1982 yılında İzmir ve Yüksel Caddelerinin yayalaştırılması ile yaya kullanımına yönelik bir kamusal alan halini almıştır.

Son yıllarda Kızılay bölgesinin gerilemesi ve Kızılay'da bulunan Yüksel Yaya Bölgesi gibi yaya alanlarında yaşanan, genellikle gastronomi fonksiyonunu içeren ticari kullanım artışının altyapı hizmetlerini zorlaması, kullanıcı profilinde yaşanan değişim ve kamusal alanların gerilemesi, ticari mekânların artması, konut işlevinin -hemen hemen- ortadan kalkması gibi nedenlerle Kızılay bölgesi "problemlili" bir alan olarak nitelendirilmektedir.

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Bülten'in bu sayısında özel bölümü Ankara kentinin tartışmalı merkezlerinden birisi olan Kızılay bölgesindeki Yüksel Yaya Bölgesine ayırdı. 40 yıla yakın süredir bu bölgede ikamet eden Mimarlar Odası Ankara Şubesi kendi kapısının önünde bugünlerde gerçekleştirilen yenileme projesini de, bu vesileyle masaya yatırmış oldu.

Yüksel Yaya Bölgesi Tarihçesi*

1924

Ankara'nın ilk imar planı olan Lörcher Planı yapıldı.

1927

Ankara İmar Planı Yarışması açıldı ve Prof. Dr. Herman Jansen tarafından ilk kapsamlı imar planı hazırlandı. Milli Savunma Bakanlığı yapılmaya başlandı. (C. Holzmeister)
Ankara Zafer Meydanı Heykeli açıldı.

1928

Jansen, Lörcher Planı'nın uygulanan kısımlarının değişmemesi şartını kabul ederek "Ankara Planını" tamamladı.
Kızılay Merkez Binası yapılmaya başlandı.

1929

Jansen Planı avan proje olarak kamuoyuna açıklandı.
Orduevi Binası yapılmaya başlandı.

1932

İçişleri Bakanlığı yapılmaya başlandı.
Jansen Planı Mustafa Kemal'in imzasını taşıyarak onaylandı, uygulama başlatıldı. (23 Mart 1932)

1933

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı yapılmaya başlandı.

1934

Yargıtay binası yapıldı.
Kızılay'daki Güven Anıtı açıldı. (1 Kasım 1934)

1936

Ankara Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi açıldı. (9 Ocak 1936)

1937

Meclis Binasının yapımına ilişkin yasa onaylandı. (11 Ocak 1937)

1945

Ankara Saraçoğlu Mahallesi kullanıma açıldı. (30 Ekim 1945)

1955

Ankara İmar Planı için yarışma açıldı.

1957

Ankara kenti imar planını elde etmek üzere düzenlenen yarışmayı Nihat Yücel ve Raşit Uybadin'in hazırladığı plan kazandı ve onaylandı.

1960

Türk Yüksek Mimarlar Birliği Konur sokak 4 numaradaki adresine taşındı.

1961

Yücel-Uybadin planında yoğunluklar artırıldı, küçük tapulama parselleri şuyulandırılarak taban alanları arttırıldı.

1965

MGK kararı ile üç büyük kent için imar planı yapılması kararlaştırıldı. (30 Haziran 1965)

1968

Bölge Kat Nizamı "Haritaları" yapılarak parseller kendi içinde yoğunlaştırıldı.

1969

Ankara Metropoliten Alan Nazım Plan Bürosu kuruldu. (29 Ocak 1969).

1972

Ankara Kenti Ulaşım Etüdü yapıldı.

1978

Sakarya Caddesi ve yakın çevresi yayalaştırıldı.
Ankara Belediyesince yaptırılan "Tercihli Otobüs Yolu" hizmete açıldı.

1980

Ankara Metrosunun temeli atıldı. (9 Eylül 1980)

1978-80

Ankara Raylı Toplu Taşım Etüdü Gerçekleştirildi.

1981

Ankara Belediyesi, şehrin güzel görünmesi için büfe sahiplerinden büfelerini mavi renge boyamasını istedi. (11 Şubat 1981)

1982

İzmir Caddesi ve Yüksel Caddesi Yayalaştırıldı. Fevzi Çakmak-1, Sümer-1, Menekşe-1, Karanfil-1, ve Konur-1 Sokakları yaya yolu olarak onaylandı.
Nazım İmar Planı Bürosunca etap etap uygulanan "Anakra 1990 Nazım Planı" onaylandı.

1984

3030 Sayılı Yasa ile Ankara Büyükşehir Belediyesi beş ilçe

*"Kızılay'da Yayalar ve Yaya ulaşımı: Sorunlar, sebepler ve süreçleri" kitabı ile Konur Sokak Yaz Okulu Çalışmalarından derlenmiştir. MO-ŞPO, 2004, Ankara'da Yaya Ulaşımı, Sorunlar, Öncelikler, Çözüm Önerileri", Mimarlar Odası, Şehir Plancıları Odası Ankara Şubeleri Ortak Yayını, Ankara.

belediyesini kapsayacak biçimde kuruldu.

Ankara Metropoliten Alan Nazım Plan Bürosu, Ankara Büyükşehir Belediyesi'ne devredilerek İmar Daire Başkanlığı içerisinde Şube Müdürlüğü'ne dönüştürüldü.

1980-84

Ankara Belediyesi Hafif Raylı (*Transurb Consult*) Toplu Taşıım çalışması gerçekleştirdi.

1987

Ankara 2015 Yapısal Plan Çalışması altılışı olan "Ankara 1985'den 2015'e" çalışması ODTÜ Çalışma Grubunca hazırlandı.

EGO-Kanda Konsorsiyumu-Kutlutaş tarafından "Ankara Kentsel Ulaşım Çalışması" gerçekleştirildi.

1988

Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin Güvenpark'ın altına üç katlı bina, çarşı ve otopark yaptırma kararına karşı üç Ankaralı tarafından açılan dava karara bağlandı. İdare Mahkemesi İmar Planının iptaline oy birliği ile karar verdi. Güvenpark'ın altına otopark yapılması kararı üzerine 60 bin imzalı 'Otopark Değil Güvenpark' Dilekçesi Belediye Başkanı'nın kapısının önüne bırakıldı.

'Güvenpark Otopark Olmasın" Karikatür Yarışması sonuçlandı. (15 Haziran 1988)

Erdal İnönü, Ankara'da tahsisli otobüs yolunun kaldırılmasını protesto etmek için Beşevler otobüsüne binip Dikimevi'ne kadar yolculuk yaptı. (27 Ekim 1988)

1990

Kızılay Binası'nın yapımına başlandı.

Yüksel Caddesi'nde iki dev 'İnsan Hakları Evrensel Bildirisi' Panosu kondu. (25 Ağustos 1990)

1991

Bakanlıklar'a Maden İşçileri Heykeli dikildi. (8 Mart 1991)

Ankara Metrosu için start verildi. (9 Mart 1991)

1992

Meşrutiyet Caddesi'ne ilk yaya üstgeçidi yapıldı.

Ulaşım Ana Planı hazırlandı.

1994

Ulaşım Ana Planı Ankara Ulaşım ve Koordinasyon Merkezi (UKOME) tarafından onaylandı. (Mart 1994)

1995

Mithatpaşa Köprüsü Kavşağı ile ilgili yürütmeyi durdurma kararı alındı. (27 Nisan 1995)

Sihhiye "U Dönüşü" Köprüsü hakkında yürütmeyi durdurma kararı alındı. (23 Mayıs 1995)

1996

Mithatpaşa – Ziya Gökalp Caddelerine araç köprüsü yapıldı.

1997

Sihhiye U Dönüşü Köprüsü yapıldı.

Sihhiye ve Necatibey Caddeleri üzerindeki ışıklı yaya geçitleri kaldırıldı, yerlerine yaya üst geçidi yapıldı.

Ankara Metrosu hizmete açıldı. (28 Aralık 1997)

1998

Ankara Büyükşehir Belediyesi'nce "Ankara Tarifk-Ulaşım İyileştirme Etüdü" hazırlatıldı, ancak uygulanmadı.

Sihhiye yeni Adliye binası önündeki ışıklı yaya geçidi kaldırıldı ve yaya üstgeçidi yapıldı.

2000

Meşrutiyet Caddesi'ne 5 yaya üst geçiti yapıldı.

Atatürk Bulvarı – Vekaletler Caddesi kesişimindeki ışıklı yaya geçidi kaldırıldı ve üst geçit yapıldı.

Yayaların karşıdan karşıya geçmesini önlemek ve süt geçitleri kullanmalarını sağlamak için Atatürk Bulvarı üzerindeki refüjlere zincirler yapıldı.

2001

Akay Kavşağı yapımının kentin trafik sorununu çözmeyeceğini savunan meslek odalarına Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek "Kendi İşinize Bakın" diyerek yanıt verdi.

Akay Köprüsü Kavşağı yapıldı. 40 milyon Dolara mal oldu.

2002

Daha önce tescili kaldırılmasına karar verilen Kızılay'daki Körfez Lokantası (Eşref Özand Evi) yerine iş merkezi yapılmak üzere yıkıldı. (24 Mayıs 2002).

2003

Çankaya Belediyesi Sakarya Yaya Bölgesinde düzenleme çalışmalarına başladı.

Kızılay'daki metro inişlerine yürüyen merdiven inşa edildi. (Kasım 2003)

İzmir Caddesi Yaya Bölgesi Yaya Bölgesi, kentsel Tasarım Projesi uygulanarak yeniden düzenlendi. (Haziran 2003)

Kızılay Meydanındaki yaya geçitleri için kullanılan ışıklar kaldırılmaya başlandı ve yaya geçitlerine cam bariyerler yerleştirildi. (3 Ekim 2003)

Yayaların cam bariyerleri kırması üzerine Büyükşehir Belediyesi cam bariyerlere ek olarak, bir gece tüm yaya geçitlerinin kenarına beton engeller yerleştirdi. (10 Ekim 2003)

Ankaram Platformu üyeleri, yaya geçitlerinin açılması talebini içeren Ankaralıların 18 bin dilekçesini, Valiliğe teslim etti.

Ankara 5. İdare Mahkemesi Kızılay'daki yaya geçitlerinin kapatılması uygulamasında yürütmeyi durdurma kararı verdi. (11 Kasım 2003)

Kızılay'daki yaya geçitlerindeki cam bariyerler kaldırıldı ve ışıklı yaya geçitleri tekrar yerleştirildi. Ancak yaya geçiş süresinin eskiye oranla daha az olduğu görüldü. (19 Kasım 2003)

Kızılay'ın Tarihsel Gelişiminde yeni bir evre kurulabilir mi?¹

İlhan Tekeli

Şimdi Kızılay'ın nasıl ortaya çıktığını tartışalım. Sunuşlarda da ortaya konduğu gibi Lörcher ve Jansen Planları'nda Kızılay yok! Merkez Ulus'ta ama Kızılay'a bir merkez konulmamış. Yapılan ne? Kızılay'a prestij Bakanlıklar Sitesi ile getirilmiş ve bu özel tasarım, içinde insanların mekanda yürüyüşleri tek elden tasarlanmış olmasıyla bir simgesel, eğer temsil meselesi söz konusuysa onu temsil eden bir mekan yaratılmış ve çekicilik buradan görülmek isteniyor. Bu bir eksene oturuyor, Ankara demek o bulvar demek ve 50'ler sonrasında hızla büyümeye başladığı zaman tek bulvarlı bir kent olmanın ve bir ikinci bulvarı

yaratmanın sorunlarını yaşıyor! İşte bu oluşum sırasında Ulus merkezi bir ana eksen ve Kızılay, Bakanlıklar Sitesi içinde **Kızılay ortaya çıkıyor. Bir oluş ve planlanmış bir yer değil Kızılay! Jansen Planı göstermedi demek biz ne kadar Jansen Planı'nı yüceltirsek yüceltelim onun bir eksikliği ve bir öngörüyü göremediğini ifade ediyor.**

Ben 61 yılında Ankara'ya geldim, Ankara'ya geldiğimde Ulus'tan iş merkezi Kızılay'a kayıyordu ve ilk şehircilik öğrencisiyim ve bizim stüdyodaki ilk ödev de Kızılay'dı. Rahmetli olan iki

¹ Bu metin Çankaya Belediyesi'nin düzenlediği, İlhan Tekeli'nin de konuşmacı olarak yer aldığı "Yeni Bir Kızılay Düşünüyorum" Forumu kitabından alıntıdır. Tekeli, İ. "Kızılay'ın Tarihsel Gelişiminde yeni bir evre kurulabilir mi?", Çankaya Forumu – 1 - Yeni bir Kızılay Düşünüyorum, Çankaya Belediyesi, Şubat 2010, s.19-29.

kişiden söz edeceğim: birisi Esat Durak hocamız, biri de sınıf arkadaşım olan Cengiz Yener, bize ödev verdiler. Dediler ki bu "Kızılay niye merkez olamıyor?" Biz gittik yapılan apartmanların içersinde kaç tane konut alanı, kaç tane iş alanı olmuş diye baktık, konutlar daha baskındı ve bir merkezleşme süreci yaşıyorduk.

Kızılay'ın Doğuşu Planlı Değil, Doğal Bir Doğuştur

Kızılay'ın doğuşu planlı olmaktan çok doğal bir doğuştur ve bir anlamda binalar dönüşerek, her bir konut alanı dönüşerek, merkezleşiyordu. Aslında bugün bizim imajlarımızdaki seçkin, özlediğimiz Kızılay 60'ların 70lerin yarısının Kızılay'ıdır. Burada şöyle bir şey var; biz bugün Kızılay'dan yakınırken "nezih Kızılay'ın" ortadan kalkmasından yakınıyoruz. Acaba bu nezahet nerden geliyordu? Biraz onu hatırlamaya çalışalım...

Ben genç yeni bir plançı iken şöyle bir şey vardı. Bir kere Kızılay akşamüstleri piyasaya çıkılan bir yerd. Çok kalabalık bir yer değildi! Bugün Kızılay'da daha çok insan var ama bu insanlar acele ediyor. Acele acele bir yerden bir yere gidiyor, vitrini görmüyor, piyasa içerisinde bir sosyalleşme mekanı değil. Piyasa deyip geçmeyin! Piyasa sosyal bakımdan çok önemli bir olaydır. Çünkü piyasaya çıkan kendisini sergiliyor. Piyasaya çıkan bakımlı ve giyimli olarak piyasaya çıkıyor. Geçen gün İzmir'in farklılığı ile ilgili bir konuşma yapmıştım. Orada dikkatimi çeken mesele İzmir'in sokakta yaşayabilmesiydi ve İzmir'in insanların bakımlı olması sokakta yaşama, sokakta kendini sergileme ile çok yakından ilgili bir olay! Daha başka bir şey ise burada orta ve üst sınıfın gençleri vardı, seçkin restoran ve *cafeler* buradaydılar, çok önemli bir şey konut alanları

henüz tam boşalmamıştır. Eğer boşalırsa başka bir şey oluyor ve Holzmeister'in tasarımı Bakanlıklar Sitesi'nde henüz tahrip edilmemişti, Güvenpark park olma özelliğini koruyordu ve Türkiye'nin ilk gökdeleni burada dikiliyordu. Kızılay'ın durumundan değerlendirme yaptığımızda eğer biz o Kızılay'ı özölüyorsak ve o nostalji bizi yönlendirecekse bugün onu gerçekleştiremeyiz, sayın sekreter bunu gayet açık olarak söyledi. Bizim bugün başka bir şey yapmamız lazım ve bu yaptığımız başka şeylerde de kaliteyi ortaya koymamız lazım. Aslında karşılaştığımız sorun, konut alanı olarak tasarlanmış alanın yapsatıcı süreçlerle önce apartmanlaşma, sonra iş yerine dönüşmesiyle ortaya çıkan bir kalite problemidir.

Dinamikler Kızılay'dan Başka Alanlara Kaydı

Aslında bu dinamik, Ulus'tan Kızılay'a kayan dinamik 1970'lerin ikinci yarısında sürdü. Nereye sığırdı? Tunalı Hilmi'ye sığırdı ve aslında Kızılay'a seçkinlik kazandıran *cafeler*, bilmem neler oraya gitti. Önce seçkin perakende, arkasından onunla paralel *cafeler* ve seçkin hizmet alanları ve daha sonra da Gaziosmanpaşa'nın dönüşerek bir işyeri haline dönüşmesi... Miat kayıyor, bir yerden başladı, bir yere doğru gitti. Bu kayış, çok önemli bir nokta bence, o dönemdeki kentin yapılaşma süreçleriyle paralel giden bir kayış. O zaman kent tek tek binaların eklemelenmesiyle yağ lekesi şeklinde büyüyen bir kent ve bu kayıyor, bu lekenin içerisinde yüksek gelir gruplarının yer aldığı noktaya doğru yönelerek bir

hareket var. Şimdi bu hareketi günümüze kadar getirelim ki olayı tam olarak anlayalım.

1990'larda bu süreç yeni bir sıçramayı başlatmak üzereydi, bu da Köroğlu üzerindeki gelişmelerdi. Kısmen oluştu, kısmen oluşamadı ve bu tarihlerde ilk, üzerinde duracağımız alışveriş merkezleri ortaya çıktı. Bunlar da, Atakule bu hareketin üstünde, bu eksen üzerinde yer aldı. Ama daha sonraki dönemde parçalandı, sıçradı. Şimdi bunların içinde araba sahiplilikleri var, alışveriş merkezleri ortaya çıktı, konut alanlarımızın niteliği değişti, kapısı kilitli kontrollü alanlar ortaya çıktı. Bütün bunlar neyi gösteriyor? İstanbul'un ve İzmir'in geçtiği hakkında meslek camiasında daha yaygın bir inanç var ama anlaşılıyor ki Ankara'da da gerçekleşiyor ve bu toplu konut alanları oralara gidiyor, iş merkezleri oralara gidiyor ve parçalanıyor.

Değişim Kızılay'ı Aşındırıyor

Tabi Kızılay'ı aşındırıyor ama bizim karşılaştığımız sorun Kızılay'ın yalnızlaşması sorunu değil, başka bir sorun! Çünkü Kızılay'da başka gelişmeler ortaya çıktı!

Şimdi, şöyle bir şey söyleyeceğim... Bu hareketi gösterdim, bir yerden başladı, sonra başka yere kaydı, sonra parçalandı, bir çeşit kentsel bölgeye dönüştürdü

Ankara'yı veya dönüştürme sürecinde, bu arada Kızılay'da ne oldu? Bunu yakından bilirsek yakınmamızın nedenlerini iyi kavrayabiliriz. Birincisi konut dokusunun merkezi iş alanına dönüşmesiyle, yollar yetersiz, otoparklar yetersiz, düşük yoğunluklu bir konut alanının yolları üzerine bir merkez kuruyorsunuz, yetmiyor hiçbir şey! Buna başka yönetmeliklerde yaptığınız değişiklikler, otopark zorunluluğunu falan da kaldırılınca, kendine o demin nezhiklik dediğimiz şeyi kazandıran fonksiyonlarını yeni iş alanlarına ve alışveriş merkezlerine kaybediyor...

Aslında Kızılay'ın prestij kaybının farkında olan belediyeler 1970'li yıllardan itibaren buraya bazı müdahaleler yaptılar. Bu müdahaleler önce Ali Dinçer'in döneminde yapıldı, yaya mekanları açıldı, Sakarya'ya yapıldı, ondan sonra Yüksel Caddesi'ne sıçradı, aslında bu Kızılay'a gelenleri arttırdı. Gece gündüz canlı yaşanır hale geldi ama çok önemli güvenlik sorunları çıkardı ve bu kalabalığı taşıyamayacak kaplamalar kullanıldı. Bunlar aşındı, üzerine dökülen yağların hepsini emdi, bütün o çirkinliği yarattı. Sonra ne oldu? Bakın bugün her işlev gidiyor Kızılay'dan ama bir işlev gitmiyor! Kitapçılar gitmiyor, o yaya mekanları yeme içme ile bütünleşmiş olanlar buraya bir şey getirdi ve buranın bir parçalama sırasında parçalanmayan bir işlevini ortaya koydu.

Daha Düşük Gelirliler Kızılay'da Kümelendi

En önemli ve bu tartışmalarda göz önüne almadığımız, yer altında olduğu için, metrolar var. Kızılay'ın erişilebilirliği değişti. Kızılay, çok önemli bir odak haline geldi ve Ulus erişilebilirliğini bu metrolarla Kızılay'a göre kaybetti. Ama ne getirdi bu? Daha düşük gelirli grupların Kızılay etrafında merkezlerde kümelenmesini getirdi! Demin sözü edilen şekilde, Güvenpark'ın parçalanması ki o minibüs alanından günde 300.000 kişi, belki daha fazla insan geçiyor. Kumrular Caddesi'ni dönüştürdü, orada bir ticaret alanı yarattı ama diyorsunuz ki "başka ne oldu Güvenpark'ta?" Aslında burada Ankara halkı Güvenpark için mücadele verdi. Güvenpark tümüyle gidiyordu Mehmet Altınsoy zamanında, orası halk tarafından kurtarıldı ama ne oldu? Bir şey olmadı! Güvenlik

kuvvetlerinin oto garajı gibi bir yer haline geldi. Kentin yaşam kalitesine bir katkı getirmedi.

Şimdi şöyle bir söz var, "Kızılay Ulus'laşıyor!" Yani kalite kaybının ifade ettirdiği şey Kızılay'ın Ulus'laşması... Aslında 1960'da biz burada çalışma yaparken Kızılay niye Ulus'laşmıyor diye yakınıyorduk. Çünkü burası sahte merkezdi. Şimdi bir merkez oldu ve tabi bu erişilebilirliğinin değişmesiyle vs. ile... O ama bir şey daha söyleyeceğim buranın kalite kaybı ile ilgili. Bakanlıklar Sitesi'nin hal, pür melali... Böyle bir şey olamaz! Herkes, her bina sahibi, neyse tüzel kişiliği buna müdahale etmekte ve kendi kararını uygulamakta kendini özgür görüyor. Halbuki Holzmeister'in yaptığı bir anıt var, şimdi bakın orası neresi? Her binanın rengi farklı, çağla yeşilini kadar renk değiştirdiler. Yani bu kadar çevreye duyarsızlık anlaşılamaz. Her binanın sahibi önüne bir rölyef ve heykel koydu. Her binaya parmaklık yapıp, parmaklıkların duvarına amblemlerini koyup sarı yıldız ile boyadılar. Bu nedir? Bu topluma karşı emrivakidir, bu gecekondulaşmadır. Bu başka bir şey değildir.

İşe Kaliteyi Yükseltmekle Başlamak Lazım

İşe buranın kalitesinin yükseltilmesiyle başlamak lazımdır.

Şimdi bu gelişmelere razı olabilir miyiz? Aslında gelişmeleri anlattığım şeklide bunların hepsi olumsuz gelişmeler değil. Daha güçlü bir Kızılay var. Aslında bu sözünü ettiğim metropolün açılıp metropolün açılıp, kentsel bölgenin doğmasıyla zaten merkezler zayıflayacaktır. Ama bunun zayıflaması kalite kaybı anlamına gelmez, Kızılay halen güçlü bir merkezdir, ama merkez olarak tasarlanmadığı için dönüşümler içinde ortaya çıkmış, bu emrivakilere ve kalitesini yitirmeye açık bir yerdir. Biz şunu kabul etmeliyiz, sayın Genel Sekreterin söylediği gibi yeni toplumsal kesimlere hizmet ediyor, yeni işlevler görüyor ve bu yeni işlevler ve

yeni toplumsal kesimlerle tutarlı kaliteli bir çevre yaratmak durumundayız. Bunun için, katılımcı pratiklere ihtiyaç var. Bu konuda Devlete de, Belediyeye de, herkese de rol düşüyor. Nasıl biz bununla mücadele edebiliriz? Burada biraz müdahale tarihlerimize gireceğim çok uzatmadan, sizi sıkmadan...

Ankara'da da önce Ulus'ta prestij kaybı ortaya çıkınca yarışmalar yapıldı, genellikle mimarlara, plancılara sorarsanız "şunu önce tasarlayalım, başı sonu belli olsun ki müdahale edelim" denir. Aslında bunda bir şey yok, yaparsak iyi ama yaptığımız tasarımları pratiğe geçirmekte çok başarılı olamıyoruz, ancak kısmen hayata geçiyor. Bu yalnız otorite problemi değil, bu dönüşümün niteliğinin iyi kavranmaması problemiyle de ilgili... Önce Raci'lerin projeleri vardı Hacı Bayram civarı için, sonra Haluk'lar Ulus için bir şey kazandılar sonra Murat Karayalçın zamanında Kazıkıçi Bostanları projeleri yapıldı ve biz bunlardan sonuç alamadık. Kısmen aldık, hiç sonuç almadık desek haksızlık olur, sonuç aldıklarımız da Hacı Bayram'da falan Raci'nin oradaki esnafı da işin içine katmayı beceremesiyle oldu. Dıştan bir kalite ithali değil, oradaki kişilerin kalite talebini yükseltilmesi ve bunun gerçekleştirilmesi şeklinde süreç düşünülebilir.

Ama iki tane başarılı örnekten söz edeceğim. Birisi İstanbul'daki Beyoğlu ve çevresindeki yenileme. Bunun öncülüğünü belki unutmuşsunuzdur Vakko yaptı. Vakko orada üniversite hocalarını kattı, başka girişimcileri kattı, bir Beyoğlu'nu güzelleştirme hareketi başlattı. Yalnız öyle bir hareketin başlatılması kendi başına yeterli olmayabilir, onun yanında da Cihangir'de soylulaştırma başladı ve belirli bir yere bir sonuç alındığı açık! Tabi Belediyenin, Habitat'ın bir çok şeyin katkısı oldu, ama o hareket sürdü ve bugün bir yere vardı. Benzer bir meseleyi Sultanahmet ve çevresinde Cankurtaran ve orada olan küçük otelleşmelerde görüyoruz. Orada yeni bir doku oldu çünkü İstanbul o bütün kentsel bölge olan yerlerde olduğu gibi merkezdeki işlevlerini de dışa aşırı bir şekilde attı. Çünkü büyük organize toplu konut inşaatları, organize sanayi bölgeleri vs. dışarıya atılınca merkez boşalıyordu, orada bir çöküntü yeri ortaya çıkabilirdi, fakat işlevin gelişmesiyle çöküntü alanı ortaya çıkmadı.

Dönüşüm Sorunu Var

Şimdi, bu örneklerden aldığımız derslerle de Kızılay'a bakalım. Önce galiba Kızılay'ın nesinden yakındığımız nesinden yakınmadığımız hakkında açıkça bir fikir sahibi olmamız gerekiyor. Yani müdahaleyi hangi amaçla yapacağız, hangi amaçla yapmayacağız. Eğer siz nostaljik amaçlarla müdahale yaparsanız şimdiki olup bittiğinden de pek memnun olmayabilirsiniz. O başka bir dönemin başka bir şeyiydi. Biz Kızılay'a yeni bir evre oluşturmak istiyoruz. Bu evrede yeni kentsel realite, kentsel bölgenin realitesine uygun bir yer ve çok önemli bir algı bugün erişebilirliği en yüksek olan yer ve bu Bakanlıklar vs. gibi oradaki kalitesinin de yükseltilmesi aktivitesi. Bütün mekanlarda, döşemelerde, kaplamalarda kaliteyi yükselten bir şeyi yaratmak... Çünkü büyük tasarımların sorunu var. Biz tasarım yapabiliriz, uygulayamayız. Çünkü Kızılay bir kere dönüşmüş, yapsatçılıkla dönüşmüş ve bugünkü halini almış. Bu ne demektir? Yapsatçılıkla dönüştüğü için hiçbir yerde nefes alacak alan bırakmamış demektir hemen... Maksimum yoğunluk kullanıp onun üstüne bir dönüşüm oturtmak kolay değil! Onun için her bir bireyin gayreti üzerine oturtulacak bir şey lazım. Çevre kalitesini yükseltmemiz gerekiyor. Şimdi bunun içinde bazı seçkinlik odakları yaratabilir miyiz? Mesela demin yine Genel Sekreterin söylediği bu kitaplar vs. kültür faaliyetleriyle bütünleştirerek farklı bir nitelik kazandırabilir miyiz gibi... Ama bunun hep oradaki esnafla, oradaki girişimci ile beraber düşünülmesi gerektiği eğilimindeyim. Aslında karşımızda şöyle bir problem var, biz güzel planlar yapıyoruz, ama o planlarda aktör ontolojisinin, tutarlı hale getiremiyoruz. Yani kim hangi yükü taşıyacak ve bu planla bu aktörler arasındaki uyum nasıl sağlanacak? Önerilerimizi bunu yapacak şekilde düşünmeliyiz.

Çözüm Mülk Sahipleriyle Birlikte Aranmalı

Şimdi burada hiyerarşik olarak önce Devletimizden başlarsak, Devletin Bakanlıklar Sitesine sahip çıkması gerekiyor. Yani işletme düzni mi kuracak, her aklına gelenin her yere müdahale edemediği, her yere engel koyamadığı bir yer nasıl olabilir? Belki Kızılay'ın kalitelendirilmesinde buradan başlayan bir kalitelileşme hareketinin simgesel bir etkisi yüksek olabilir. Devlet için de orası diyelim ki "zaten Başbakanlık var, Başbakanlık'a en yakın mekan bu, siyasi olarak da böyle prestijli bir mekan haline nasıl gelebilir?" Bunu düşünmesi lazım Devletin. Biz de düşünebiliriz, ama Devletin kendi düşünmesinde yarar var, çünkü devletin kendisi uygulayacak. Sonra tabi Belediyeye düşenler var. Köprü'nün toplanması, taşının kaplanması, altyapılarının iyileştirilmesi ve daha önemlisi buranın kalitelileştirilme hareketinde oradaki esnafın, girişimcilerin örgütlenmesi... Tabi bir de kullanıcılara ve bize düşen roller var. Bize düşen roller de bu katılımcı süreç içerisinde yer almak. Eğer buranın kalitesi yükselirse buradan mülk sahiplerinin de esnafın önemli bir yararı olacak. Onun bir kısmını bu proje ile bu projenin yarımıcısı haline getirmek. Bu bakımdan Belediyede bir örgütleyicilik olabilir ama bu örgütleyiciliği bu örgütün sivil toplum kurulu karakterini kaybetmeden, bir patronaj iddiası tanımadan bir örgütleniş olması gerektiğini düşünüyorum.

Tabi bir de bazı yasal düzenlemeler de izlenebilir. Şimdi bakın, şöyle bir şey var. İlk olarak bugün Türkiye'de gelinen dönüşüm süreçleri içerisinde geçmiş planların parçaladığı mülkiyet düzeni çok önemli bir problem yaratıyor ve onu Devlet TOKİ üzerinden aşmaya çalışıyor. TOKİ'ye bu yetkileri verdi... E şimdi TOKİ ile falan yürümez bu iş! Yani bu ölçeklerde her yere TOKİ'nin müdahalesi falan olmaz. Burada böyle dönüşüm projelerine kolaylık sağlayan bir şey düşünülebilir. Bir de tabi ki bu alışveriş merkezlerinin kent içinde nerede yer alacağı Kızılay bakımından çok önemli. Sanıyorum böyle bir yasa var gündemde ve Avrupa ülkelerinde de bu uygulanıyor.

Efendim konuşmanın sonuna geldim, inşallah sizi sıkmamışımdır. İyi verimli bir çalışma temmenisiyle...

Yüksel Yaya Bölgesine Dair Şube Çalışmaları

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi

Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte üst-gelir grubunun konut alanı olarak belirlenen Yenışehir Mahallesi, bu mahallede bulunan Hükümet binaları kompleksleri ve Güvenpark gibi kamusal mekânları da içermektedir. 1954 yılında hazırlanan Ankara Yücel-Uybadin Planı ve özellikle "Gökdelen" in (Emek İşhanı'nın) inşası ile birlikte bölgede yoğun yapılaşma arttı. Yoğun yapılaşma ile yeni bir döneme giren Yenışehir Mahallesi, bu yapılaşmanın getirdiği trafik yoğunluğu ile de mücadele etmek zorunda kaldı. Özellikle son yıllarda bölgedeki konut kullanımlarının azalması, işyeri ve eğlence mekânlarının artması, yıkılan Kızılay binası ile anılan bölgenin kaldırılabileceğinden fazla bir yoğunluğu yaşamasına neden oldu. Bu süreç içerisinde yaşanan en radikal değişimlerden birisi de Konur Sokak-Yüksel Caddesi gibi bölgelerin araç trafiğine kapatılarak yayalaştırılması olmuştur. 1989 yılında başlatılan bu yayalaştırma projesi kentlilerin kamusal alanlarda bir araya gelmeleri ve sosyal ihtiyaçlarını giderebilmeleri yönünde atılmış önemli bir adımdır.

Dikimevi- AŞTİ Ankaray güzergâhı ile Batıkent-Kızılay Metro istasyonunu kesişiminde bulunan Kızılay Meydanı, diğer yandan kentsel dönüşüm projeleriyle sermaye açısından cazibe merkezi niteliği kazanmaya başlayan, Mamak-Altındağ-Ulus hattına ulaşımı sağlayan bir özelliği de barındırmaktadır. Şehrin bu bölgesine yakın olan üniversitelerin etkisiyle kent merkezi öğrenciler için hala bir çekim merkezidir. Kamu kurumlarının da yoğunluklu olarak bu bölgede yer alması aynı zamanda, memur ve işçiler için de kent merkezini önemli kılmaktadır. Diğer yandan pek çok demokratik kitle örgütü, oda, sendika merkezleri de bu alan içinde yer almaktadır.

Bölgede yer alan Yüksel Yaya Bölgesi ise öncelikle İnsan Hakları Anıtı ile kent yaşamında sembolik bir anlama sahiptir. Diğer yandan bu sokakta yer alan Mimarlar Odası, Mülkiyeliler Birliği gibi kamu yararı odaklı kurumlar ile sosyal ihtiyaçlara cevap veren kitapçı dükkânları bölgenin kimliğinin şekillenmesinde önemli etkenler olmuştur. Hak taleplerinin dile getirildiği bu sokak toplumsal muhalefet unsurlarının bir arada dayanışma içerisinde yer aldığı ender "özgürlük" mekânlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bununla birlikte Kızılay civarında yoğunlaşan eğlence ve ticaret sektörü her gün farklı merkezlere doğru kaymaktadır. Özellikle sosyal sınıflar arasındaki farklılaşmanın belirginleşmesine paralel olarak Kızılay daha çok orta ve alt sınıfların uğrak alanına dönüşmektedir. Farklı sosyal grupların ve farklı sosyal-kültürel fonksiyonların bölgeyi terk etmesiyle, Kızılay bölgesinin bir kent merkezi olarak özelliğini yitirmesinde şüphesiz merkezin fiziki yapısının gün geçtikçe köhneleşmesi yatmaktadır. Özel firmalar tarafından, her bir alan kendi içinde tasarlanmakta, yoğunlaşan eğlence ve ticaret yapısı ile görsel, ses kirlilikleri ve altyapıda sorunlar ortaya çıkmaktadır. Oda'nın da bulunduğu bu mekânının geliştirilmesi konusunda Şubemiz yıllara yayılan çalışmalar yürütmüştür. Özellikle bölgenin yayalaştırılması, araç

trafiğinden arındırılması, sağlıklı ve temiz koşullarda sosyal-kültürel fonksiyonlarla şekillenen bir kent merkezinin oluşması ve Kızılay'ın özgün niteliklerinin korunarak geliştirilmesi amaçlarıyla gerek hukuksal, gerek eyleme yönelik, gerek de teorik olarak gerçekleştirilen bu çalışmalar yerel yönetimlere de yol göstermesi hedefiyle gerçekleştirildi.

1989 yılında gerçekleştirilen **"Güvenpark Otopark Olmasın"** kampanyası, Kızılay kent merkezine yönelik ilk kapsamlı yurttaş hareketi olarak öne çıkmakta ve edindiği başarı ile hala toplumsal hareketler tarihinde önemli bir yere oturmaktadır. TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesinin başını çektiği bu çalışma, önce, araç trafiğinde yoğunlaşma yaratan ve önceliği yayadan araç trafiğine veren alt ve üst geçitlerden Akay Kavşağına ve Mithatpaşa Köprüsüne; ardından açıkça şehircilik ve ulaşım ilkelerine aykırı olan ve standartlara uymayan yaya kavşaklarına dair yasal süreç ve kampanyalar başlatılmıştır. Bu çalışmaların elde ettiği başarının ardında, öğrenciler ile düzenlenen yaz okulları, gönüllü çalışan mimarların katkı koyduğu raporlamalar, yürüttüğü atölye çalışmaları yer almaktadır. Bu çalışmanın sonraki yıllarına örnek TMMOB Şehir Plancıları Odası Ankara Şubesi ile birlikte yapılan kapsamlı bir yaya bölgesi çalışmasının ardından 2004 yılında hazırlanan **"Kızılay'da Yayalar ve Yaya Ulaşım: Sorunlar, Sebepler ve Süreçler"** isimli kitaptır.

Önce Odanın bulunduğu sokaktan başlamak üzere Kızılay'ın iyileştirilmesine dair Şube çalışmaları 39. Dönem Şube Faaliyet Raporunda açıklanmıştır. Bu

dönemden sonra gerçekleştirilen çalışmalar Kızılay kent merkezinin iyileştirilmesi amacıyla farklı başlıklar altında organize edilmiştir. Bu çalışmalardan ikisi öne çıkmaktadır. Bunlar 22-28 Haziran 2009 tarihinde düzenlenen **Yeniden Konur Sokak Yaz Okulu** ile Mimarlık Haftası 2009 etkinlikleri kapsamında düzenlenen **Kent Düşleri 4 - Kızılay Kent Meydanı ve Çevresi Ulusal Öğrenci Proje Fikir Yarışması**dır.

Kent Düşleri - 4 Kızılay Kent Meydanı ve Çevresi Kentsel Tasarım Proje Fikir Yarışması

Mimarlık haftası 2009 etkinlikleri kapsamında meydana bir başkentte kurulan meydan düşünce ilişkin **Kent Düşleri 4 - Kızılay Kent Meydanı ve Çevresi Ulusal Öğrenci Proje Fikir Yarışması** düzenlendi.

Yarışma Ankara kentinde toplumsallaşmanın en özel ve en etkili mekânı olan kent meydanlarına yönelik alternatif önermelerin fikri boyutta geliştirilmesi, farklı disiplinlerden öğrencilerin kentin toplumsal etkinlik alanları olan kent meydanlarına ilişkin fikir üretmelerinin teşvik edilmesi, kentin tüm aktörlerinin kente yönelik oluşturulacak fikri projelerde ortak katılımının sağlanması, yarışma açılacak alanın dönüşümü ve kent meydanı olarak kullanımı için kamuoyu oluşturulması, yarışma açılacak alanın kent meydanı olarak kullanımını canlandıracak potansiyeller ile ele alınarak kurgulanması (mevcut ve öneri yaya sokakları, Güvenpark, Saraçoğlu Mahallesi v.b) hedeflerini içermekteydi. Yarışmaya katılan Lisans kategorisinden 12 proje, Yüksek Lisans kategorisinden

3 proje olmak üzere toplam 15 proje değerlendirilmiş, yapılan değerlendirme sonucu Lisans kategorisinden 5 (İkisi Jüri Özel Ödülü), Yüksek Lisans kategorisinden 1 (Jüri Özel Ödülü) olmak üzere toplam 6 proje ödüle layık bulundu. Yarışmaya katılan tüm projeler farklı etkinliklerle sergilendi.

Jüri değerlendirme ölçütleri, Kızılay kent merkezinin kullanıcılar ve mekân, işyeri, konut sahiplerinin beklediği iyileştirme çalışmaları için Yarışmanın önemli bir adım olduğunu gösterir niteliktedir. **Jüri Değerlendirme Ölçütleri ise şu şekildedir:**

Düş Gücü: "Kent Düşleri" yarışmaları, öğrencileri kente dair düşler kurmaya ve bu düşleri toplumla paylaşmaya çağırır. Bu nedenle düş gücü bu yarışmanın önemli ölçütlerinden birisidir. Geleceğe dönük düşler, uygulanabilirliğine bakılmadan olumlu değerlendirilmektedir.

İç Tutarlılık: Düş gücünün önemsendiği bu tür bir yarışmada iç tutarlılık çok önemlidir. Projenin kendi içinde tutarlı olması ve her fikrin bir diğerini desteklemesi beklenmektedir.

Meydana Getirilen Tanım: Kızılay'ın meydan olarak tanımlanması amacıyla önerilen çözümler ve düzenlemeler önemlidir. Bu çözümler ve düzenlemelerde belirli bir mekân kalitesine ulaşılması beklenmektedir.

Meydanın Niteliği: Kızılay'ın yalnız tarihe değil geleceğe de bakan, gerçekten karşılaşma, *yüzleşme* ve

buluşma alanı olabilen, yaşam kalitesi açısından doğru kurgulanmış bir meydan olarak düşünmesi beklenmektedir.

Kimlik: Projelerde Ankara'nın ve Kızılay'ın kimliği göz önünde bulundurulmalıdır. Proje Ankara'yı hissettirmeli, bağlama doğru oturtulmuş olmalıdır. Proje alanı kimliksiz bulunmuş ve yeni bir kimlik de önerilmiş olabilir. Ancak yine de korunması gereken yapılar göz önünde bulundurulmalıdır.

Kamusal Alan: Projelerde Kızılay'da gündelik yaşamın canlılığını destekleyecek biçimde programlanmış, çok katmanlı, işlevleri, etkinlikleri ve eylemleri doğru düzenlemelerle belirlenmiş, gündüz ve gece yaşayan bir kamusal alan olarak ele alınması beklenmektedir.

Ulaşım: Projelerde yaya ve taşıt trafiğinin dengeli çözümü beklenmektedir. Kızılay gibi yalnızca bir kavşakla tanımlanan ve kent trafiğinin merkezi olan bir alanın ulaşım sorununa değinilmeden meydanlaştırılması olası değildir.

Çevreden Yaklaşım: Projelerde Kızılay'ın çevresiyle ilişkisi, alanın çevresiyle ilişkilerindeki *farkındalık* ve üst ölçek kararları ile bugünkü sorunlara getirilen çözümler önemlidir.

Mevcut Durum: Projelerde Kızılay'ın mevcut potansiyellerinin doğru okunması ve bu potansiyellerin kurguda değerlendirilmesi, yenilikçi çözümler ile mevcut durum potansiyellerinin biraradalığının doğru ele alınması beklenmektedir.

Bu çerçevede elde edilen sonuçlar bir yandan "düşlerle" hayal gücünün sınırlarını zorlarken, yani mevcut durumun dışında bir durumun tarif ederken, diğer yandan Kızılay'da bir meydan yaratılması, Kızılay'da bulunan yaya yolları, kamusal alanlar ve kültürel-sosyal fonksiyonlara dair çözüm önerileri sunulması ile de örnek bir çalışma olarak Kızılay tarihçesi içinde yerini aldı.

Yeniden Konur Sokak Yaz Okulu: Konur Sokak İyileştirilmesi

Konur Sokağının niteliklerinin tespiti, analizi, değerlendirilmesi ve sağlaştıırma ve kentsel tasarım yaklaşımlarının tartışılması sonuçlarına ulaşmak için düzenlenen "Yeniden Konur Sokak Yaz Okulu" 22 Haziran – 28 Haziran 2008 tarihleri arasında gerçekleşti. Bu çalışma ile Ankara'da toplumsal muhalefetin kamusal mekânı olan Konur Sokak'ın

barındırdığı sorun ve değerlerle birlikte yeniden ele alınması amaçlanmıştır. Disiplinler arası katılımla kentte gündelik yaşamların bir parçası olan bir mekânın hangi şekilde ele alınması gerektiği Yaz Okulunun önemli belirleyicisi oldu.

Yaz Okulunun hedefleri; toplumsal muhalefetin yıldırılmaya, kırılmaya çalışıldığı Konur Sokak'ın barındırdığı değerlerin uzun vadede korunmasını sağlamak; Konur Sokak'ın fiziksel dönüşümüne dair fikir projesi oluşturmak; Konur Sokak'a dair sosyal, kültürel ve gündelik yaşama dair sistematik bilgi toplamak; Konur Sokak'ın tarihçesini ortaya çıkarmak; sonuç ürün olarak veri analizleri ve öneri projesi ile birlikte Konur Sokak'a dair bilgilerin derlenerek rapor ve sergisini oluşturmak olarak saptandı.

Yaz Okulu çalışması kapsamında kullanıcıların taleplerini belirlemek üzere biri mülk sahipleri ile kiracılara, diğeri de Konur Sokak kullanıcılarına yönelik iki farklı anket tipi hazırlandı. Bu anketlerde ankete katılan kullanıcıların yaşları, eğitim durumları, hangi semtlerden Konur Sokak'a geldikleri, Konur Sokak'ın fiziksel, sosyal, kültürel ve politik değerlendirmelerini içerecek şekilde geliştirildi. 100'ü aşkın mal sahibi ve kiracı ile yapılan anketler gün boyunca alan çalışması olarak devam etti.

Yaz Okulunda Konur Sokak'taki projelerin sayısallaştırılması çalışması tamamlanarak, binaların fiziksel durumlarına dair tespitleri içeren Bina Tespit Formları hazırlandı. Bina tespit formlarında Konur Sokak'ta her bir binanın adresi, ada parseli, kat sayısı, inşa tarihi, özgün kullanımı, geçirdiği tadilatları, mevcut kullanımı, binanın fiziksel yapısındaki değişiklikler, ekleri, sorunları, sokak-bina-açık alan ilişkisi ve girişleri, ön bahçe ve arka bahçe kullanımları, döşemeleri, gölgelik elemanları, tabelaları yer aldı.

Yaz Okulunda ayrıca Konur Sokak'ta bulunan ağaç, ağaççık ve bitki örtüsünün yerinde tespiti yapıldı. Bu tespitlerde bitkiler Konur Sokak planına işlenirken, bu bitkilerin cinsi, yaşı ve çapını belirten envanter hazırlandı. Bu envanterin yanı sıra aynı anda başka bir grup Sokak'ta bulunan rögar kapakları, elektrik tesisatları, tabelalar, telefon kulüpleri vb. tüm kent mobilyası ve altyapısını yerinde ölçerek plana işledi.

Yaz Okulu sonunda toplanan tüm envanterin derlenmesi ve sonuçların oluşturulması mümkün oldu. Bu çalışmalarla birlikte Konur Sokak'ın yaya-araç trafiği, alana ulaşım, altyapı elemanları ve bitki örtüsü, binaların kat yükseklikleri, sokağın kesiti, açık-kapalı

alan ilişkisi, bina giriş-çıkışları, binaların özgün kullanımları, binaların zemin kat kullanım durumları, referans noktaları ve anıtlar, binaların ısıtma durumları, bina yöneticileri, yangın merdiveni, baca temizliği, binaların çevre-hijyen verileri, su kullanımlarına yönelik analizler yapılarak, bu analizlerin sergi paftaları hazırlandı. Hazırlanan sergi paftaları 28 Haziran 2009 tarihinde Konur Sokak'ta Ankaralılara, Konur Sokak sakinlerine ve basına sunuldu.

Yapılan çalışmalarla birlikte Konur Sokak'a dair aidiyet duygusunun güçlü olduğu ve Sokağın iyileştirilmesi ve altyapı sorunlarının çözülmesi konusunda mal sahipleri ve kullanıcı beklentileri olduğu tespit edildi. Bu tespitler, şu anda Sokak İyileştirme Çalışmaları yürütmekte olan Çankaya Belediyesi ile de paylaşıldı.

TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesinin Kızılay kent merkezi ve Yüksel Yaya Bölgesine dair yürütmekte olduğu çalışmalar, kentlilerin beklentileri ve kullanıcıların taleplerinin belirlenmesi ile kurgulandı. Bu kurgu içine mimarlık disiplinin çok yönlü yapısı ile bazı çözüm önerileri elde etme yönünde önemli adımlar da atıldı. TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi görece kısıtlı imkânları ile yürüttüğü Yüksel Yaya Bölgesi çalışmalarında kullanıcı-tasarımcı, yurttaş-yerel yönetimler arasındaki iletişimi belirleyecek bazı ipuçları verilmiştir. Çünkü kent merkezinde gerçekleştirilecek herhangi bir müdahalenin katılımcı bir süreçle gerçekleştirilmesi esastır. Bu katılımcılığın sağlanması ve farklı disiplinlerle işbirliği yapılması karar verici mekanizmaların da üzerinde önemle durması gereken konuların başında yer almalıdır.

Konur-Karanfil-Yüksel Yaya Bölgesi Yenileme Çalışması

Çankaya Belediyesi

1. GİRİŞ

Bir yerleşimdeki barınma koşullarının rahatlığı buradaki dış çevre faktörlerinden etkilenmektedir. Söz konusu dış çevreye her şeyden önce sokaklar dâhildir. Kentlerdeki sokaklarda motorlu taşıtlarla kullanıma öncelik tanınmasından beri, sokaklar eskiden sahip oldukları niteliklerin büyük bir kısmını yitirmişler, önemli bir mekânsal-işlevsel dönüşüme konu olmuşlardır. Bu süreç, açık alan varlığında süregelen bir azalma, otopark yetersizliği taşıt trafiği gürültüsünden rahatsız olma, trafik kazalarından meydana gelen zararlar gibi kent yaşamını olumsuz etkileyen çok sayıdaki sorunları da doğurmuştur.

Bu sorunların çözümünü trafik rahatlığında arayan girişimler, özellikle batı ülkelerinde çevreyi sağlıklılaştırma amaçlı düzenlemelere evrilmiştir. Türkiye'de bu amaçla hazırlanmış planlama çalışmaları son yıllarda artarak gündeme oturmaktadır.

Ankara kent merkezi ise, 1970'li yılların sonundan itibaren yayalaştırma amaçlı çalışmalara da öncülük etmişken, ülkenin birçok kentinde son 15–20 yıllık süreçte artan yayalaştırma uygulamalarına karşın, 1980'li yılların sonunda gerçekleştirilmiş yayalaştırmalardan başka yayalaştırma ve/veya yaya öncelikli düzenleme gerçekleştirilmemiştir. Oysa, Ankara; sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik yapısı gereği bu amacı destekleyen şehircilik yaklaşımlarına ihtiyaç duymaktadır. Araştırmalara bakıldığında, yaya öncelikli düzenlemelerde öncelikle vurgulanan ilkenin; sokaklarda yayaların rahat dolaşmaları, daha sonra trafik düzenleyici önlemlerin alınması olduğu görülmektedir.

Ankara'da bireyler arası ilişkilerin kurulduğu ve görüşmelerin yapıldığı açık alanlar yani meydanlar ve sokaklar son yıllardaki hızlı kentleşme sürecinde hızlı taşıt yolları haline geldiğinden yok denilecek kadar azalmıştır.

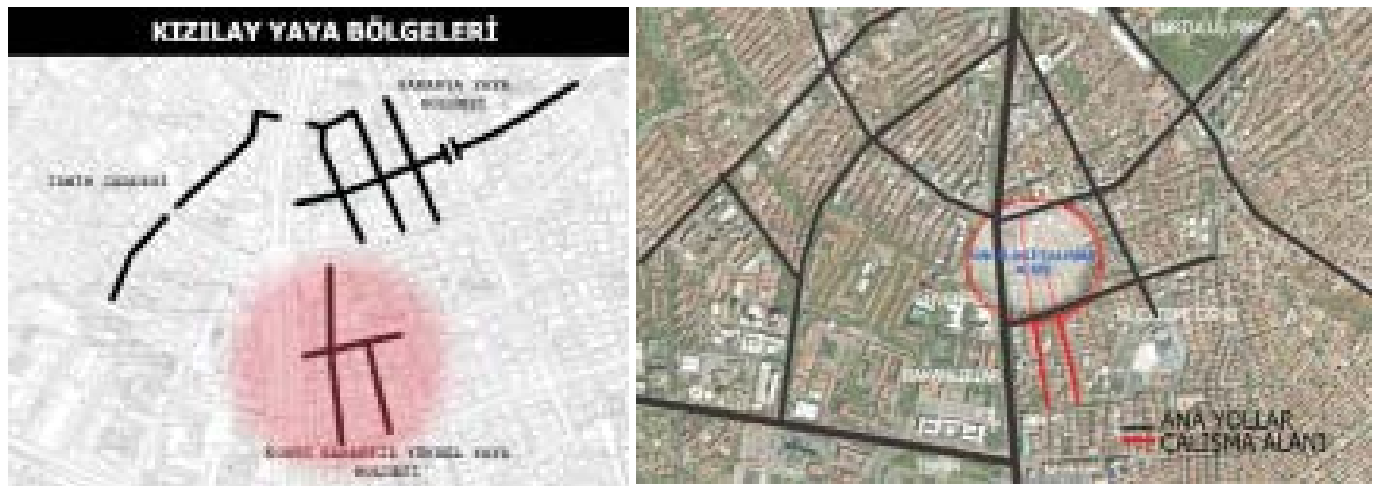
Bu amaçla sokakları tekrar kentlilere vermek için, yaşayan sokaklar yaratmak için yaya ağırlıklı tasarımlara öncelik verilmesi gerekmektedir.

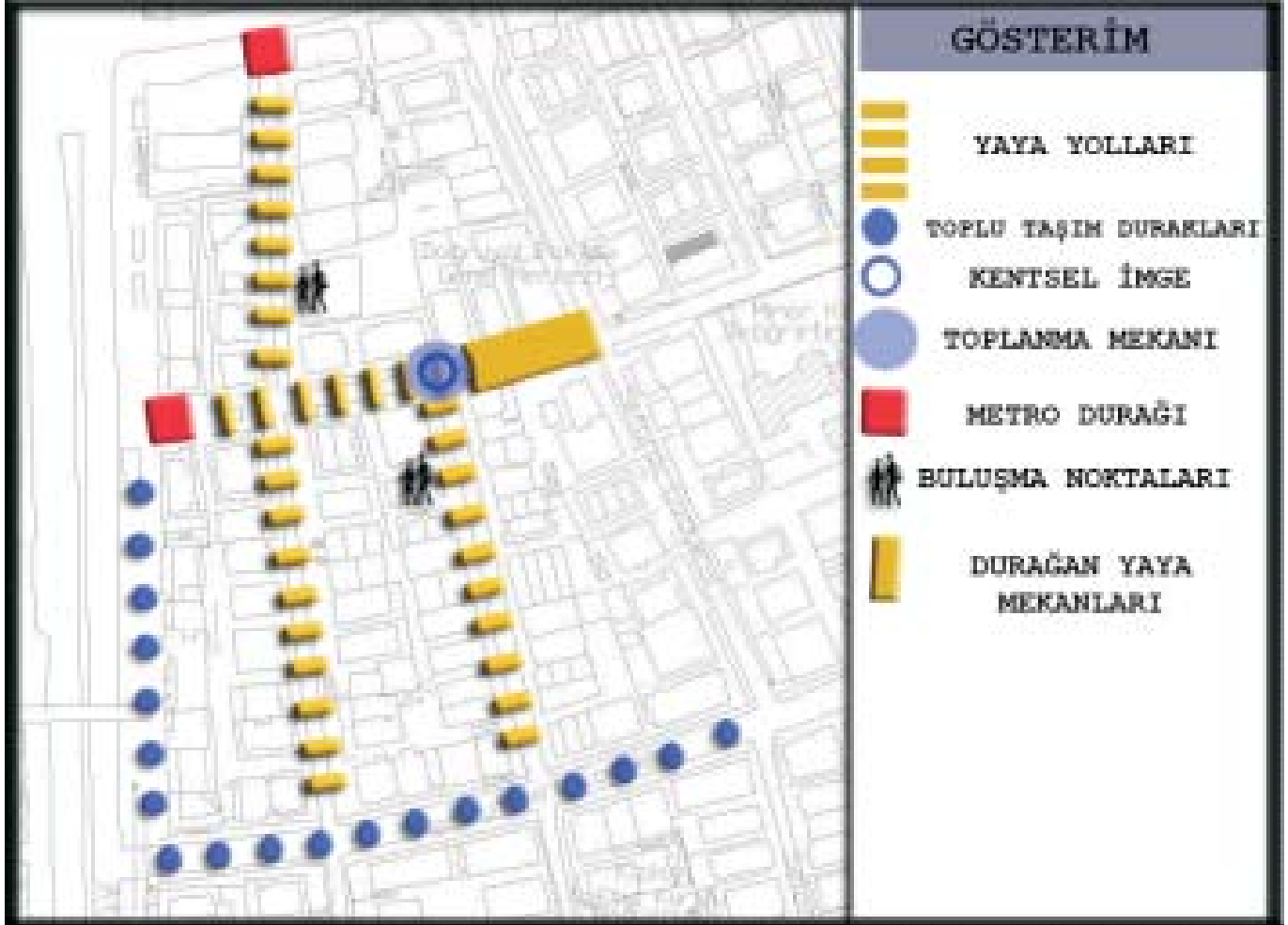
2. ÇALIŞMA ALANININ KENT VE MERKEZİ İŞ ALANI İÇİNDEKİ YERİ

Konur ve Karanfil Sokaklar konum itibarıyla Ziya Gökalp Caddesinden başlayıp Yüksel Yaya Bölgesini ve Meşrutiyet Cadde'lerini keserek Akay Caddesi'ne kadar uzanmaktadır. Projenin öncelikli çalışma alanını ise Ziya Gökalp Caddesi ve Meşrutiyet Caddeleri arasında kalan yaya bölgeleri oluşturmaktadır.

Konur Sokak, Karanfil Sokak ve Yüksel Caddesi bir bütün olarak ele alındığında; Ankara'da genç nüfusun tüm sınıflarını barındıran ve üzerine araştırmalar yapılmış, sosyal açıdan karmaşık bir yapıya sahip olduğu görülebilir. Bu özelliği ile sosyal hareketliliğin odağı haline gelmiştir. Bu bölge kentlilerin tepki ve eleştirilerini özgürce ifade ettikleri, dinlendikleri, alışveriş yaptıkları yani birçok işlevi bir arada gerçekleştirebildikleri, Ankara'nın kimliğini yansıtan en canlı yaya mekânıdır. Bu alanda ortaya çıkan sorunlar doğrudan tüm Ankaralıları olumsuz yönde etkilemekte ve çözülme beklemektedir. Konut kullanımlarına rastlamanın çok zor olduğu bölgede ticari kullanımlar Atatürk Bulvarı ve Ziya Gökalp Caddesi üzerinde sekiz kata kadar çıkabilmektedir.

Yüksel-Konur-Karanfil yaya bölgesi, Kızılay bölgesindeki diğer caddelerden farklı olarak hem ulaşım hizmetlerinin düğüm noktaları üzerinde bir odak olma özelliği taşımakta, hem sosyo-kültürel faaliyetleri sanatsal etkinlikleri ve protest eylemlilikleri ile öne çıkmaktadır. Gerek Ziya Gökalp Caddesi çıkışındaki metro çıkışı, gerekse Meşrutiyet Caddesi üzerindeki toplu taşıma durakları kent merkezinde bir toplanma-dağılma merkezi halindedir. Konur ve Karanfil Sokakları bahsi geçen ulaşım hareketliliğinin yoğun olarak bulunduğu Meşrutiyet Caddesi'ne açılmaktadır. Bu

Şekil 3. : Çalışma Alanında Kavramsal İmgeler

Kaynak: Çankaya Belediyesi, Yerinde Tespit Çalışmaları, 2010.

nedenle çalışma alanı ticari hareketliliğin yanı sıra ulaşım kaynaklı hareketliliğin de bir parçası olarak ayrı önem taşımaktadır.

Kızılıay bir bütün olarak ele alındığında doğu-batı yönünde yeşil bir omurganın varlığı görülmektedir. Günümüzde doğu batı yönünde, yaya alanı olarak kullanılan alanlar Sakarya Yaya Bölgesi ve Yüksel Caddesinin bir kısmı ile sınırlı kalmaktadır. Doğu - batı yönünde oluşan omurga boyunca Kumrular Sokak, Sakarya Yaya Bölgesi ve bunu dik kesen kuzey-güney yönünde Konur-Karanfil-Yüksel Yaya Bölgesi'nde işlevsel kullanımlar büyük oranda benzerlik göstermektedir. Bahsi geçen tüm bölgeler, yayayı kendisine çeken ticari kullanımlar bulundurmakta; aynı

zamanda otobüs, dolmuş ve metro durakları gibi ulaşım odaklarıyla iç içe geçmiş görünmektedir. Yaya dolaşımı, ulaşım hareketliliği, arazi kullanımı gibi konularda benzerlik gösteren bu alanlar içerisinde çalışma alanı; gerek içerdiği sosyo-kültürel hareketlilik, gerek kültür-sanat faaliyetleri, protest eylemliliklerin varlığı ve gerekse Maltepe-İncesu yeşil omurgası arasındaki odak niteliğiyle diğer yaya bölgelerinden farklılaşmaktadır.

3. ÖNERİ MÜDAHALE BİÇİMLERİ

Alan bütününde yapılacak müdahalelerin öncelik sıralamasına göre temel olarak üç başlıkta toplanması olanaklıdır. Buna göre;

1. Altyapı, döşeme kaplaması ve bunlarla ilişkili müdahaleler

2. Kentsel donatı öğeleri, yapısal-bitkisel unsurlar ve sigara yasağından kaynaklı üst örtüsü oluşumuna yönelik müdahaleler

3. Mimari doku ve cephe düzenlemelerine yönelik müdahaleler

Bu çalışma kapsamında EGO, ASKİ ve diğer altyapı kuruluşlarınca yapılacak altyapı çalışmalarıyla eşgüdümlü bir biçimde öncelikle döşeme kaplaması ve bununla ilişkili mekân, kot, drenaj düzenlemelerinin yapılması gerekmektedir.

Bunun ardından, kentsel mobilya unsurlarının tüm yapısal ve bitkisel elemanları içerecek ve sigara yasağından kaynaklı kapalı çıkma sorunlarını bir üst örtüsü modeli oluşturarak çözümleyecek müdahalelerin hızla ilk aşamaya eklenmesi zorunlu görünmektedir.

Son aşamada ise, sokaklara cephe veren binaların cephelerinde uyumsuz eklenti ve sorun alanlarının giderilerek, bütünlüklü, temiz bir cephe düzeni oluşturulması önemli görülmektedir.

Bu çalışma ile ilk iki etabın hızla ihale edilebileceği bir projelendirme oluşturulmasına öncelik verilirken, her üç aşamayı da kapsayacak bir kavramsal şema-konsept oluşturulmasına çalışılmıştır. Projenin altyapı, döşeme, kentsel mobilya ve üst örtüsü modeline ilişkin müdahaleleri ivedilik ve öncelik taşımaktadır.

3.1. YAPISAL VE BİTKİSEL PEYZAJ ÖĞELERİNE YÖNELİK MÜDAHALE BİÇİMLERİ

Bu bölgede yapılacak düzenlemelerde, yaya dolaşımının etkin bir biçimde sürekliliğini sağlayacak kent mobilyaları ve bitkisel tasarım unsurlarının seçilmesine özen gösterilmelidir.

Döşeme kaplaması alan içerisinde öncelikli müdahale gerektiren yapısal unsurlardan biridir. Sadece genel yaya sirkülasyonun sağlanması açısından değil aynı zamanda engelsiz bir mekân yaratılmasında da döşeme kaplamaları büyük önem taşımaktadır. Bu sebeple öncelik verilmesi gereken bir konu olarak döşemeler üst yapı elemanlarında dikkat çekmektedir.

Tıpkı döşeme kaplamaları gibi kentsel donatı öğeleri de mekânda sirkülasyonu engellememeli ve tüm kullanıcı tiplerinin ihtiyaçlarına çözüm üretebilmelidir.

Kent mobilyaları her ne kadar üst yapı öğeleri içerisinde yer alsalar da alt yapı ile bağlantı içerisinde dirler. Bu

-Bölge halkıyla düzenli toplantılar yapılmalı katılımcı bir yaklaşımla belediye ve bölge esnafı, sakinleriyle iş birliği sağlanmalıdır.

5.5. İŞLETME SORUNLARINA YÖNELİK MÜDAHALE BİÇİMLERİ

İş yerlerinin mekân koşulları ve faaliyetlerinin denetimi ile proje koşullarına uyumluluğunun denetlenmesi ve hizmet-mekân kalitesi devamlılığının sağlanması gereklidir. Bunun yanı sıra esnafın en iyi hizmet, en iyi hijyen gibi konularda iş yerlerini geliştirmeye teşvik edilmesi de mekan ve kullanıcı kalitesinin sürekliliğini sağlamaya yardımcı olacaktır.

Ayrıca, çöp yönetim programı geliştirilmeli, bölgeye uygun çöp toplama araç gereçleri uygulamaya sokulmalıdır. Bölgenin zeminine zarar veren ağır tonajlı çöp toplama araçları yerine daha küçük mobilize araçlar tercih edilmelidir. Temizlik personeli bölgeye özel seçilmeli, giysileri, eldivenleriyle özenli bir görünüm elde edilmelidir. Temizlik saatleri kentlilerin alanı kullanım saatlerine göre yeniden düzenlenmelidir.

Konur, Karanfil Sokakları ile Yüksel Caddesi Ankara kent merkezinde büyük önem taşıyan yaya alanlarıdır. Bu alanlar içerisinde yapılacak çalışmalar hem sokakların kendi kimlik ve kalitesinin artırılmasında hem de daha büyük ölçekte tüm kentin kimliğine etki edebilecek bir öneme sahiptir. Bu sebeple yapılmış olan analizlerin ışığında gerekli ihtiyaçları karşılayan, bütüncül, mekansal ve kentsel estetik kaygıları içeren, kent merkezine canlılık kazandıracak ve Ankara kent genelinde Konur, Karanfil Sokakları ile Yüksel Caddesi'ni bir prestij alanına dönüştürecek tasarım ilkeleri geliştirilmelidir.

KAYNAKÇA:

- Abacı, E., 2004, Ankara Kızılay Kentsel Donatı Ögelerinin Mevcut Durum Tesbiti Çalışması, Bitirme Tezi, A.Ü.
- ABB, 1998, "Ankara 2025 Planlama Çalışmaları, Merkezler Ana Planı Açıklama Raporu", Basılmamış Rapor, Ankara Büyükşehir Belediyesi.
- ABB, 2008, "2023 Başkent Ankara Nazım İmar Planı, Plan Açıklama Raporu", Fersa Matbası, Ankara.
- Gökçe, B., 2000, "Ankara Metropoliten Alan Büyükkent Bütünü Merkezler Yapısı Değerlendirmesi", Basılmamış Master Tezi, GÜ, Ankara.
- Gökçe, B., 2008, "Location Dynamics of Producer Services in Ankara", Basılmamış Doktora Tezi, ODTÜ, Ankara.
- Levent, T., 2007, "Spatial Organizations of Service Activities in Ankara", Basılmamış Doktora Tezi, ODTÜ, Ankara.
- MO-ŞPO, 2004, Ankara'da Yaya Ulaşımı, Sorunlar, Öncelikler, Çözüm Önerileri", Mimarlar Odası, Şehir Plancıları Odası Ankara Şubeleri Ortak Yayını, Ankara.

Konur-Karanfil-Yüksel Yaya Bölgesi

Çankaya Belediyesi

80'li yıllarda Yüksel Caddesi'nin yayalaştırılmasıyla kent merkezinin sosyal hafıza odağı belirmeye başlamış, kentlinin protest gösterilerini yapmak için seçtiği mekânların bu bölgede konumlanmasıyla, Ankara'da Yüksel Caddesi ve çevresindeki Konur ve Karanfil Sokakların kent belleğindeki önemi artmıştır.

Ankara'nın sahip olduğu nadir yaya bölgelerinden biri olan Yüksel Caddesi, Konur ve Karanfil Sokakların tüm vatandaşlar için kullanılabilir olma özelliği sağlanarak, görsel bütünlüğü oluşturmak, cephe kirliliğinden ve yasal olmayan kamusal alanı işgal eden kullanımların önüne geçerek; öncelikli olarak Selanik Caddesi, Ziya

Gökalp Caddesi, Atatürk Bulvarı ve Mithatpaşa Caddeleri arasında kalan yaya bölgesinin iyileştirme çalışmalarına bir yılı aşkın süre önce başladık.

Öncelikli olarak bölgenin kullanıcıları olan esnaf, sokak sanatçıları ve bu bölgede yer alan diğer kullanıcılar ile düzenlediğimiz toplantılar neticesinde gözlemlenen sorunlar irdelenmiş ve çözüm yolları aranmıştır.

Kullanıcıların en çok dile getirdiği sorunsal durumlar ile zeminin temizlenebilir nitelikte olması, çevrenin güvenliği ve haksız rekabete yol açan kullanımların

ortadan kaldırılması ile görsel ve işlevsel özelliklerini yitirmiş kent mobilyalarının yeniden tasarlanarak konumlandırılması ile bölgenin ana sorunlarını gidermede önem kazandı. Bu kapsamda bölgenin kullanıcı profili de incelenerek sokaklar ve cadde bazında, belirli bölgelerde yoğunlaşan sosyal etkinlik ve eylemliliklerin olabildiğince homojen halde tüm alana yayılması, alanın kültürel ve sanatsal kullanımlara olanak tanıyan bir omurgaya bürünmesi amaçlanmıştır.

Yüksel Caddesi'nin Konur Sokağına açılan noktasında bu alana ruhunu veren İnsan Hakları Heykeli ve çevresi, insanların tepkilerinin demokratik biçimde ifade edildiği bir merkez haline gelmiş ve Yüksel Caddesi, Konur ve Karanfil Sokağın eylemsel çekirdeği niteliğine bürünmüştür. Bu çevrenin düzenlenmesi projesinde

referans aldığımız nokta, çevresi ile etkileşim çeperini kurgulayan Sayın Metin Yurdanur'un eseri olan "İnsan Hakları Heykeli" oldu. Önceleri daha dayanıksız bir malzeme olan fiber ile yapılan heykeli, daha kalıcı kılmak amacıyla Sayın Yurdanur'un da desteğiyle bronz olarak dökümünü Çankaya Belediyesi olarak sağladık. Alanın sirkülasyonunu pompalayan iki önemli nokta da kuşkusuz Mülkiyeliler Birliği ve Mimarlar Odası olmuştur.

Kentlinin birçok işlevi bir arada gerçekleştirebildiği Ankara'nın en canlı yaya mekanı olan bu alanda gözlemlenen sorunları belli başlıklar altında gruplandırdığımızda;

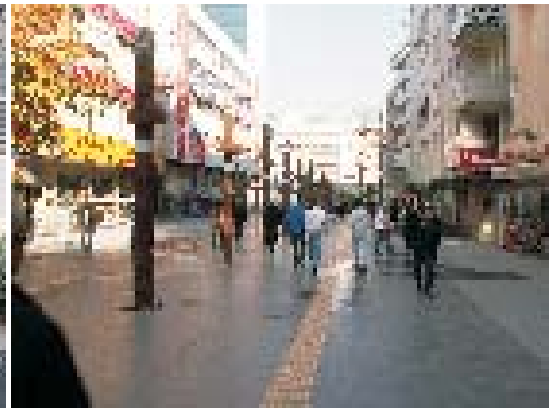
- Yapısal Ve Bitkisel Peyzaj Öğelerine Yönelik Sorun Alanları
- Kentsel Donatılara Yönelik Sorunlar
- Araç Ve Yaya Sirkülasyonuna Yönelik Durum Tespiti
- Mimari Yapılara Yönelik Durum Tespiti
- Sosyal Ve Ekonomik Sorunlar
- İşletmeyle İlgili Sorunlar tespit edilmiş ve bu bölgenin dinamikleri incelenmiştir.

Sonuç olarak müdahale biçimleri belirlenmiş ve kamu kullanımını arttıracak özellikler göz önüne alınarak uygulama aşamasına geçilmiştir. İlk etapta altyapı çalışmaları tamamlanmış, sonraki etapta üst yapı çalışmalarına geçilmiştir.

Belli saatlerde servis, çöp toplama ve acil durumlar için araç giriş çıkışına da izin verilen bölgeler çalışma alanımızda yer almaktadır. Bu bölgeler de dâhil olmak üzere hem araç hem de yaya hareketine engel teşkil etmeyecek biçimde zeminde kot farklılığı yaratmayan hemzemin kullanımı engelli vatandaşlarımızın hareketini rahatlatıcı bir nitelikte olmasını sağlayacaktır. Aynı zamanda hareket kısıtlılığı yaratan açık sistemde yağmur oluklarını kullanmak yerine kapalı kanal kullanımını tercih ettik. Görme engelli vatandaşlarımız için yürüme akslarını takip edecekleri engelli takip taşları da kullandık.

Bu bölgeyi oluşturan yapısal unsurların kullandıkları dilin bir bütünlük sağlaması amacıyla zemin katlarda kullanılan üst örtülerden, çeşitli kent mobilyalarına kadar yeniden ele alınıp tasarlandı. Farklı akslarda yer alan, birbirlerinden bağımsız konumlanan ve sirkülasyonu kesen mobilyalar yerine birbirinden türeyen ve birçok işlevi aynı modül üzerinde birleştiren modüler üretiminin sağlandığı kent mobilyaları kullandık. Diğer bir konu da çevrede görsel kirliliğe neden olan tabela ve yön levhalarına yönelik çalışmalarımız devam etmektedir.

Röportaj

Saadet Sönmez
Zeynep Yıldız

İLKE (28 yaşında- lise mezunu- fotoğrafçı) : Konur Sokak ve Karanfil eski halinden güzel oldu ama alt yapı yeterli değil. Yüksel ve Konur Sokak oldum olası alt yapı sorunu ile karşı karşıya. Demokrat insanlar bu sokağı terk ettiler, bu nedenle güvenli değil. Çevresel düzenlemeler güzel olsa da sokak tamamıyla trafiğe kapatılmalı, yalnız işportacılar rahat bırakılmalı. Belli bir siyasi geçmişe sahip çıkan Belediye, iktidarına gelip de sonra aynı siyasi geçmişe sahip çıkan insanları sokaktan atmak istiyorlar. Ya iş olanağı sağlasınlar ya da işportacıları rahat bıraksınlar.

Erkan Şahin (29 yaşında- Öğrenci) : Ben her gün Konur Sokak'tayım. Benim için bu sokak önemli, yeni düzenlemeler güzel ama eksiklikleri de var. İnsan Hakları Anıtı'nın yerinde kalması güzel de diğer heykeller de yerine dönmeli. Caddenin bir tarafını genişlettiler bir tarafı genişletilmedi. Banklarda insanlar oturuyordu. O bankları da görmek istiyoruz; insanları da. Yüksel Caddesi ismiyle hareket eder, caddenin isminde ve insanların kültüründe bir güzellik var zaten. İşporta da bu sokağın bir kültürü işporta olmazsa olmaz. İşportacıları taşla sopayla kovalamak yerine, onlara da yer verilmeli. Ankara'da bir alt yapı problemi var, bu problemi burada da yaşayacak mıyız? Daha yağmur görmedik kışa girince göreceğiz.

Ahmet Erdoğan (40 yaşında – İşçi) : Ben her gün burada ekmek dağıtıyorum, yeni düzenlemeler güzel oldu. Kaldırımların hepsi aynı yükseklikte ve eskisine

göre daha güzel. Her gün burada çalışıyorum, bu sokağı güvenli buluyorum; insan yapısı önemli. Alt yapısı da değişti daha iyi oldu. Çevre olarak da daha güzel oldu.

Şafak Özgü (34 yaşında- Grafiker) : Tasarım olarak yeni düzenlemeler için kaldırım taşlarında renk seçiminin güzel olmadığını düşünüyorum. Bu taşların da kışın buzlanma yapacağına inanıyorum. Yürümek zorlaşacak. Eski haliyle yani Arnavut kaldırımı hali ile çok daha güzeldi. Buralardaki altyapı sorununu da gideremediler. Hatta yeni yapılmış kaldırımı tekrar kazdılar. İlerde bu da çok sıkıntı yaşatacak. Görsel olarak kıyaslandığında eski hali daha güzeldi.

Sercan Uysal (24 yaşında- Grafiker) : Her gün Konur Sokak'tayım, eskisinden daha güzel oldu ama kalıcı olacağını düşünmüyorum. Mesela, eskiden yağmurlarda berbat bir hal alıyordu Sokak, şimdi ne olacak henüz bilmiyoruz. Görsel olarak daha estetik oldu, en azından görme engelliler için şerit çekildi. Sarı şeritler çekildi ama bir yerde şeridin ortasında ağaç vardı. Üstelik uyarı da yoktu. Uyarıcı noktalı şerit olması gerekiyordu, şerit normal devam ediyor. Engelliler ile ilgili eksiklikler var.

Gözde Öztürk (30 yaşında- İhracat Firmasında Çalışıyor) : Aslında İstanbul'da yaşıyorum ama Ankaralıyım. Ayda iki üç kez Ankara'ya geliyorum. Arkadaşlarımla hep Yüksel Caddesi ve Konur Sokak'ta buluşuyorum. Ankara'ya gelir gelmez fark ettim, daha ferah olmuş genişletilmiş sokaklar. Ve medeni olmuş. Sanki bebek arabası ve tekerlekli sandalyeler çok daha rahat kullanılır. Arnavut kaldırımı çok romantik ama kullanışlı değil. Arnavut kaldırımında zor yürünüyor. Sokaktaki *cafelere* ait brandaların da aynı olacağını duydum. Böylesi daha güzel Paris'te falan bütün tabelalar dahi aynıdır bir standardı vardır. Böylesi daha güzel ama heykeller nereye gitti? Çankaya Belediyesi ilk kez gözle görülür bir şey yapmış. Bir kadın olarak da bu sokağı güvenli buluyorum. Mesela Sakarya için aynı şeyi düşünmüyorum. Sakarya'da eskiden kadın kadına içerdik şimdi öyle değil burası daha güvenli ama işliklerini sönük buluyorum.

Donkişot Osman (55 yaşında- Aktivist- Üniversite mezunu) : Eskiden bir ruhu vardı Ankara'nın. Şimdi yeni yapılan taşlar sokağın o ruhunu öldürdü. Sokağın salaş hali daha güzeldi. Altyapı çalışmaları da

düşünülmeyen yapıldı, yağışlarla ciddi bir sorun çıkaracak. "Bizim" dediğimiz Çankaya Belediyesi, dört ay boyunca bu sokakta bize toz yutturdu, her yerde Çankaya Belediyesi'ne teşekkür pankartları asıldı, çalışmalar bitince bir özür pankartı beklerdik. 2003'te canlı kalkan olarak gittiğim Irak'ta, ölümden dönmüş bir ruh hali ile tüm doğu ve güneydoğuyu da dolaşarak Ankara'ya geldim. Ve birileri beni tuttu burada; hatta Konur Sokak'ta tuttu; ama beni burada tutan o ruh yok artık. Belki bu çalışmaların esnafa yansıması olumlu olacak. Paranın satın alamayacağı değerlerin peşindeki insanlar üzülecek.

Mustafa Tabakçı (35 yaşında- kitapçı- Üniversite mezunu) : Çok olumlu görüyorum yeni yapılan düzenlemeleri, araç trafiğine kapanması esnaf için de çok iyi oldu. Sadece ambulans ve itfaiye araçları için açılıyor. Ağaçlandırma çalışması yapılırsa yeşil görebilsek daha güzel olur. Önceleri çok fazla sayıda kapkaç olayları yaşanıyordu, şimdi daha güvenli bir yer. İşportacılar görüntü kirliliğine sebep oluyor ama onları takip eden bir kitlede var, sokağın bir potansiyeli var, bu potansiyel akşam saat sekizden sonraya kaydırılabilir. O insanları, tezgâhını kapattırıp kovmak olmaz, işportacılar da bu sokakta bir şeyler yapmalı ama bizlere de engel olmadan. Alan açılmalı; yer verilmeli. İlk haline göre bu halini daha çok beğeniyorum, bence en önemlisi de araç trafiğine kapalı olması.

Aslı Sezer (26 yaşında- Üniversite Mezunu- Halkla İlişkiler Sorumlusu): Konur Sokak'ta çalışıyorum her gün buradayım. Eski haline göre daha ferah olsa da engelli vatandaşlar için yapılan yerlerde bazı sıkıntılar var. Engelliler için yapılan şeritlerin üzerine pasajlar ve esnaf malzemelerini koyuyor, kapatıyor. Sadece işportacılar değil bu şeritleri engelleyen. Brandalar ve tabelalar her yerde, sadece bu sokakta değil, Atatürk Bulvarı'nda da tasarımcıya yaptırılmalı, böyle bir zorunluluk getirilebilir iş yeri açma şartı olarak. Sanatçılar ve tasarımcılar yaparsa her yerden görsel bir

şölen fişkirir. Ve bu bizim beğenilerimizi de şekillendirir. Gidip işportacılarından bir şeyler almamaya da başlarız,

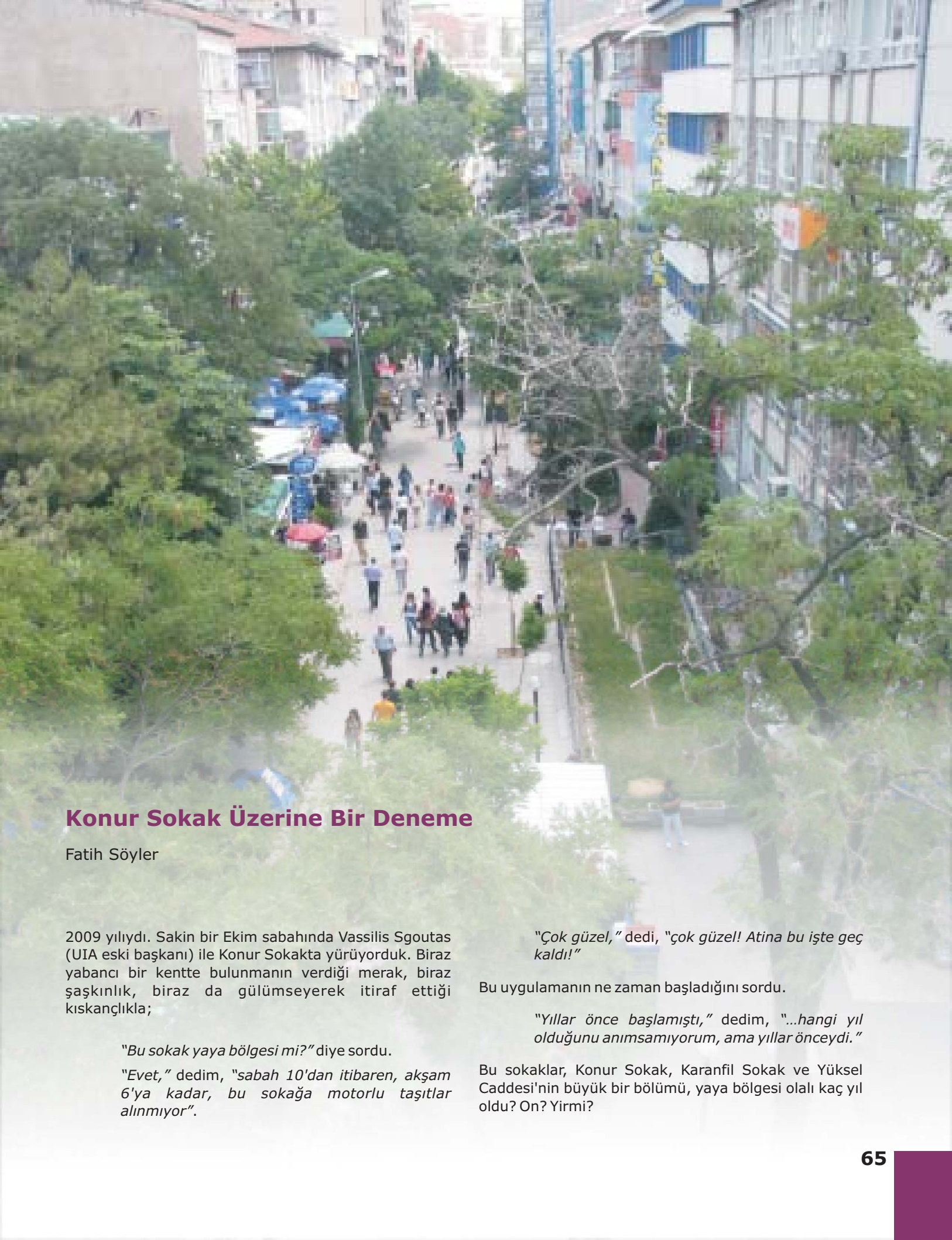
zorlanıyorum.

buçuk, çay bir buçuk içersin, evine gidersin...

Ayrıca bu sokağın bir panele çevrilmesinden de rahatsızım, elbette işportacılar burada olmalıdır ama sokağın tümünü örtecek şekilde olmamalı. Başkalarının hukukuna saygı gösterecek biçimde olmalı. Önceden Turhan Kitabevi'nin önünde sergi açardık, şimdi açmamız mümkün değil. Başkalarının da bu sokağı kullandığını düşünmek gerekir. 33 yıldır bu sokaktayım ve kimse bana bunu neden yaptın? Demedi. Yaptığımız her şey bir direnci arttıran, itiraz ve onayı besleyen kültürel faaliyetlerdir. Bunlar olmazsa sokak ne işe yarar ki? Hızlı kentleşmenin kentli olamamanın kaçınılmaz sonuçları bunlar çözümünü de yerel yöneticiler bulmak zorundadır.

Hızlı kentleşme, yığınsal işsizlik, marjinal iş alanlarının ilgi görmesi... Niye mum satıyorsun? Niye tarot falı bakıyorsun? Diyemezsin. Evine ekmek götürcek, bununla yaşıyor. Biz bu insanları, daha iyi koşullarda yaşatacak olanakları talep ederiz. Bunu kendisi de sokaktaki insan da talep etmelidir. Bu sokakta temel birkaç kurum var. Mimarlar Odası, Mülkiyeliler Birliği, Halkevleri, Dost Kitabevi, İmge Kitabevi gibi köklü kurumlar var. Bunlar bu sokağa müdahale etmek zorundalar. Kurumsal bir itiraz ve dayanışma kurulmazsa sadece sokak olur burası. Ne olacak ki? Aydınların esnafla son derece sevgi ve güvene dayanan bir ilişkisi var, bunun sürmesini isteriz. Aynı hukukun uygulanması gerekir, bu sokakta kim varsa onlarda sokağın ekonomik olanaklarından yararlanmalılar.

Sadece yöneticilerde de ihmal bulmamak lazım, örneğin; geçenlerde bağırırım gençlere, fidanlara saldırıyorlar, kırıyorlardı. Kurumlar ve yönetim değil sadece sokağın sahipleri de bu sokağı korumalı. Bir hırsızlıkta, bir kadın dövüldüğünde müdahale etmek gibi... Bu tür şeylerdir bizi bir arada tutan, yoksa insanlar seni tanımaz sen de tanımazsın, kahve bu sokakta bir

Konur Sokak Üzerine Bir Deneme

Fatih Söyler

2009 yılıydı. Sakin bir Ekim sabahında Vassilis Sgoutas (UIA eski başkanı) ile Konur Sokakta yürüyorduk. Biraz yabancı bir kentte bulunmanın verdiği merak, biraz şaşkınlık, biraz da gülümseyerek itiraf ettiği kıskançlıkla;

"Bu sokak yaya bölgesi mi?" diye sordu.

"Evet," dedim, "sabah 10'dan itibaren, akşam 6'ya kadar, bu sokağa motorlu taşıtlar alınmıyor".

"Çok güzel," dedi, "çok güzel! Atina bu işte geç kaldı!"

Bu uygulamanın ne zaman başladığını sordu.

"Yıllar önce başlamıştı," dedim, "...hangi yıl olduğunu anımsamıyorum, ama yıllar önceydi."

Bu sokaklar, Konur Sokak, Karanfil Sokak ve Yüksel Caddesi'nin büyük bir bölümü, yaya bölgesi olalı kaç yıl oldu? On? Yirmi?

Yaya bölgesi kavramsal olarak kent mekânına yaklaşık 40 yıl önce girdi. Vassilis Sgoutas'ın Atina için söyledikleri doğru mu bilmem, görmedim, ama aslında sevgili memleketimiz bu konunun önemini epey geç kavradı. Kavradığını söylemek de pek doğru değil ya. Çünkü araç trafiğinden arındırılmış sokakların çok ötesinde, meydanları, parkları ve sokakları ile birlikte yayalaştırılmış kentsel bölgelerden söz etmemiz gereken bir çağda, birkaç sokak uygulaması ile yetinmek fukara ekmeğine denk bir durum.

Bir zamanlar Konur ve Karanfil sokaklarında araç trafiği vardı. Üstelik iki yönlü çalışan bir trafikti bu. Çoğu zaman, daracık Konur Sokakta, tam bir keşmekeş yaşanır. At arabaları bile karışırdı bu keşmekeşe. Büyük araçlar, kamyonetler, servis arabaları karşı karşıya geldiklerinde birbirlerine yol verebilmek için kaldırıma çıkarlardı. Zaten bu kaldırımlar başka işe yarar mı bilemedim. Kaldırım demeye bin şahit isteyen, iki insanın yan yana yürüyemeyeceği genişlikteki bu yükseltilmiş 'yaya yollarına' işyeri sahipleri, müşteriler otomobillerini park edip giderlerdi. Sokakta gezen polislerin 'canları istediğinde' bu araçlara ceza yazdıkları, telsizle çekici çağırıp çektiirdikleri olurdu.

Bundan yıllar önceydi. 12 Eylül sıkıntılarının yaşandığı günlerdi. Bir meslektaşımızdan gelen bir mektup beni çok etkilemişti. Yaşadığı güçlükleri anlatan, yaşam kavgasında Mimarlar Odasının duruşundan aldığı desteğe ve Oda emekçilerine teşekkür eden unutamayacağım bir mektuptu bu. Ancak asıl beni etkileyen zarfın üzerindeki adrestir. Adres aynen şöyleydi:

"Fatih Söyler,
Ankara"

Postacı 'Konur Sokak 4, Kızılay' adresinde bulunacağımı biliyordu muhakkak. O zamanlar posta hizmetleri henüz özelleşmemişti. Postacılar sosyal devletin en örgütlü aygıtlarından birinin özverili çalışanlarıydı. Özelleştirmelerle birlikte toplumun her kesimine, ağır aksak, yalan yanlış da olsa, ulaştırılan kamu hizmetleri hepten terk edilmeye yüz tuttu. Dağıtım yaptığı mahalledeki herkesi tanıyan postacılar da yok oldu. Artık "bak postacı geliyor, selâm veriyor" şarkısını çocuklarımız, torunlarımız söylemeyecekler. Söylenildiğini duysalar, şarkının ne demek istediğini anlamayacaklar. Dünya, dayanışmanın, sevginin, tasada ve sevinçte bir olmanın yaşanamayacağı, mekanik, başka bir dünya oldu.

Hep soruyoruz: Kent belleği nedir? Bir kentin kimliğini

oluşturan öğeler nelerdir? Ve bu soruların yanıtlarını tarihi ve kültürel mirasımızın, mimari değerlerimizin sıklıkla yok edildiğini 'gözlemleyebildiğimiz için' daha kolay verebiliyoruz. Dozerli, kepçeli, damperli kamyonlu, somut yıkım göz göre göre geliyor. Ama somut olmayan kültürel miras çoğu kez fark edilmeden, gönülden uzak kalarak unutuluyor ve toplumsal bellekten olduğu gibi kent belleğinden de silinip gidiyor. Bir kentin kimliğini oluşturan öğeler arasında belki de en önemlisinin mekânı mekân yapan yaşanmışlıklar olduğunu unutuveriyoruz. Unutunca da, hüküm vermek kolaylaşıyor. Körfez Lokantası, Bulvar Palas, Büyük Sinema ve Ankara'yı Ankara yapan daha pek çok yapı böylece yok olmadı mı? Mülkiyeliler Birliği binası da aynı tehdit altında değil mi?

Yine o yıllarda Konur Sokakta, Mimarlar Odası'nın tam karşısında -adını yanlış anımsamıyorsam- 'Aspava Dem Kırathanesi' vardı. Günlerden bir yaz günü, bir öğle vakti, bir çay molasında bu kırathanenin artık piyasada pek bulunmayan kahveci iskemlesinde Konur Sokağı gözlüyordum. Bir şehir efsanesi olarak simitçi kılığına girmiş sivil polisler mi, yoksa az ötemde oturan iki kişinin konuşmaları mı, bilemiyorum, beni etkilemiş olmalı. Elimdeki deftere bir şeyler karalamıştım:

*Konur sokakta bir öğle vakti
Kaldırımlar üzerinde otomobiller
Çöp tenekelerinin içinde bir adam
Konuşuyor burnu sümüklü bir çocukla
Nasıl karşılaşıveren iki simitçi*

*Çocuk ayakkabı boyuyor kırathanenin önünde
Nokra tutmuş bardaklardan içiliyor demli çay
Tavla şakırtılarına karışıyor memleket meseleleri*

*Dershaneye karşı dizilmiş delikanlılar
Tozu dumana katarak geçiyor bir taksi
Yaşıyor muş, diyor biri,
Yaşamak gerek, öyle değil mi?*

O dönemin mali zorlukları Mimarlar Odası'nın binasının zemin katını kiralamayı gündeme getirmişti. Bir girişimci birahane olarak kiralamak için başvurmuş, çok yüksek bir rakam önermişti. Kabul etmemiştik. O zemin katı uzun süredir üyelerimizin ve mimarlık öğrencilerinin mesleki ve teknik yayınları bulabildikleri bir yayın-satış merkezi olarak kullanıyorduk. Mimarlar Odası binasının altında bir birahane olmasını içimize sindirememiştik. Bir gün Erdal Akalın (o tarihte Zafer Çarşısı altındaki Dost Kitapevi'nin sahibi) çıkageldi. Kitap ve sergievi yapmak istiyordu. Zeminin altındaki sergievi olacak salonu aynı zamanda toplantı salonu olarak kullanmamız koşuluyla kabul ettik. Dost Kitapevi

korkulur hale geldi. Yüksel Caddesine yerleştirilen heykeller kırıldı, üstlerine boya atıldı. Kayıt dışı

sözünü tuttu, kullandığı alan Mimarlar Derneği 1927'ye hisse devri ile teslim edilene kadar, Mimarlar Odası'na birinci bodrum kattaki salonu kullanma olanağı tanıdı.

Dönemin Merkez Yönetim Kurulu'nun bu kararının Konur Sokak için bir dönüm noktası olabileceğini, doğrusu, o zaman tahmin edememiştik. Ama o günlerde Ankara'nın en büyük kitap ve sergievinin açılması, Konur Sokağı kentin bir kültür merkezi haline getirivermişti. Konur Sokak 4, bir anda akademisyenlerin, araştırmacıların, öğrencilerin buluşma noktası oldu. Başka kitapevleri, okuma salonları ve kültür merkezleri hem Konur, hem Karanfil Sokakta, yıllar içinde, ardı ardına açıldı.

Yerel yönetimler bu gelişmeyi neredeyse 90'lı yılların sonuna kadar değerlendirmeyi bildiler. Önce yayalaştırma gerçekleştirildi, sokakların bakımı yapıldı. Bırakılıp gidilmedi, ayrıca temiz tutuldu. Araç trafiği denetimi sıkı bir şekilde sürdürüldü. 'Heykel'e yabancı toplumu heykele alıştırmamanın yolu olarak sokaktaki insanların heykelleri –simitçi, bankta oturan yorgun kadın, dilenci- yapıldı, bu heykellerin yeri de Yüksel Caddesi oldu. Aynı sıralarda bu caddenin Konur Sokakla kesiştiği noktada yerleştirilen 'İnsan Hakları Anıtı' ve çevresi giderek bir serbest kürsüye dönüştü. Burada muhalif grupların, derneklerin, meslek kuruluşlarının basın açıklaması yapması, hakların savunulduğu gösterilerin yapılması bir gelenek, gündelik yaşamın bir parçası haline geldi.

Ama ne olduysa oldu, 1995 yılında sanatın içine tükürülmesi, 80'li yıllarda başlayan sürece noktayı koydu ve bu süreçte Ankara'nın kaderi nasıl değişti ise, bu sokakların da kaderi değişti. Kızılay ve çevresindeki sokaklar hızla 'çöküntü alanına' dönüşmeye başladı. Yoksulluk ve işsizlik arttıkça bu bölgedeki suç oranı da giderek arttı. Kızılay'da gece saatlerinde yürümekten

Otel

Gamze Güller

Bu sıvasız boş duvarların, beton döşemelerin, boyasız tavanların bir süre sonra bambaşka anlamlar yüklenerek gösterişli salonlara; lüks odalara; aynalar, avizeler, ahşaplar ve kumaşlarla süslü yepyeni dünyalara dönüşeceğine inanmak güç. Dar koridorda tavandan zehirli sarmaşıklar gibi, üzerime sarkan uçları açık kablolar var. Önümdeki merdivenin iki yanı eğreti şekilde inşaat demirleriyle çevrelenmiş. Sağda solda atılmış dübeller, contalar, duvarlarda işçilerin çizdiği resimler, kırmızıyla işaretlenmiş yükseklikler... İnşaatta çalışmak bir mucizeyi yaşamak gibi. Gri duvarlara içim titreyerek bakıyorum. Aplikler takıldığında şimdi mekanik bir canavarı andıran koridor ışığa boğulacak, duvar boyunca asılacak değerli tablolar aydınlanacak. Yerdeki halının yumuşaklığını şimdiden ayaklarımın altında hissediyorum; Yeni Zelanda yününden, duvardaki varaklı bordürlerle uyumlu. Tüylerim diken diken oluyor.

Merdivenleri elimde bu ağır torbayla inip çıkmak zor oluyor. Bana birkaç beden büyük gelen montun ağırlığı da cabası. En küçük beden buymuş; burada çok fazla kadın çalışmıyor. Binanın bu bölümü henüz ısıtılmadığı için içerisi çok soğuk. Ellerim eldivenlerimin içinde bile üşüyor. Torbayı sürükleyerek gizli yerime götürmeye çalışıyor, bir yandan da soğuğa rağmen terliyorum. Hastalanırsam kötü, şimdi hiç sırası değil. Daha yapacak çok iş var. Açılışa kadar halletmem gereken yığınla ayrıntı kafamın içinde dönüp duruyor. Her şey çok güzel olmalı, aksiliklerle kaybedecek vakit yok.

Kulağımda sürekli vızıldayan matkap sesi ve dayanmakta zorlandığım kesif idrar kokusu eşliğinde son basamakları da inip yerde dağılmış halde duran vida ve çivilerin üzerine basmamaya çalışarak kapıya ulaşıyorum. Bu odanın anahtarı bir tek bende var; bittiğinde güzellik salonunun masaj odalarından biri olacak. Duvardaki pastel renkleri, yumuşak dinlendirici ışığı şimdiden görür gibiyim. Şekilsiz çimento

torbalarının yığılı olduğu şu köşede bir masaj yatağı duracak. Aromatik masaj yağlarının kokusu burnuma doluyor, gülümsüyorum. Elimdeki son torbayı da diğerlerinin yanına bırakıyorum; burayla işim bitti sayılır. Artık yukarıda beni bekleyen büyülü dünyaya dönüp yeniden masalın bir parçası olabilirim. Küçük sığınağıma son kez içim biraz buruk ama huzurla bakıyorum.

Aylardır uykusuzum. Yorgunluk hayatımın alışmadığım bir parçası oldu. Bazı geceler eve dönüp yattığımda bütün gün ayakta durmanın acısı çıkıyor. Ayaklarım o kadar sızlıyor ki, yorgunluğuma rağmen uyuyamıyorum. Bu çok değerli uyku saatlerini de boşa geçirmiş oluyorum böylece. Ama ortaya çıkanları düşündüğümde, bu yorgunluğa değiyor. Yine de şanslı sayılırım, benden yaşlı ve sağlıksız olanların durumu daha da zor. Bir yandan yıldırıcı soğuk, öbür yandan yoğun çalışma temposu, çok kişiyi güçten düşürdü. Yemekler de iyi değil. Karavana yemeğini, ancak buranın gerçek bir restorana dönüştüğünde ne kadar olağanüstü görüneceğini hayal ederek biraz didikledikten sonra yutabiliyorum -enerjiye ihtiyacım var. O zaman itina ile yaptırdığımız masa ve sandalyelerde, kolalı beyaz örtüler üzerinde, gümüş servislerle yemek yenecek. Hele tavan başlı başına bir sanat eseri oldu. Desenlerin etrafındaki kabartmaları yapmak için haftalarca uğraştık, tek bir rengin

* Gamze Güller, *İçimdeki Kalabalık*, Turkuvaz Kitap, 2008

belirlenmesi bile günler sürdü. Artık yaşlandığı için bu işleri bırakmış olan, ayakta duracak gücü zor bulan ama bizi kırmayarak haftalarca yerden dört metre yukarıda kurulu iskelede iki büklüm çalışan usta, son rötuşlar sırasında iskeleden düştü. Neyse ki ciddi bir yaralanma olmadı. Yattığı yerde yardım gelmesini beklerken tavana bakarak yaptığı işi hayranlıkla izlediğini fark ettim. Gözlerinde yanan o pırıltı gördüğüm en güzel şeylerden biriydi.

Birkaç gün öncesine kadar yalnızca dağınık bir ardiye görüntüsünde olan lobi, bugün bambaşka. Garip bir heyecan duyarak boydan boya yürüyorum. Avizeler asılıyor, mermerler döşendi; pırlı pırlı. İşçilerin de ara sıra durup yarattıkları bu dünyaya hayretle baktıklarını görüyorum. Onlar için daha da olağanüstü bir durum; üst üste koyarken taş, toprak olarak gördükleri şeyler tamamlandığında, daha önce hiç görmedikleri, dokunmadıkları, hatta ellerinden çıkmış olduğuna şaşıkları yeni dünyalara dönüşüyor. İki katı birleştiren majestik merdivenin pirinç tirabzanları tozlanmış, kimse görmeden montumun koluyla silip parlatıyorum. Şimdi kendimi görebiliyorum ayna gibi cilalı metalde. Sağım başım darmadağın. Uykusuzluktan gözlerim içeri çökmüş sanki altları karanlık. 'Boş ver,' diyorum kendi kendime, 'burası gerçekten güzel oluyor.' Ofise doğru yorgun adımlarla yürürken bana sorulan onlarca soruyu yanıtlıyorum sabırla. Yük asansöründe yine problem varmış, kaynak ekibi işi geciktirmiş, sahaya verdiğimiz ölçüler imalatla uymuyormuş, puantajlarda eksikler varmış... Bir çeşit deliliği gündelik bir işmişçesine yaşadığımızı düşünüyorum, içinde olduğumuz için ayırımına varamadığımız bir çılgınlık hali. Toplu halde yaşadığımız bir trans belki de.

Açılışa çok az kaldı. Her yer vızır vızır çalışan, bir şeyler taşıyan, monte eden, inen, çıkan, koşturan, işçi, usta, kalfa dolu. Ekipler bu yoğunlukta neredeyse birbirlerinin işini engeller hale geldi. Biri mermer cilâsı yaparken diğeri onun hemen üzerinde priz monte etmeye çalışıyor. Sürekli bir çağırış çağırış duyuluyor; her dilden her düzeyden şakalar, seslenişler, uyarılar, küfürler hatta... Bunca emeğe, yorgunluğa rağmen durumumuz kötü görünüyor. Yatak katlarında hâlâ çok işimiz var. Yine gece mesaisi gerekecek. 'İşçileri nasıl ikna edeceğiz?' diye düşünüyorum üzüntüyle, o kadar yorgunlar ki. Artık fazla mesai ödemek yetmiyor, güçleri kalmadı. 'Ama bir yolunu bulup ikna etmeliyim onları...'

Olanlar da morallerini bozdu biraz. Her şantiyede olabilir ama alışmak mümkün değil. Her türlü emniyet tedbiri alınmasına rağmen bazen bir anlık dikkatsizlik cana mal olabiliyor. Burada da başımıza geldi. İki arkadaşlarını

böyle kaybettiler. Yaralanmalar da cabası. Biri tavan spotlarını monte ederken parmağından oldu. Yüzündeki dehşeti asla unutamayacağım. Üstelik henüz ne olduğunu tam anlayamayan şefinden "Boyası bitmiş tavanı kan içinde bıraktın," diye azar işitti. Şef, kopmuş parmağı adamın elinde görünce allak bullak oldu. Ben boş bir depoya sığınıp önce kustum sonra bağıra bağıra ağladım.

Yine de buradaki günlerimizin sona ermesine az kaldı. Her iş gibi bu da bitecek. Tekrar başladığımız noktaya döneceğiz. Buradan sonra yolumuz kim bilir nereye düşecek. Bazen birkaç eksikle, bazen yeni katılanlarla, başka bir yerde, başka bir savaşa başlayacağız: maddeyle savaş. Başkalarının göremediğini görüp, yaşayacakları, çalışacakları, zevk alacakları mekânlara dönüştüreceğiz. Ve o da sona erdiğinde... Bitmeyecek gibi görünen bu yol aklımda sonsuza doğru uzadıkça uzuyor. Kafam bütün bunlarla dolu olarak ofise yaklaşırken kapıdan telaşla çıkan şantiye şefine çarpıyorum. Yüzü karmakarışık, korkuyorum. Bana endişeyle yardım istercesine bakıyor; "Bülent Abi yine kriz geçirdi!" Ve daha ben bu haberin şokunu atlatamamışken ekliyor, "Yarın da ön kabul heyeti geliyormuş!" Haberlerin hangisine daha çok üzüleceğimi kestiremeden yoğun bir çaresizlik duygusuyla omuzlarım çöküyor. Bülent Abi ince işler şefimiz. Sağlığı epeydir kötü. Yine de aldırmadan çalışıp duruyor ne zamandır. Böyle bir şey olmasını bekliyorduk, ama kimsenin işi bırak demeye dili varmıyordu; onsuz bitiremeyeceğimizi biliyorduk. Sanırım o da, iş onu bırakana kadar çalışmak niyetiyle devam ediyordu. "Şimdi nasıl? Nerede?" diye soruyorum. "Hastaneye götürdüler," diyor, "Haber alırsanız birazdan." O olmadan bu işleri halletmemiz çok zor. "Tamam şef, bir çare buluruz," diyorum ve onu kapının önünde feri sönmüş gözlerle bırakıp içeriye giriyorum. Başım önümde; gözlerimin dolduğunu kimseye hissettirmemem gerek. Bülent Abi hepimize en çok destek olan kişi burada, bize hep babalık etti. Bir yandan onun acısı, bir yandan kabul heyetinin korkusu, yorgunluk ve uykusuzluğumla da birleşince bir ağlama krizine tutulmam an meselesi. Kendimi güçlükle kontrol ediyorum ve bana soran gözlerle bakan ofis arkadaşlarıma "Acil durum," diyorum, "Bu gece buradayız."

Binada yarın heyetin göreceği alanları bitirmek, ameliyatı tamamlamadan hastanın karnını dikmek gibi. Bütün iç organları, görünmeyecek şekilde içeri yerleştirmek ve üzerini kapatmak. Aynı insan teninin iç organları ya da giysilerin vücudu gizlemesi gibi. Esas çalışan makina hep içeride kalır: binanın kan

pompalayan damarları, nefes alan ciğerleri, öğüten midesi, atıkları ve tüm bunları yöneten beyni. Binanın görünmeyen yüzü de en az görüneni kadar hatta bazen daha çok emek ister. Burada kalacak olanlar bunu asla bilmezler. Uyudukları odanın duvarlarının gerisinde, tavanın üzerinde otelin aslında yaşayan bir mekanizma olduğunu ve ağır ağır nefes aldığını duymazlar. Onları yatak örtüsünün kumaşı, perdenin deseni, aynanın yaldızı ya da yastığın yumuşaklığı daha çok ilgilendirir. Oysa bunlar dev bir bütünün parçalarıdır, bir araya gelince otel yaşamaya başlar. Şimdi yapmamız gereken hastayı yarına kadar ayağa kaldırmak.

Bülent Abi'den iyi bir haber alma umuduyla çalışmaya başlıyorum. Bu işin sonunu mutlaka görmeli, hepimizden çok o hak etti bunu. "Az kaldı," diyorum arkadaşlara. "Yakında tüm yorgunluklar geride kalacak. Açılış günü buranın ne kadar güzel olacağını düşünün. Bunu siz yapıyorsunuz!" Genç arkadaşlardan biri isteksizce mırıldanıyor, "Evet, açılış olacak ve sonra her zamanki gibi ertesi gün binadan içeri bile giremeyeceğiz." Bu çelişki hep olduğu gibi yine gülümsetiyor beni, bunu ne çok yaşadık. "Bu kez değil..." diyorum.

Açılış gecesi otel çok kalabalık. Davetliler, çalışanlar, özel konuklar, işletmeciler, basın görevlileri otelin kapalı iç avlusundaki havuzun etrafında toplanmış. Büyük bir coşku ve heyecan var. Şehrin en büyük otelinin açılışı büyük merak uyandırmış. Biz çalışanlar arasındaysa güzel bir iş yapmış olmanın gururu, bitirmiş olmanın hafifliği ve burada son günümüz olmasının verdiği burukluk bir arada yaşanıyor. Büyük ağırlar dindiğinde nasıl yaşayacağını bilemeyen, boşluğa düşen hastalar gibi şaşkınız biraz. Son dakikada halledilen problemler; akıllara ziyan buluşlar; ters giden, yetişmeyen, ayağımıza dolanan her şey şimdi aramızda şaka konusu. Geçen gün hastanede ziyaret ettiğimiz Bülent Abi'nin de dediği gibi, "Her inşaat tıpkı bir savaş gibi; kan, ter, gözyaşı olmadan kazanılmıyor." Sağlığı iyiye gidiyor, içimiz rahat. Yattığı yerden bile yol gösterdi bize, moral verdi.

Herkes şimdiden biraz yabancılaşmış otele. Gerçek sahipleri kontrolü çoktan ele almışlar. Biz artık burada yalnızca konuğuz, hatta istenmeyen konuklar. Elimi önümde duran koltuğun sırtında okşarcasına gezdiriyorum. İçindeki süngerin densitesi bile tartışma konusu olmuştu. Kollarındaki oymalar göz nuru, kumaşı özel olarak dokutuldu; oturmaya kıyamıyorum. Yanımdaki kır saçlı adam karşısındaki aşırı makyajlı

kadınla o kadar hararetle ve elini kolunu sallayarak konuşuyor ki elinde sallanıp duran şarap kadehine korkuyla bakmadan edemiyorum. Derken beklenen oluyor. Kırmızı bir şarap damlası kenarlarda bir süre dalgalandıktan sonra kadehin ağzından önce havaya sıçırıyor, sonra yavaşça süzülerek koltuğun fildişi kadife sırtlığına düşüyor. O kırmızı damla alev olup bütün koltuğu yakıyor sanki; içim cız ediyor. Bu sırada havai fişek gösterisini izlemek üzere konukların bahçeye davet edildiğini duyuyorum. Şarap kadehi, arkasında kızıl gözyaşları bırakarak bahçeye ilerliyor. Alaca kalabalığın büyük camlı kapılardan dışarı akışını izliyorum, bina boşalıyor.

Bahçe renkli bir yıldız yağmuruna tutulmuş gibi. Patlayan, yanıp sönen desenler, uçuşan tiz sesler ve takip eden tok vuruşlar, geceyi yalancı bir gündüz düşünce çevirmiş. Yüzü otele dönük duran yalnızca benim. Binaya sırtını dönmüş gökyüzünü seyreden kalabalık, az sonra başlayacak olan asıl eğlenceyi kaçırarak. Bulunduğum yerden bütün cepheyi görüyorum. Büyük pencereler, ince işli prekast söveler, gösterişli çatı, yivli kolonlar... Ayların emeği, özverisi nazlı bir rüya gibi salınıyor karşımda. Kalp atışlarım hızlanıyor, bekliyorum. Otel son kez derin bir nefes alıyor, göz göze geliyoruz sanki. Nefesimi tutuyorum, bırakırken önce güzellik salonu tarafında küçük patlamalar başlıyor, ardından daha güçlü titreşimler ve alevler eşliğinde birbirini tetikleyen seri patlamalar duyuluyor. Başlangıçta havai fişeklerin içi boş gürültüsünün gölgesinde kalan bu sesler, bir süre sonra tonu gittikçe yükselen çok sesli büyük bir senfoniye dönüşerek geceyi sarıyor. Davetliler hayretle açılan gözlerle birbiri ardına otele doğru dönmeye başlıyorlar. Panik dalga dalga yayılıyor. Binada çalışanlar çılgınlık atarak dışarı kaçıyorlar. Kaçmak için itişip duran korku içindeki kalabalığa aldırmandan yerimden kıpırdamıyorum. Otele bakmaya devam ediyorum. Heyecan ve korkuyla izleyen konukların şaşkın bakışları altında, iç avlunun üzerini örten cam tavan, basınçla önce geriliyor, şişiyor sonra patlayarak paramparça oluyor. Milyonlarca küçük kristal, alevlerin oynak ışığını yansıtarak geceye savruluyor. Bu seslere karışan çılgınlık ve dehşet nidaları duyuluyor her taraftan. Olanları sakince izleyen yalnızca benim, gözlerimden yaşlar süzülüyor. Otel havai fişeklere inat daha görkemli bir renk cümbüşü ve çılgin sesler eşliğinde kırmızıdan sarıya, turuncudan yeşile dönüyor ve korkunç bir patlamayla gecenin en büyük gösterisini, yüzyılın en gösterişli açılışını yapıyor. İçimden onunla ve burada geçirdiğim uzun aylarla sessizce vedalaşıyorum. Bu kez ve belki de son kez otel bizim olarak kalıyor.

MESLEKİ UYGULAMA

BASIN AÇIKLAMASI: Yapı Denetimi Uygulamasının Tüm Ülkeye Yaygınlaştırılması; Göstermelik Olmaktan Uzak, Etkin, Yaygın, Uygulanabilir, İzlenebilir Bir Sistem ile Hayata Geçirilmelidir.

11.08.2010

2001 yılında Meslek Odalarımızın, oluşturulacak yeni sisteme ilişkin kaygılarına ve sistemin sağlıklı işlemesine yönelik görüş ve önerilerine rağmen yasalaşan ve sadece 19 pilot ilde uygulandığı için yoğun eleştirilere neden olan 4708 sayılı *Yapı Denetim Yasası*, Bakanlar Kurulu Kararı ile 1 Ocak 2011'den itibaren 81 ilin tümüne yayılacaktır. Bu karar, depremselliği ve sorunları aynı olan bir coğrafyada iki farklı sistem uygulamasına son vermesi bakımından ilk bakışta olumlu görünmekle birlikte, yasanın eksik, yanlış, **aksayan ve uygulanamayan yanlarının** ilgili tarafların görüşlerine başvurularak **yeniden düzenlenmesi gerekliliği**, yasa hedefleri açısından yaşamsal önem taşımaktadır. 2001 yılında yasalaşma sürecinde ifade edildiği üzere, mevcut yasada **mesleki yeterlilik, eğitim, belgelendirme, izlenebilirlik, denetim mekanizmasının etkin ve yaygınlığı ve kamu yapılarının denetim dışı kalması** gibi çok önemli eksiklikler bulunmaktadır. Ayrıca yürürlükteki diğer yasa hükümleriyle çelişkiler de bulunmaktadır.

Nüfusunun yüzde 98'i deprem tehlikesi altında yaşayan ülkemizde **konutların % 67'si kaçak ya da ruhsatsızdır. Bina stokunun % 40'ı oturulabilir** durumda değildir. Fakat mevcut Yasa, 3194 sayılı İmar Yasasının 26. maddesinde belirtilen **kamu yapı ve tesisleri** ile 27. maddede belirtilen **ruhsata tabi olmayan yapılar** ve bodrum kat hariç **tek parselde bulunan ve 200 m²'i geçmeyen iki katlı müstakil yapıları** kapsam dışında bırakmıştır. Bu noktada ülkemizde **son dönemlerde yaşanan büyük depremlerde kamu yapılarının en az özel yapılar kadar zarar gördüğü** gerçeği gözlemlenmelidir. 17 Ağustos Marmara Depreminde ve 1 Mayıs 2003 Bingöl Depreminde yıkılan kamu binaları ve buralarda kaybettiklerimiz belleklerimizde acı izlerini halen korumaktadır.

Bu yaşamsal gerçeklerden hareketle önemle belirtmek isteriz ki; **Yapı Denetimi**, kent planlamasından

başlayarak, **yapıya ilişkin tasarım projeleri ile inşaatın imalat sürecini kapsayan** bir bütündür. **İnşaat süreci** ise, yapının oturacağı zeminin etüdü ile başlar, hazırlanan plan ve projelerin İmar Kanunu ve Yönetmeliklerine, teknik şartname ve kurallara ilişkin mevzuat ile TMMOB'ye bağlı ilgili Odaların Yönetmelik, Yönerge ve Çizelgelerine uygun olarak üretilip üretilmediğinin denetimi ile devam eder.

Bu açıdan Yasanın temel eksiği, **mühendislik mimarlık hizmetlerinin mesleki yeterlilik, eğitim, belgelendirme ve denetleme** boyutlarını içermemesi ve birçok kez eleştirdiğimiz "imzacılık" yaklaşımına ortam yaratılmasıdır.

07.08.2010 tarihli ve 27665 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan *Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelikte* yapılan değişiklikler de TMMOB'ye bağlı ilgili odaların değerlendirme kriterleri dikkate alınmadan hazırlanmıştır.

Süresi 5 yıl olan **Yapı Denetçiliği ve Proje Denetçiliği Belgesinin geçerli olduğu süre içinde**

meslek içi eğitimlerin sürekli hale getirilmesi ve eğitim programlarının Bakanlık ile TMMOB'ye bağlı ilgili Odaların ortak çalışması ile belirlenmesi için 2006–2007 yıllarında Bakanlık ile bizlerin koordineli olarak hayata geçirdiği eğitim çalışmasının devamının getirilmemiş olması ve bu konunun yasada hüküm altına alınmaması önemli bir diğer eksikliği oluşturmaktadır.

Yapı denetim sisteminin önemli temellerini oluşturan **yapı sigortası** ve **mesleki sorumluluk sigortası** da bu süreçte bir türlü uygulamaya geçirilememiştir.

Yine yapı denetim sürecinde tanımlanan **şantiye şefliği** uygulanabilir olmaktan uzak, mühendis ve mimarların imzalarıyla geçirilen bir uygulamaya dönüşmüştür.

Yasaya göre **yapı denetim kuruluşlarının yapı sahipleri tarafından belirlenmesi** gerekirken, uygulamada **müteahhitler** öne çıkmakta, bu durum **haksız rekabet** koşullarına neden olmakta, **bağımsız bir yapı denetim sisteminin** oluşmasının koşulları en başta yok olmaktadır.

Çözüm Önerileri

Yukarıdaki tespitler ışığında **yasal, yönetsel ve uygulamaya** dönük köklü değişikliklere ihtiyaç duyulmaktadır. Aşağıda imzası bulunan meslek odaları olarak önerilerimizi kamuoyunun dikkatine sunuyoruz.

1- **Yapı denetiminde meslek odalarının sürece daha etkin katılımını sağlayacak yeni bir planlama, tasarım, üretim ve denetim süreci modeline** ihtiyaç vardır. 4708 Sayılı Yapı Denetim Yasası ile 3194 Sayılı İmar Yasası ve bağlı ikincil

mevzuatın bu model esas alınarak yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

2- Yapı Denetiminin anahtarı **“Mesleki Denetim”**, onun olmazsa olmaz koşulu da TMMOB'ye bağlı meslek odalarının yürüttüğü **“Yeterlilik ve Belgelendirme”** faaliyetleridir. Bu nedenle yapı denetimi ile ilgili **kamusal yapılanmalarda TMMOB'ye bağlı ilgili Odaların** görev, yetki ve sorumlulukları tanımlanarak **temsilleri** sağlanmalıdır. **Denetçi Belgelerinin verilmesi ve takibi TMMOB'ye bağlı Odalar tarafından** yapılmalı, yapı denetimi mekanizmasında yer alan **meslektaşların sicillerinin tutulması ve meslek içi eğitimler** TMMOB'ye bağlı ilgili Odalarca yapılmalıdır.

3- Bütün **kamu yapıları yasa kapsamına** alınmalıdır. **TOKİ, KİPTAŞ ve benzeri kuruluşların inşaatlarının denetimi, yapı denetim sistemi içerisine** dahil edilmelidir.

4- Yapı denetim kuruluşlarının **denetimi ve ceza sisteminde** halen uygulanmakta olan yöntem sorunludur. Doğrudan kapatma yerine sistemin daha doğru işleyişini sağlayacak **para cezalarını da kapsayan kademeli yaptırımlar** uygulanmalıdır.

5- Yapı üretimi düzeninin asli öğelerinden olan **müteahhitliğin tanımı** netleştirilmeli yapı ile ilgili uzmanlığı olmayan meslek sahiplerinin yapım işini üstlenmesi engellenmelidir.

6- Yapı denetim uygulamasını sağlam bir zemine oturtacak **Yapı Sigortası ve Mesleki Sorumluluk Sigortası** sistemine bir an önce geçilmelidir.

7- Yapı denetim uygulamasını yönlendiren **her türlü karar sistemi, konu ile ilgili tüm kurum ve kuruluşların yer alacağı** süreçlerde oluşturulmalıdır.

8- Ticari yanı ağır basan zoraki çok elemanlı, hantal yapılı, mali açıdan çok külfetli yapı denetim şirketi modeli yerine; **uzmanlık ve ahlaki niteliklere sahip yapı denetçilerinin etkinliğine dayalı bir Yapı Denetim Uygulaması modeli** geliştirilmelidir.

TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu

TMMOB Makina Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu

TMMOB Mimarlar Odası Merkez Yönetim Kurulu

Yapı Denetim Yasası / Yeni Gelişmeler

Aykut Ülkütekin

On yıl kadar önce yaşanan ağır yıkıcı etkili İzmit Körfezi ve Düzce depremlerinden sonra, toplumda yarattığı güvensizlik ortamı içerisinde acele olarak önce, 595 Sayılı KHK ve bu Kararnamenin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesi üzerine, 29.05.2001 tarih ve 4708 Sayılı Yasa ile öncelikle pilot olarak belirlenen 19 il kapsamında yürürlüğe giren Yapı Denetim Yasası şimdi ülke ölçeğinde yaygınlaştırılma aşamasında. Bu gerekçe 4708 Sayılı Yasada öngörülmüş ancak, uygulaması Bakanlar Kurulu yetkisine bırakılmış bulunan bu '*tüm illere yaygınlaştırma*' gereği ile ilgili olarak 13 Temmuz 2010 tarih ve 2010/624 Karar Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı alınmış ve uygulamanın 1 Ocak 2011 tarihi

itibariyle uygulamaya konulması kararlaştırılmış bulunmaktadır.

Yapı Denetiminin deprem riskinin öncelikli görülmediği illere yaygınlaştırma girişimi denetimin deprem dışındaki risklere karşı da güvenlik sağlanmasının öngörüldüğüne işaret ediyor. Diğer taraftan İdare yapı denetimi uygulaması sırasında karşılaşılan ve Yasasının uygulamaya girdiği ilk günden başlayarak kamuoyunu zaman zaman çok yoğun şekilde meşgul eden yetersizlikler veya belirsizlikler nedeniyle geliştirilmesi söz konusu olan Yapı Denetimi Hakkında Kanunda değişiklik yapılması ile ilgili olarak bir Kanun Önerisi

Tasarısı Taslağı hazırlamış bulunmaktadır. Önümüzde olan soru Yasanın bu yeni haliyle karşılaşılabilecek risklere karşı ne ölçüde güvence sağlayabileceği olmalıdır.

Yapı Denetim Yasası yürürlüğe girdiği ilk günden başlayarak uygulama sırasında karşılaşılan sorunlar nedeniyle yoğun eleştirilerle karşılaşmıştır. Yasada öngörülmüş bulunan, örneğin mesleki sorumluluk sigortası gibi bazı uygulama gerekleri Yasanın emredici hükümlerine rağmen, ilgili altyapı oluşturulmaksızın düzenlenmiş olduğu için hiçbir zaman hayata geçirilememiştir. 1999 yılı depremleri sonrasında geçen süre içerisinde, büyük bir şans olarak, etkin olabilecek herhangi bir yıkıcı deprem afeti ile karşılaşılma- mış olduğu için 4708 Sayılı Yasa hükümleri doğa karşısında henüz sınanmamış durumdadır. Bu durum söz konusu

yasa önerisi taslağının, genel anlamıyla, konunun özünden çok, yalnızca uygulama sırasında karşılaşılmış bulunan bazı idari ve ticari önlemleri içermekte olduğu ve gene aynı nedenle tasarı taslağının böylesi bir konu için çok kısa, yürürlükle ilgili son iki madde hariç tutulursa sadece dört maddeden ibaret olduğu görülmektedir. Yapı üretimi ile çok yakından ilgili olan kamusal, toplumsal ve ticari çevrelerinin önceki yıllarda kamuoyu önüne getirmiş oldukları endişelerin bu dört maddede ne ölçüde karşılanabilmiş olduğu halen de bir tartışma konusu olmalı.

Afet Kapsamı

Deprem acılarının henüz taze, daha sıcak olduğu günlerde Kamusal Yapı Denetimi yaklaşımı kapsamında

çok sayıda resmi, toplumsal kurum ve kuruluşun çok farklı konu başlıkları altında gene çok farklı olabilen yaklaşımları olmuştur. Çeşitli platformlarda dile getirilen bu yaklaşımlar kamu yönetiminin o zamanlardaki umut veren yakın ilgisi nedeniyle uygulamada olan 4708 Sayılı Yasanın yeni bir geliştirme yasasının yapılması ile var olan sorunların giderileceği yönünde beklentiler yaratmıştır.

2004 yılında toplanan Deprem Şurasına sunulan bir raporda, bir doğal afet olarak depremlerin yapıları veya doğal çevreye zarar verme potansiyeli bulunan diğer bütün doğal afetler arasında sadece yüzde altmış oranında yer aldığı ifade edilmektedir. Her ne kadar 4708 Sayılı Yasanın konusu sadece '*yapılı çevrenin taşıyıcı sisteminin depremler karşısındaki statik güvenliği*' ise de ülkemizde her hangi bir deprem olmaksızın da can ve mal kaybına neden olan taşıyıcı sistem sorunları nadir değildir. Örneğin kapsam altına alınacak yeni illerden sadece Konya'da 96 can kaybına yol açan Zümrüt Apartmanı faciası ve hemen ardından gene Konya'da meydana gelen ancak erken alınan önlemler sonucu her hangi bir can kaybı oluşturmayan Dostlar Sitesi ve Demirci İş Merkezi olayları; Siirt'te, Diyarbakır'da, Bursa'da herhangi bir yıkıcı dış etken olmaksızın çöken, kayan, göçen yapılar. Kapsamı genişletilen Yapı Denetim Yasası artık bütün bu sorunlara da yanıt verebilmek durumunda olmalıdır.

Konya bölgesi deprem olasılığını gösteren haritalarda ülkemizin en düşük deprem riski altında bulunan bir bölgesi olarak '*hukuki*' kayıt altına alınmış durumda; bu durumun yapı üreticilerinin risk algılamalarında daha esnek davranmaları yol açmış olması bir olasılık. Ancak söz konusu Konya olaylarında yargı önüne getirilmiş bilirkişi raporlarında öngörülmüş bulunan zemindeki '*farklı dayanımlı seviyeler* bulunması ve *emniyet katsayılarının en düşük düzeyde tutulmuş olması*' gerekçeleri konunun sanıldığı kadar basit olmayabileceğini göstermektedir. Gerçekten de, savunma tarafları yakın yapıları çevrede yaşayanların şikâyetlerine bağlı olarak yakında bulunan demiryolundan geçen ağır tren katarlarının yıkılma olayında etkili olduğunu iddia edebilmişlerdir. Bu durum yukarıda sözü edilen Deprem Şurasında depremin riskine kaynak oluşturan sismotektonik haritaların hazırlanması ile yetinilmesinin yeterli olmayabileceğin, yapı üreticilerine ve özellikle de yapı üreticilerinin çalışmalarını denetlemekle yükümlü olan kamu görevlilerine yol gösterecek *mikro bölgeleme* çalışmalarının da geliştirilmesi gereğine işaret edilmiş

olmasının çok yerinde bir yaklaşım olduğunu göstermektedir. Bu çalışmalar bugüne kadar sadece İstanbul Metropoliten alanında, o da konuya yakından ilgi duyan yurtdışı kökenli kuruluşların kaynak ve teknik bilgi sağlamış olmaları sonucunda belirli bir düzeyde geliştirilebilmiş durumdadır.

Mimarlığın Koruyucu Görevi

Mimarlık projelendirme ve uygulamalarının taşıyıcı sistem üzerinde oluşturabileceği afet riskleri sürekli olarak göz ardı edilen bir konudur. Yapılı çevre içerisinde ince yapı, mekanik, elektrik ve diğer sistemlerin doğrudan kendi özniteliklerinden kaynaklanabilecek risklerin ilk planda depremden korunmayı amaçlayan bir yasa metnine dâhil edilmeyen olması, konunun vurucu öneminin törpülenmemesi yönünden anlaşılabilir bir yaklaşımdır. Ancak mimari yapının en temel görevlerinden biri taşıyıcı sistemin korunması olmalıdır.

Çok yakın zamanlara kadar mimarlığın ürünleri birbirinden pek fazla farklılaşmayan sistem kesitleri üzerine geliştirilmekteydi. Yapılı çevre ile ilgili mevzuatlar da bu yaklaşım üzerine geliştirilme durumunda olmuş; kamusal denetim organları genellikle plan ve boy kesitleri üzerine yoğunlaşmış ve yapının gerçekleştirilmesi için zorunlu olan diğer cephe, sistem kesit ve planlarını ilgilendiren konuları, gerek yazılı hukuksal metinlerde gerekse de talep edilen belgeler arasında önemsememişlerdir. Ancak insanların büyük bir hızla gelişmekte olan farklı yapıları çevre talepleri ve yeni inşaat malzemeleri konuyu gittikçe karmaşık hale getirmekte ve bugüne kadar hiç karşılaşılmamış riskleri hızla gündeme getirmektedir.

Bu riskler hiç beklenmedik bir anda doğrudan taşıyıcı sistemi etkileme gücüne sahip olabilmektedir. Örneğin aşırı soğuk iklim koşulları altındaki bölgelerde yer alan ve daha fazla ısıtılması söz konusu olan kapalı yüzme havuzları veya su parkları gibi nemli ortamları gerektiren mimarlık ürünleri üzerinde buz kaması tarafından oluşturulabilecek riskler: ısıtılan çatılar, ısıtılmayan asma tavanlar, cephe sistemleri gibi mimari elemanların doğrudan taşıyıcı sistem üzerine entegre ediliyor olması halinde taşıyıcı sistemin korunabilmesi için daha farklı önlemlerin alınması gerekli olacaktır. Konu ile ilgili bir tarama yapıldığında son yıllarda bu gibi ortamlarda yaşanmış ve ağır can ve mal kaybına neden olmuş olayların fazlalığı hayret verici boyutlardadır. Ancak bu konuda uygulamacıların ve özellikle

denetçilerin kullanabileceği ayrıntılı bir teknik bilgi birikimi ve buna bağlı mevzuat henüz ortada yoktur.

Deprem riskleri yükleri sabit olarak alınan bir statik sorunu olarak kabul edildiği için konu ile ilgili platformlarda İnşaat Mühendisliği uzmanlığı hâkim durumdadır. Gerçekten de 4708 Sayılı Yasanın birçok hükmünde *taşıyıcı sistem* ile ilgili riskler ve telafileri genel olarak mimarlık, tesisat, elektrik ve diğer sistem uygulamaları ilgili risklerden ayrıştırılmaktadır. Oysa taşıyıcı sistem başarılı bile olsa, tesisatla ilgili hatalı uygulamaların yapıya etkileri, özensiz planlanan elektrik sisteminin oluşturabileceği taşıyıcı sistem korozyonu veya yukarıda ifade edilen buz kaması gibi olasılıkların mimari tarafından korunmasının sağlanması gerekli olmalıdır. Bu konularda yasal metinlere dönüştürülebiyecek ayrıntılı teknik bilgi birikimi henüz oluşturulmamış olduğu için söz konusu Yasa kapsamında etkin uygulama ve denetleme hükümlerinin tam olarak geliştirilebilmesi mümkün olmayabilir.

Mevzuatın verdiği güven duygusu Gerçek Olabilir mi?

4708 Sayılı öngörmüş olduğu hükümler karşısında bazı yaptırımlarda öngörmektedir. Yukarıda da ifade edildiği gibi alınan önlemlerin gerçek sınamasının ancak deprem sonrasında yapılabileceği, dolayısıyla, öngörülmuş bulunan önlemlerin etkinliğinin bugünden bilinemeyecek olması gerçeği, yaptırımların ve hatta Yasanın ek yasa ile değiştirilecek olan yeni hükümleri ile birlikte tümünün '*besbelli*' bir yaklaşım altında hazırlandığı düşüncesini uyandırmaktadır:

–“Yaptırımlar var, *besbelli ki* suiistimaller olmayacaktır.”

–“Yasa yapıldı, *besbelli ki* depremler zarar veremeyecektir.”

Gibi. Ancak Körfez ve Düzce depremleri nedeniyle yıkılan veya hasar gören yapılar da yetkin olduğuna inanılan bir teknik denetim sistemi altında yapılmış bulunmaktaydı. Eski sistem çalışmadı. Yeni yasada öngörülen sistemin çalışacağının güvencesini sağlayacak hükümler hangileri olacak?

Yasa tam kapsayıcı değil. Yasa hükmünün bütün ülkeye yaygınlaştırılması bir olumluluk, ancak kamusal yapılar, askeri yapılar, teknik ve sınai tesisler gibi önceden kapsam dışı bırakılmış yapılar halen de kapsam dışı. 1999 yılı depremlerinde lojmanlar, askeri kışlalar gibi

yapılarda da büyük can ve mal kayıpları yaşandı, petrol tesislerinde çıkan yangınlar deprem sonrasında da günlerce çevreye zarar vermeye devam etti. Bu gibi tesislerin bu yasa kapsamının dışında bırakılması ancak öngörülmuş bulunan sakıncalarının giderileceği başka yasalar altında güvenlik altına alınması kaydıyla anlaşılabilir. Askeri tesislerde yaşamını yitirenler için aileleri tarafından açılan davalar hala sürmekte.

Yasa önceki mevzuatta öngörülmuş bulunanlara göre çok farklı ve yaptırımlar içeren kademeli bir kamusal denetim öngörüyor. Ancak kamusal denetimin yapılabilmesi şekil olarak denetim sürecinde yer alan yapı sahibi, yapı denetim kuruluşu, mimar ve mühendisler, laboratuvar ve yapı müteahhidi gibi ticari taraf profesyonellerin inisiyatifine bırakılmış durumda. Tarafların arasında uzlaşmazlık olmadığı sürece etkin bir kamu denetimi oluşturulması mümkün değil.

Ek Yasa Tasarısında dikkat çeken değişikliklerden birisi yapı denetim hizmeti bedellerinde yapılan indirimler. Aslında bu durum 4708 Sayılı Yasanın yapı denetim hizmet piyasası önünde bileğinin bükülmesi. Yasanın ilk uygulamaya girdiği günden beri '*sabit tarife*' olarak öngörülen bedellerin yüzde kırkı oranında uygulanmakta. Sabit tarifenin tabanını resmi bedeller üzerinden hesaplanan vergi matrahları oluşturmakta. Şimdi vergi matrahları azalacağı için bedeller daha da indirilecektir. Sonuç: ucuz hizmet her zaman kaliteli hizmeti saf dışı eder. Bu konuda önlem olarak Avrupa ve Amerika uygulamaları esas alınarak geliştirilen modeller konu ile ilgili platformlarda kamu yetkililerine iletilmiş, ancak Tasarıda görüldüğü üzere dikkate alınmamış durumdadır.

Ek Yasa Taslağında öngörülen cezai yaptırımların "*Her ne kadarsa cezasını öderiz, işimizi de yaparız*" mantığı ile yürüyen yapı üretimi piyasasında ne derece etkili olabileceği meçhul. Ayrıca cezai işlem oluşturabilecek suiistimallerin ortaya çıkarılabilmesi, Yasada kamusal veya ticari, herhangi bir üst denetim öngörülmemiş olduğu için, ancak deprem afetiyle yüzleşildiği sırada ortaya çıkarılabilecektir. Bu durumda yapı denetim süreçlerinin bağcıyı dövmekten başka bir yararı olmayacaktır. Konya'da 96 kişinin ölümüne neden olan Zümrüt Apartmanı faciasında yapının müteahhidi eksik donatı ve zayıf beton kullandığı için 5 yıl ve statik proje müellifi emniyet katsayısını alt düzeyde aldığı için 2 yıl hapis ve 400'er TL para cezalarına mahkûm oldular. Cezaların ne kadar caydırıcı olduğu halen de tartışma konusu.

Depremelerin, yapı üreticilerinin fiili meslek sürelerini aşabilen oldukça uzun dönemlere yayılabilme olasılıkları göz önüne alındığında risk olasılığı suiistimal sahipleri yönünden oldukça üstlenilebilir görünmektedir. Bu durumda Yasada öngörülen yaptırımların etkinliği basit bir kumardan daha fazla olmayacaktır. Depremsiz geçen her yıl denetimin etkinliğini aşındırırken risk alma hırsını arttırma potansiyeline sahip olacaktır. Ayrıca 4708 Sayılı Yasa kapsamına dâhil olmayan Ceza Yasası ile ilgili yaptırımlar da ancak deprem afetinin gerçekleşmesinden sonra geçerli olabilecektir.

Gene muhtelif platformlarda ve özellikle 2004 deprem Şurasında ayrıntılı olarak çalışılmış bulunan yapı denetim hizmetlerinin zarar görenlere karşı sigortalanması tamamen kapsam dışına çıkarılmış. Deprem Şurası Sigorta Komisyonuna verilen raporlarda uygulanacak sigorta hizmetleri modelinin esas amacı sağlıklı bir yapılanmanın sağlanması olarak gösterilmişti.

Yapı Denetimin asıl ve en etkin tarafı olması gereken *tüketici/kullanıcı* yapı üretiminin tarafı olarak öngörülmemekte. Tüketici/kullanıcının etkinliğini arttırmak için çeşitli platformlarda Mimarlar Odası da dâhil görüşlerini bildiren kuruluşlar tarafından önerilmiş bulunan 'yapıların sertifikalandırılması', denetim ile ilgili tüm belgelerin tüm ilgililere açık tutulması gibi öneriler sürekli olarak göz ardı edilmekte.

Gene önerilmiş bulunan yapı üretiminin pazarlanması veya kiralanması konularında satıcının, emlakçının, alıcının ve kiracının 4077 Sayılı Tüketicinin Korunması Yasası kapsamında '*taraf*' Kabul edilmesi, tarafların birbirlerine karşı müteselsil sorumluluklarının kurulması, her türlü yapı ürünün satışı veya kiralanması işlemlerinde, teknik denetimler üzerine yapılandırılan garanti koşullarının oluşturulması konularında, yapı üretiminin yapı ruhsatından kiralanmasına kadar, gerçek bir müteselsil denetim sistemi oluşturulması göz önüne alınmamış durumda. Emlak araçlarının yapıların güvenilirliği konusunda taraf haline getirilmesi birbirlerini de müteselsil olarak denetleyen bir denetim süreci oluşturabilecektir.

Kamu görevlilerinin denetim uygulamaları mevcut mevzuata uyum ile sınırlı. Teknik elemanların denetim uygulamaları ise eğitimlerinin esasını oluşturan teknik bilgi üzerine. Ancak yukarıda da ifade edildiği üzere gelişen toplumsal talep ve gelişen yapı teknolojileri

teknik eğitim sırasında edinilmiş olan bilgileri hızla eskitiyor. Son yıllarda popüler hale gelen '*meslek içi eğitim*' yaklaşımları konunun öneminin çok uzağında. Kamu kuruluşları yapı denetimleri ilgili sicilleri tutmakla yükümlü kılınmış; ancak Yasa da öngörülmuş hükümler sadece yaptırımları izleyip kaydetmek üzere yapılandırılmış. Yapı Denetim olgusunu teknik yönden izlemek, ortaya çıkan sorunların teknik çözümlemelerini akademik planda araştırmak, elde edilen yeni bilgileri uygulayıcılara ve kamusal denetçilere bilgi veya mevzuat paketleri halinde ulaştırmak gibi hizmetler gündeme bile alınmamış.

Ek Yasa Tasarısında, 595 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede olduğu gibi meslek odaları da Yapı Denetim Komisyonları kapsamı altına alınması önerilmiş durumda. Ayrıca yapı denetimi konusunda hizmet veren üyelerinin tescili ve uygunsuz davranışlarının saptanması hallerinde kendi mevzuatına uygun yaptırımları uygulamakla yükümlü. Belki de Mimarlar Odası Yasa ile kendisine verilen yükümlülükleri daha da ilerleterek kendi alanına giren konularda, karşılaşılan teknik konuları doğrudan yapı denetimi hizmeti veren üyelerinden derleyerek akademik planda edinilecek çözümlemeleri, meslek içi eğitim kapsamında yaygınlaştırmalı.

Deprem zararlarını önlemek üzere oluşturulacak Yapı Denetimi Yasasında on yıla yaklaşan bir süredir çok şey söylendi. Şimdi elimizde olan, iki uygulama maddesi dâhil, toplam altı maddelik '*idari yeniden düzenleme*' tasarısı. Bu kadar uzun zamandır beklenen bu tasarı mıydı? Yapı Denetim Yasası ile ilgili çalışmalar bu tasarıyla birlikte artık tamamen kapatılıyor mu? Cevap büyük hakem olarak doğanın önünde.

MİMARLAR ODASI ANKARA ŞUBESİ 50. YILDA ODA SÖZLÜ TARİHİ ERTUĞRUL ÖZAKDEMİR ile SÖYLEŞİ 03.11.2005

Çetin Ünalın

ERTUĞRUL ÖZAKDEMİR- ... Orhan Alsaç, bir gün, Mimarlar Odasının kurulmasına yakın; bana, "Sen mimar mısın, mühendis misin?" dedi. Meğer beni deniyormuş. "Efendim, ben mimarım" dedim. "Ama sen Teknik Üniversite mezunusun" dedi. Ben de ona, "Bir insan ya mimar olur, ya mühendis olur. İkisi birden olamaz" demişim. O yüzden beni çok severdi Orhan Bey. Bildiğiniz gibi, ben, 1954 yılında mezun oldum. Mezuniyet projemi de -ki bu Teknik Üniversite tarihinde ilktir, başka yoktur- ozalitle verdim.

Projemi verdim ve Ankara'ya geldim. Çünkü Ankara'da bazı büyük projeler var, onlara da yetiştirmek istiyorlar. Onlara katılmak istiyorum. O sırada Mimarlar Odası kurulurken, Orhan Bey, benim ismimi, kurucu üye diye Bayındırlık Bakanlığına bildirmiş. Açıkçası, benim bundan haberim yoktu. Demin o bahsini ettiğim olay da bunun için bir denemeymiş. Hani "İnsan ya mimar olur, ya mühendis olur. İkisi birden olmaz" demiştim ya. Meğer beni deniyormuş.

Sonra anlattığım gibi, Ankara'ya geldim. Oda kuruluş çalışmaları sırasında, Adnan Ağabey, beni çağırdı. "Ertuğrul, biz, Yüksek Mühendis Mimarlar Odası kuracağız. Sen o gruptan ayrıl" dedi.

ÇETİN ÜNALIN- Problem nedir? Neden ayrılmanızı istiyor?

ERTUĞRUL ÖZAKDEMİR- Problemin ne olduğunu önceleri bilmiyordum. Anlaşılan, kuruculuk vasfı olan Adnan Kırımlı gibi birtakım insanlarla kişisel bazı sıkıntıları vardı. Onların, "Sadece Akademikler mimarlığı bilir, bizimkiler bilmiyorlar" gibi bir düşünceleri vardı. Bir de, bizim Teknik Üniversite, o sıralar biraz daha mühendisler grubuna yakındı. Onlardan da ayrılmak istemiyorlardı; çünkü biz, Teknik Üniversite yurdunda hep beraber kalıyorduk. Eğer bir Teknik Üniversite mezununa "Nereden mezun oldunuz?" diye sorarsanız, "Teknik Üniversite" derdi. İkinci bir soru sorardınız, "Hangi Fakülte?" derdiniz; "İnşaat veya makine" derdi. Yani biz, böyle bir şuurla yetiştik. İlk önce Teknik Üniversite derdik, fakülte ismi

ikinci seferde söylenirdi. Hiçbir zaman için, bir Teknik Üniversiteliye, "Nereden mezunsun?" diye sorduğunuzda, "Ben, İnşaat Fakültesinden mezunum" demezdi. Belki bu şuurla yetiştiği için, Adnan ağabey -Allah rahmet eylesin- böyle bir tavır sergiledi.

Adnan Kocaaslan, bence mimarlık mesleğine, Bayındırlık Bakanlığına çok büyük hizmeti geçmiştir. Hepimizin çok sevdiği, çok saydığı bir insandı. Çok erken gitti. Bir ara Genel Müdür oldu, sonra Müsteşarlık filan yaptı. Sonra, devrim sırasında birtakım şeyler oldu, oradan İş Bankasına geçti. İş Bankasında İnşaat Müdürü oldu. İş Bankasının o yüksek binalarını yaptırdı; yani büyük atılımlar yaptıran isim oldu. Sonra, İlhami Ural'la beraber Merkez Bankasının müسابakasını da kazandı. Şimdiki Deniz Kuvvetlerinin bulunduğu yerde, Merkez Bankası filan beraber oldukları kompleksin yapımı için düzenlenen müsabakayı kazanan şahıs da odur.

Biz, onun telkiniyle gittik, ilk önce İnşaat Mühendisleri Odasına kayıt olduk. Bundan sonra, Orhan Arsaç'ın büyük bir müdahalesi oldu. Adnan Ağabeyi ikna etti ve tekrar Mimarlar Odasına gittik, Mimarlar Odasına kayıt olduk.

ÇETİN ÜNALIN- Esasında konuya da böyle girmiş olduk. Biraz önce de söyledim, bu söyleşileri düzenlememizin sebebi, 2004 yılının Odamızın kuruluşunun 50. Yılı olmasıdır. O vesileyle, "Odanın tarihini bir toplayalım" dediler. Bu da bizim üstümüze kaldı. O arada, ben, kayıtlara baktım; siz, Ankara Şubenin kurucu üyesi olarak görünüyorsunuz. Bu çalışmayı, aşağı yukarı 8 toplantı halinde düzenleyelim diye düşündük. Bunun ilk 4'ü 1971'e kadar olan bölümü içerecek, çünkü biliyorsunuz 1971'den sonra kuşak değişikliği oluyor.

ERTUĞRUL ÖZAKDEMİR- Biliyorsunuz, benim bir de Ankara Şubesi Başkanlığı dönemim oldu.

ÇETİN ÜNALIN- Evet, biliyorum.

ERTUĞRUL ÖZAKDEMİR- Ben, Başkandım, rahmetli Vedat Dalokay ile Yavuz Önen de üyemdi. Öyle bir dönem de oldu.

ÇETİN ÜNALIN- Evet. Düşündüğüm gibi olursa, Cumartesi günü saat 17.00'de, kuruluşla ilgili; yani Odanın kuruluşu, sonra şubelerin kuruluşuyla ilgili konuları konuşacağız. Ondan sonra, dördüncü söyleşide, bu değişimi konuşalım diye düşünüyorum.

Yani Yavuz'ların dönemi; Gürol Gürkan'lar, Nejat beyler falan da varlar. Ondan sonra Kongre yapılıyor ve yeni bir kadro geliyor. Onu ya ikinci, ya üçüncü toplantıda ele alalım diye düşünüyoruz.

Cumartesi günü programa sizi de katalım dedik. Nejat Ersin var, Sevinç Kaynak var, Şevki Vanlı ve Yılmaz Gürer var. Yılmaz Gürer, İstanbul Şubesinin Kurucu Yönetim Kurulu Üyesiymiş. Böyle bir oturum düzenlemeye karar verdik. İnsanlar katılmasalar da çok önemli değil; ama onun dışında, hep beraber olursak, daha yararlı bir çalışma olur diye düşünüyorum.

ERTUĞRUL ÖZAKDEMİR- Nejat beyi, talebeliğim döneminde İmardan tanıyorum. Odaların kurulmasında en çok faydası dokunanlardan bir tanesi Nejat Ersin Beydir. Bunu açıklıkla söylemek lazım.

ÇETİN ÜNALIN- Ben, tüm Merkez Karar Defterlerinin fotokopilerini çektiymiştim. Yazın Nejat beye verdim. Epey inceledi. Hemen hemen bütün dönemlerde bulunmuş. Hafızası da çok kuvvetli. Hemen her hadiseyi hatırlıyor.

ERTUĞRUL ÖZAKDEMİR- Evet, o her hadisenin içinde vardır. Ben, Nejat Ağabey derim. Çok sevdiğim, saydığım bir insandır. Her zaman mutedil, her zaman uzlaştırıcı, her zaman vizyon katıcı bir rolü olmuştur. Çok sorumluluk sahibi bir insandır.

Daha önceden Armağan Güran diye bir arkadaş vardı. Genel Sekreterliğe o başladı; ama Nejat Bey yine Odanın içinde. Hiçbir zaman uzak durmamıştır. İlk günden beri olayların içindedir. Olayların dışında görüldüğü zamanlar bile, arkadan takip ederdi.

Tabii, siz o günleri yaşamadınız. Biz, maalesef o günleri yaşadık. Talebeliğimiz sırasında, Talebe Birliğinde, biz, onlara, "Yobaz" derdik, onlar da bize "Devrim yobazı" derlerdi. Böyle sağcı-solcu hikâyesi vardı. Bu durum, odalara da intikal etti. O intikal sırasında, Nejat Beyin, devamlı surette itidal tavsiye eden, tarafları kavgadan ziyade anlaşmaya sevk eden yapısını unutmam mümkün değil. Nejat beyin Mimarlar Odasına yaptığı katkısı başka hiç kimsenin yaptığını hatırlamıyorum. O öyle biriydi.

...

ÇETİN ÜNALIN- Odalar Kanunu çıkınca, bir Müteşebbis Heyet diye bir heyet seçiliyor. Ona, her birlikten bir temsilci olacak. Birlikler yok, dernekler var.

Onlardan galiba 3'er kişi gidiyor, Bayındırlık Bakanlığından 4-5 gidiyor. Onlardan biri de Orhan Alsancak'tı. Bu Müteşebbis Heyet, Dil-Tarih Coğrafya Fakültesinde 18 Ekim 1954'te bir Kurucu Umumi Heyet kuruyorlar. Siz ona katılmış mıydınız?

ERTUĞRUL ÖZAKDEMİR- Hayır, yoktum.

ÇETİN ÜNALIN- Ondan sonra, 1954 yılında kurulan Kurucu Umumi Heyet, hangi odaların kurulacağına karar veriyor. Bir de TMMOB'nin Yönetimini ve Sekreterini seçiyor. Sekreterini seçerken de, mimarlar, aday olarak İsmet Barutçu'yu gösteriyor, inşaat mühendisleri de Muzaffer Binici'yi gösteriyorlar. Bu seçimde, inşaat mühendisleri sayı olarak neredeyse 3-4 misliyen; İsmet Barutçu, seçimi ikinci turda 2-3 oy farkıyla kaybediyor. Bu, İsmet Barutçu'nun inşaat mühendisleri içinde popüler bir isim olduğunu gösteriyor.

ERTUĞRUL ÖZAKDEMİR- O dönemlerde, mimar, mühendis ayırımı yoktu. Belki çoğu kimse, İsmet Barutçunun mimar olduğunu bile bilmiyorlardı. Bunun yanında İsmet Barutçu'nun çok iyi bir kişiliği vardı. Biliyorsunuz Orhan Alsaç'ın dayısıdır. Toplantılarda çok rahat konuşan, esprili bir yapıya sahipti. Onun için İsmet Barutçu, çok meşhurdur.

ÇETİN ÜNALIN- Şunu söyleyecektim: O, Kurul-u Umumiye, Dil Tarih'te toplanıyorlar ve orada Sekreteri seçiyorlar, Yönetim Kurlunu seçiyorlar.

ERTUĞRUL ÖZAKDEMİR- Biz o vakit, Bayındırlık Bakanlığındaki bir grup, Adnan Ağabeyin öncülüğünde hareket ettik. Çünkü bu pazarlıklar daha önceden de yapıldı ve muvaffak olunamadı. Benim hatırladığım, Akademiklilerin kurmuş olduğu Güzel Sanatlar Akademisi Mezunları Cemiyeti diye bir oluşum vardı.

ÇETİN ÜNALIN- İlk dernek olarak, Güzel Sanatlar Birliği Mimari Şubesi kuruluyor.

ERTUĞRUL ÖZAKDEMİR- Tamam. Hatta onlar, başlangıçta, "Mimarlar Odası biziz" diye tutturmuşlardı. Başlangıçta bize böyle söylerlerdi. İşte, Adnan Ağabeyin o reaksiyonu buradan kaynaklanıyor. Bunlar muvaffak olamayınca, biliyorsunuz, sonradan, rahmetli Süleyman Kuranel filan vardı -Gaziantep Milletvekili olmuştu; o, Akademi mimarıydı- ona falan gidildiğini, Mimarlar Odasından başka bir Odanın kurulmasının şart

olduğunun söylendiğini; ama kabul etmediğini biliyorum.

ÇETİN ÜNALIN- Yani TMMOB'nden ayrı bir Mimarlar Odasının kurulması mı?

ERTUĞRUL ÖZAKDEMİR- Hayır, hayır. TMMOB'nin içinde, Mimarlar Odası, Yüksek Mühendis ve Mimarlar Odası diye bir oluşumdan bahsediliyor; yani bir Mimarlar Odası, bir de Yüksek Mühendis Mimarlar Odası olacak; böyle acayip bir oluşum çabası içindelerdi. Ondan sonra, Adnan Ağabeyin arkadaşlarının böyle bir şeyi çıkınca, ne yapacağımızı şaşırdık.

ÇETİN ÜNALIN- Odalar, bir heyet seçtikten sonra, 15 Aralık 1954'te Mimarlar Odası Kurucu Umumi Heyeti seçiyorlar. Bunlar, İstanbul Güzel Sanatlar Akademisinde bir toplantı yapıyorlar ve orada ilk Yönetim Kurulu seçiliyor. Ona katılmış mıydınız?

ERTUĞRUL ÖZAKDEMİR- Hayır. O sırada biz, İnşaat Mühendisleri Odasındaydık ve orada, açıkçası, üvey evlat muamelesi görüyorduk. "Niye geldiniz?" filan gibi karşılanıyorduk. "Oda kurulacak, onu bekliyoruz" derdik. Oraya yaranamadık, buraya da yaranamadık. Böyle kaldık ortada.

ÇETİN ÜNALIN- Zaten ilk seçimler oluyor; orada, Gündüz Özdeş var; profesör. Galiba, Teknik Üniversitenin hocasıydı.

ERTUĞRUL ÖZAKDEMİR- Evet, bizim hocamızdı.

ÇETİN ÜNALIN- Profesör Doğan Erginbaş var. Maruf Önal, galiba sonradan profesör oluyor. Maruf Önal, Akademiden. Bir de Nezih Erdem var.

ERTUĞRUL ÖZAKDEMİR- Nezih Erdem de Akademiden; ama Teknik Üniversitede hoca.

ÇETİN ÜNALIN- Bir de Kemali Söylemezoğlu var.

ERTUĞRUL ÖZAKDEMİR- O da Akademili; ama zannederim o, Alanya'dan mezun.

ÇETİN ÜNALIN- Yani bunlar hep Teknik Üniversitenin hocaları galiba.

ERTUĞRUL ÖZAKDEMİR- Evet. Teknik Üniversitenin hocaları.

ÇETİN ÜNALIN- Bir de Aydın Boysan ile Affan Kırımlı karışıyor.

ERTUĞRUL ÖZAKDEMİR- Tamam. Onlar Akademikler; ama hoca değiller. Affan, asistandı, sonradan ayrıldı. O da hocaydı. Ben, Akademiye, aynı zamanda Heykel Bölümüne giderken, Affan'ın asistanlığını hatırlıyorum.

ÇETİN ÜNALIN- Zaten sonra ilk toplantılarını Teknik Üniversitede yapıyorlar. Gündüz Özdeş'in odası da galiba onların mekânları oluyor. Yani anladığım kadarıyla, o kuruluş sırasında Teknik Üniversitesi, Akademisi, Güzel Sanatlı gelişmesi oluyor.

ERTUĞRUL ÖZAKDEMİR- Hayır. Çekişme değil de, onu şöyle tespit ediyorum: Gündüz Ağabey, Adnan ağabeyi çok severlerdi, ama Adnan Ağabey tepki duydu. Çünkü Adnan Ağabey, açıkçası, o sırada başlı başına bir otoriteydi. Bayındırlık Bakanlığının bir nevi mimar reisiydi. Fakat onun ötesinde, Adnan Ağabey, dünya tatlısı bir insan; yani esprili, dünya tatlısı, gençlere şevk veren, kendi başına bir oda. Tabii bu reaksiyona karşı, İstanbul'dan sesler gelmeye başladı. "Adnan Ağabey, yanlış yapıyorsun. Bırak bunu" dediler.

ÇETİN ÜNALIN- Peki, bu, Adnan Beyi bu kadroya almadıkları için olabilir mi?

ERTUĞRUL ÖZAKDEMİR- Hayır, hayır. Adnan Ağabey, benim görebildiğim kadarıyla, o şeylerin peşinde değildi. Adnan ağabaya çok fazla bir şey soramıyorduk; ama benim başka bir yerden işittiğim kadarıyla, Adnan Ağabeyi, Affan ve Turgut Cansever kızdırmış. "Sadece Güzel Sanatlar Akademisinde mimar yetişir. Teknik Üniversitenin Mimarlık Bölümü zaten mühendisliğin ayrı bir koludur. Onlara mimar demek yanlıştır" diye bir şeyler söylemişler. Adnan Ağabey, böyle bir reaksiyon içindeydi. "Ne demek! Mimarlar nasıl sadece Akademide yetişir? Zaten onlar mimar değil, ressam" derdi. O zamanlar, Akademide, mühendislikle ilgili neredeyse hiçbir teknik detay yok.

ÇETİN ÜNALIN- Daha sonra da burada, Mimarlar Odası Yönetim Kurulu seçiliyor ve İkinci Genel Kurulu topluyor. Orada, Oda Talimatnamesi kabul ediliyor. Talimat gereği, Ankara, İstanbul, İzmir diye üç bölgeye ayrılıyor. Ondan sonra, 4 Nisan 1955'te İTÜ'de tekrar TMMOB İkinci Umumi Heyeti toplanıyor; onlar da Oda

Talimatnamelerini tartışıp tasdik ediyor. Böylelikle de Oda kurulmuş oluyor.

Sizin atanma tarihinizle ilgili karar defteri de var. Tarihini buraya not etmemişim; ama karar defteri var. TMMOB'nin, Ankara ve İzmir için şube kurulması kararından sonra kurucu üyeler atanıyor. İlk kurucu üyeler, Vedat Dalokay, Selçuk Milar, Ertuğrul Özakdemir, Cengiz Topcubaşı ve Necdet Şavlı. Siz de hatırlıyorsunuz değil mi?

ERTUĞRUL ÖZAKDEMİR- Evet. Hatırlıyorum.

ÇETİN ÜNALIN- Burada birkaç soru soracağım. İlk kuruluş aşamasında, Merkezin İstanbul'da mı; yoksa Ankara'da mı olacağıyla ilgili bir çekişme, anlaşmazlık çıkıyor. Sayı çokluğu İstanbul'da olduğu için, İstanbul'daki toplantıda, Merkez İstanbul oluyor.

O zamana kadar, Kanunun çıkmasına kadarki çalışmalarda Yüksek Mimarlar Birliği, hakikaten başı çekiyor. O başı çekenlerin başını da yine İsmet Barutçu'lar, Nizamettin Doğu, Orhan Alsaç'lar filan çekiyor. Fakat bu listede yoklar. Sonra karar defterinde bir karar var. Mesela, Ankara'da adres olarak, onların yerine, Türk Yüksek Mimarlar Birliğini göstermek istiyorlar. Ankara reddediyor. Adres gösteremiyorlar ve onun için Selçuk Milar'ın ofisini gösteriyorlar. Adnan Beyin çekişmesi, buna dahil mi?

ERTUĞRUL ÖZAKDEMİR- Çekişmeler onlara kadar uzamış olabilir.

Ankara'daki Akademi mimarlarının konuya tümüyle sahip olma heveslerinin olduğu, bir vakıa. Sonra Selçuk Milar'ın filan ortaya çıkması, bir nevi konsensüs sağlanıyor. O sırada onlar, hep boyuna münakaşa mevzuuydu. Bunlar yine "Teknik Üniversite mimarlarını mimar saymıyoruz." filan diye tavırlar sergiliyorlardı. Doğrusu, ben, o sırada inanmadığım bir şey olduğu için, kaçtım; bir nevi kaçtım. Çünkü o sıralar beni genç diye görüyorlardı. Onların içinde en genci bendim. Biz, o sıra müsabakalara giriyoruz. Bir nevi yetiştirmek için öne sürdükleri muhakkak; ama ben, sakal-bıyık hikâyesiyle karşı karşıya kaldığım için çareyi kaçmakta buldum. Nitekim ondan sonra da yurtdışına gitmiştim. Sonra bir tek yapmış olduğum şey şu oldu: İnşaat Mühendisleri Odasından çıkıp, Mimarlar Odasına girdik.

BİLİNMEYEN ANKARA

Kuğulu Pasajı ve İşhanı

Özüm İtez

KÜNYE:

Mimar: Rahmi Bediz ve Demirtaş Kamçıl

Proje: 1978

İnşaat süreci: 1978 – 1981

İş Sahibi: Koray Yapı Endüstrisi

İşlev: Çarşı ve İşhanı

Adres: Tunalı Hilmi Caddesi, Kavaklıdere, Ankara

1970'lerin sonunda projelendirilen ve 1980'lerin başında yapımı biten, adını aldığı Kuğulu Park'ın karşısında konumlanmış olan Kuğulu Pasajı, şimdi büyük ölçüde terk edilmiş olan çarşı/pasaj/işhanı tipi mekânların önemli temsilcilerindendir. 1976 ile 1979 yılları arasında Mobil Kavaklıdere Benzin İstasyonu ve hemen yanındaki 4 katlı apartmanın Koray Yapı Endüstrisi tarafından satın alınması ile Kuğulu Park'ın karşısında, Tunalı Hilmi ile Buğday Sokağın köşesinde yer alan parseller birleştirilmiş ve 1978 yılında Rahmi Bediz ve Demirtaş Kamçıl tarafından bir işhanı/çarşı yapısı olarak tasarlanmıştır.

1960'lardan sonra Ankara'nın önde gelen inşaat ve müteahhitlik firmalarından biri haline gelen Koray Yapı Endüstrisi, 70'lerde Ankara'da birçok işhanı projesine imza atmıştır. 1978 yılında tasarlanmış olan Kuğulu Pasajı, hem işlevsel hem de mimari açıdan döneminin, hamilerinin ve mimarlarının tipik bir ürünü olduğu söylenebilir. Rahmi Bediz ve Demirtaş Kamçıl tarafından tasarlanan Kuğulu Pasajı yapısal ve kurgusal olarak yine kendileri tarafından tasarlanan Moda Çarşısı/İşhanı (1980) ile büyük benzerlikler gösterir. Ancak mimari plan ve işlevlerdeki benzerliklere rağmen Kuğulu Pasajı'nın kentsel ve sosyal bağlamda Moda Çarşısı'ndan daha ön planda olduğu söylenebilir. 1970'lerden sonra kat sınırının 7'ye çıkartıldığı Tunalı Hilmi Caddesi hem ticaret hem de eğlence işlevleriyle dönemin önemli merkezlerinden biri haline gelmiştir. Bu durumun oluşmasında, 70'lerin ortasında Vedat Dalokay tarafından yeniden düzenlenen Kuğulu Park'ın ve 1980'lerin başında kurulan Kuğulu Pasajı'nın büyük payı vardır. Biri park diğeri çarşı olan bu iki mekân

yalnızca Kavaklıdere değil Ankara ölçeğinde de etkin olmuşlardır.

Kuğulu Pasajı, 3 katlı pasaj özelliği taşıyan bir çarşı yapısı ve onun üstünde yükselen iki adet işhanı bloğundan oluşur. Hem dışarıdan hem de pasaj içinden erişilebilen bu işhanı blokları iki farklı kot düzeyinde, biri 7, diğeri 8 katlı tasarlanmışlardır. 3 katlı çarşı bölümü, ortasında merdiven ve yürüyen-merdiven boşluklarını içeren ve tavanındaki kubbeden ışık alan bir galeriye bağlanan koridorlardan oluşur. Yapının ön çekme mesafesi (ön bahçe) ve Tunalı Caddesinin kaldırımları birleştirilerek, sokakla arasında davetkar bir ilişki yaratılmıştır. Cephesine bakıldığında oldukça sade bir yapı olduğu gözlemlenebilir. Hem Tunalı Hilmi hem de Buğday Sokak cephesinde görülen hareketli cephe biçimi caddenin üzerinde o dönemde yapılan başka yapılarda da görülmektedir. Brüt beton olarak tasarlanan bu yapı hem

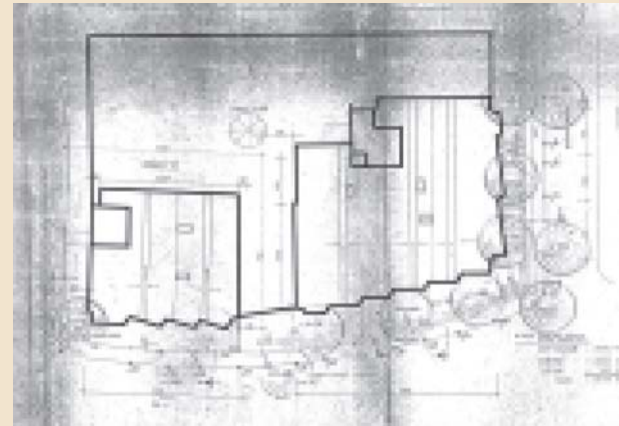

Fotoğraflar: Özüm İtez

mimarlarının hem de müteahhit firmanın diğer yapılarına paralel bir üsluba sahiptir.

Kuşulu Pasajı günümüzde, kurulduğu yıllarda da olduğu gibi butik giyim mağazalarının ve mücevher dükkanlarının hâkim olduğu 133 dükkana sahip bir çarşı ve toplam 60 işyerini barındıran iki işhanı kulesi ile daha geleneksel çarşılar ve güncel AVM'ler arasında geçiş sayılabilecek çarşı/pasaj/işhanı kültürünün bir parçası olarak görülebilir. 1980'lerden sonra Atakule ile başlayan, sokak (dışarı) ile ilişkileri kapalı ve kontrollü yeni nesil alışveriş merkezleri (AVM) kültürünün bir parçası olmaktan çok 1970'lerde gelişen pasaj/işhanı/çarşı kültürünün bir parçası olduğunu görebiliriz. Biraz ironik bir biçimde pasaj/işhanı/çarşı kültürünün (kısmen de olsa) yıkımını hazırlayan ve yeni nesil 'AVM' kültürünün ilk örneklerinden biri olan Karum İş ve Alışveriş Merkezi de Koray Yapı Endüstrisi tarafından Kuşulu Pasajı'nın hemen yakınında yapılmıştır.

DEVAM EDEN YARIŞMALAR

UIA Çocuk ve Mimarlık Altın Küp Ödülleri: "Gençlerin Mimarlık Bilinçlerinin Geliştirilmesi"
Son Başvuru Tarihi :15.01.2011

Kadıköy İskelesi ve Yakın Çevresi Ulusal Öğrenci Mimari Fikir Projesi Yarışması
proje teslimi tarih:04.02.2011

Ahşap Oyuncak Tasarımı Yarışması
Son Başvuru Tarihi: 4 Şubat 2011

"Çatılar ve Sürdürülebilirlik" Kavramsal Tasarım Yarışması
Teslim Tarihi :14.02.2011

StreetFest Competition
Son Başvuru Tarihi: 7 Şubat 2011

Knauf A.Ş. 7. Üniversiteler Arası Proje Yarışması
Son Başvuru Tarihi: 7 Şubat 2011

Lamp Lighting Solutions Awards
Son Başvuru Tarihi: 28 Şubat 2011

Medyasoft AutoCAD Yarışması
Son Başvuru Tarihi: 11 Şubat 2011

Ortakent Yahşi Belediyesi Çakmaklı Mevkii Peyzaj Tasarım Öğrenci Proje Yarışması
Son Başvuru Tarihi: 8 Mart 2011

2011 UNESCO Kültürel Mirasın Korunması Asya-Pasifik Mirası Ödülleri
Son Başvuru Tarihi :31.03.2011

UIA Uluslararası Öğrenci Fikir Yarışması
Son Teslim Tarihi :31.03.2011

SONUÇLANAN YARIŞMALAR

MİMED 2010 Mimarlık Öğrencileri Proje Yarışması

Çuhadaroğlu Alüminyum 2010 Öğrenci Proje Yarışması: "Bursa - İzmir Yolu Üzerinde Çağdaş Otomobil Galerisi Fikir Projesi"

Mimarlar Derneği 1927'den Üç Kitap:

Mimarlıkta Geleceği Düşünmek, Kentsel Dönüşüm Süreci ve Seçim Öncesinde Yerel Yönetimler

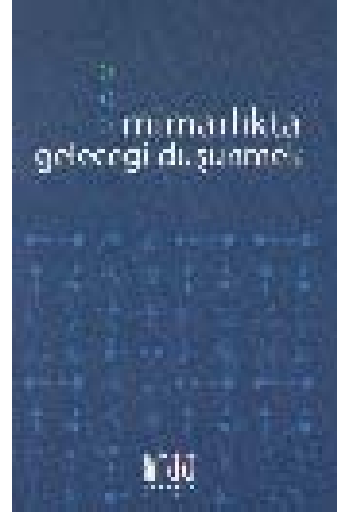
Mimarlar Derneği 1927, Türkiye'de Cumhuriyet döneminin ilk yıllarında kurulan Türk Mimarlar Cemiyetinin mirasını sürdürüyor. 1954 yılında Mimarlar Odasının kurulmasıyla işlevlerinin önemli bir bölümünü Oda'ya devreden Dernek, günümüzde mimarlıkla ilgili farklı güncel konularda düzenlediği etkinliklerle mimarlık düşünce ortamının geliştirilmesini amaçlıyor. Bu yıl yayınladığı son üç kitap, Derneğin, "Mimarlıkta Gelecek", "Kentsel Dönüşüm Süreci" ve "Yerel Yönetimler"

MİMARLIKTA GELECEĞİ DÜŞÜNMEK

Mimarlar Derneği 1927'nin "**Mimarlıkta Geleceği Düşünmek**" başlığı altında düzenlediği bir dizi toplantıda yapılan konuşmalar bir kitapta (1) derlenerek yayınlandı. 2009 Ekimi ile 2010 Mayıs arasında yapılan 8 toplantıya konuşmacı olarak toplam 22 mimar katılmıştı. Ziya Tanalı'nın yönettiği ve her oturumda iki veya üç mimarın çağrılı konuşmacı olduğu toplantılara katılanlar sırasıyla şu isimlerden oluşuyor: Rabia Çiğdem Çavdar - Şevki Pekin, Ali Cengizkan - Erdal Sorgucu, Kenan Güvenç - Hüseyin Kahvecioğlu - Ömer Yılmaz, C. Abdi Güzer - Haldun Ertekin, Ekin Çoban Turhan - Süha Özkan - Aydan Balamir, Orçun Ersan - Neşe Gürallar - M. Onur Yılmaz, Umut Tatlı - Onur Altay - Bayer Barut - Birgihan Umutlu. Dizinin son toplantısında; Ziya Tanalı, Aykut Ülkütekin, C. Abdi Güzer ve Hasan Özbay'ın katılımıyla konuşmalar üzerinde genel bir değerlendirme yapılmış.

Abdi Güzer kitap için yazdığı sunuşta özetle şöyle diyor:

Günümüz ortamının getirdiği dönüşüm ve değişimler içinde yaşamın bütün alanlarında olduğu gibi mimarlık, tasarım, planlama ve çevre konularında da bir yandan sonuç ürünü, öte yandan onun üretilme ve tüketilme biçimlerini etkileyen radikal farklılıklar, geleneksel süreçlerden kopuşları temsil ediyor... Yani başımızda büyük bir ivme içinde gerçekleşen bu dönüşümlere ve etkilerine eleştirel mesafe içinde bakabilmek her zamankinden daha önemli... Gerçekleştirilen toplantıların bant çözümlerini esas alan bu yayın, sadece söylenenler değil, altı çizilerek eksik bırakılanlar

ve yeni tartışmalar hazırlamaya yönelik olarak sorulan sorular nedeni ile de tematik bir tartışma çerçevesinin zeminini oluşturuyor."

Kitap, günümüz mimarlığında ve mimarları arasında bir kesitle, yerel ve güncel tartışmaları yansıtmaları açısından önemli bir belge. Yapılan tartışmalarda mimarlığın geleceğine ilişkin genelleştirilmiş sonuçlara varılmamış, bir "manifesto" veya bir "sonuç bildirgesi" üretilmemiş. Ancak kitapta yer alan görüşler, Abdi Güzer'in de belirttiği gibi, daha genel değerlendirmelerin üretilebileceği yeni çalışmalara kaynaklık edebilecek zenginlikte.

KENTSEL DÖNÜŞÜM SÜRECİ

Kentsel Dönüşüm Süreci başlıklı kitap (2), geçtiğimiz Mart ayında Mimarlar Derneği 1927'nin bu konuda düzenlediği panelde yapılan konuşmaları içeriyor. Panel'in konuşmacıları; İspanya'nın Türkiye Büyükelçisi Joan Clos i Matheu ile ODTÜ'den Profesör İlhan Tekeli ve Profesör Baykan Günay. Panelin moderatörlüğünü Doç. Dr. Lale Özgenel yapmış.

Panelin yabancı konuğu Büyükelçi Joan Clos i Matheu'nun ilginç bir yaşam öyküsü var. Matheu tıp eğitimi görmüş ve halk sağlığı konusunda uzman. 1997–2006 yıllarında Barselona Belediye Başkanlığı yapmış. Bir süre Turizm, Endüstri ve Ticaret Bakanlığı görevinde de bulunmuş.

Kitapta yer alan konuşmasında Barselona örneği üzerinde duran Metheu; *"Barselona'nın dönüşümü, kentsel politika üzerine geliştirilen uzun erimli ortak bir stratejinin sonucudur. Olimpiyat, kenti dönüştürmek için bir araç ve nedendi... Dönüşüm bir süreçtir. Kentsel yenileme ise süregelen bu büyük sürecin araçlarından biridir"* diyor.

Prof. Tekeli paneldeki konuşmasında, dönüşüm projelerinin güncel önem kazanmasını, kentsel büyümenin Türkiye'de düşüşe geçmesi ile birlikte yerel yönetimlerin kullandığı kaynakların artmasına bağlıyor ve uygulanmakta olan farklı özelliklerdeki dönüşüm projelerinin meşruiyetini irdeliyor.

Prof. Günay panelde, tarihten örnekler vererek dönüşümün sonsuz bir süreç olduğunu vurguluyor ve uygulamada kullanılan *"yenileme"*, *"yeniden geliştirme"*, *"yerinden etme"*, *"temizleme"* gibi

deyimleri tartışarak farklı *"kentsel dönüşüm"* yöntemlerini değerlendiriyor. Prof. Günay konuşmasını, 1969'ların Amerikan popüler müziğinin sosyal içerikli şarkıları eşliğinde sürdürmüş, örneğin *"Where Have All The Flowers Gone"* şarkısını, sözlerini biraz değiştirerek *"Tüm O Gecekondular Nereye Gitti"* diye sunuyor. Kitapta konuşmalar, İngilizce tam metin çevirisi ile birlikte verilmiş.

(1) **Mimarlıkta Geleceği Düşünmek**, Mimarlar Derneği 1927 yayını, 2010, 184 s.
(2) **Kentsel Dönüşüm Süreci**, Mimarlar Derneği 1927 yayını, 2010, 80.s (3) **Yerel Yönetim Seçimleri Üzerine**, Mimarlar Derneği 1927 yayını, 2010, 136 s.

YEREL YÖNETİM SEÇİMLERİ ÜZERİNE

Mimarlar Derneği 1927'nin yayınladığı bir diğer kitapta (3), Derneğin 2009 yerel seçimleri öncesi düzenlediği bir dizi toplantıda yapılan konuşmalar yer alıyor. Dizinin ilk konuşmacısı, eski Ankara Belediye Başkanı ve son seçimlerde CHP'nin başkan adayı Murat Karayalçın olmuş. Diğer adaylar da konuşmak üzere çağırılmış, ama Karayalçın'ın dışında *"davete icabet"* eden olmamış. Dernek yönetiminden Nermin Atılkan kitabı sunuş yazısında, bu toplantıların amacını şöyle özetliyor.

"Yerel yönetim seçimleri dolayısıyla gelişen politik tartışmalara, politikacıların sorunlara popüler çözümler bulma çabalarına karşılık, kentli ve meslek mensupları olarak farklı açılardan bakılmasına katkıda bulunabilirdik... Kentlerin çok boyutlu, çok katmanlı sorunlarına uzun vadeli çözümler üretmeye temel olacak kapsayıcı başlıkları ve mümkün olduğunca kenti yönetmeye aday politikacıların sorunları ele alışı, ürettikleri çözümleri tartışmayı istedik."

Karayalçın'ın konuşmasının ardından yapılan **"İklim Dostu Kentler"** konulu ikinci toplantıda Önder Algedik kentlerin ekolojik sorunlarını ele almış. Bunu, Faruk Şahin'in kentsel ulaşım üzerine konuştuğu **"Arabasız Kentler"** başlıklı toplantı izliyor. Dizinin diğer toplantılarında Ercan Karakaş **"Sosyal Belediyecilik"** ve Yaşar Seyman **"Çocuk ve Kent"** konularında konuşmuş. Son bir toplantıda tartışılanlar üzerinde genel bir değerlendirme yapılmış.

1970 sonrasında giderek önem kazanan yerel yönetimlere ilişkin olarak, bir bölümü Mimarlar Odası ve diğer meslek kuruluşları çevresinde yapılmış, çok

sayıda çalışma bulunuyor. Neredeyse tarihin arşivine terk edilmiş bu çalışmaların yeniden gün yüzüne çıkarılarak güncel tartışmalarda değerlendirilmesi kuşkusuz yararlı olacaktır. Böyle bir yaklaşımla, uygulamaya yönelik yeni politikaların geliştirilmesinde, son yerel seçimler öncesi dile getirilen diğer görüşlerle birlikte Mimarlar Derneği 1927'nin yayınladığı bu kitapta yer alan tartışmaların da dikkate alınacağını umuyoruz.

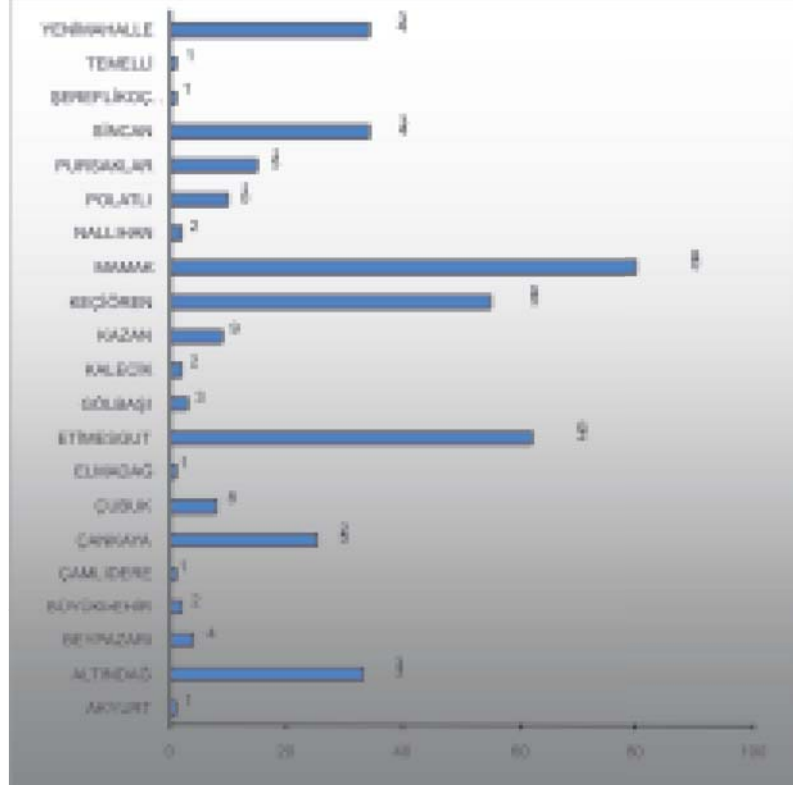
MESLEKİ DENETİM

01.11.2010-30.11.2010 Tarihleri Arası Mesleki Denetim Verileri

ANKARA ŞUBESİ VE TEMSİLCİLİKLERİ MESLEKİ DENETİM PROJE-TUS-ŞANTIYE				
ŞUBELER	Proje		Tus	
	Adet	m ²	Adet	Şantiye
ANKARA ŞUBE	387	1046621.99	26	92
KIRIKKALE TEMSİLCİLİĞİ	23	26455.00	24	0
ÇAYCUMA TEMSİLCİLİĞİ	8	4588.00	10	0
KIRŞEHİR TEMSİLCİLİĞİ	30	44019.00	32	0
ÇORUM TEMSİLCİLİĞİ	125	145641.00	106	0
NEVŞEHİR TEMSİLCİLİĞİ	52	52396.00	58	0
DÜZCE TEMSİLCİLİĞİ	51	71467.35	2	7
SİVAS TEMSİLCİLİĞİ	65	43640.00	58	0
ERZİNCAN TEMSİLCİLİĞİ	28	20476.00	28	0
YOZGAT TEMSİLCİLİĞİ	63	42549.99	29	0
KDZ. EREĞLİ TEMSİLCİLİĞİ	48	47214.76	40	0
ZONGULDAK TEMSİLCİLİĞİ	27	80499.76	9	0
KARABÜK TEMSİLCİLİĞİ	19	20622.53	23	0
BARTIN TEMSİLCİLİĞİ	28	42902.34	27	0
KASTAMONU TEMSİLCİLİĞİ	52	55585.40	61	0
BOLU TEMSİLCİLİĞİ	31	44258.54	0	11
TOPLAM	1037	1788937.66	533	110

ANKARA ŞUBE MESLEKİ DENETİMİNDEN GEÇEN PROJELERİN KULLANIM AMACINA GÖRE DAĞILIMLARI		
KULLANIM AMACI	ADET	ALAN m2
AHIR	2	660.00
ARAŞTIRMA MERK.	1	3344.47
ATÖLYE	3	2406.57
BAĞEVİ	1	162.00
CAMI	2	2740.62
DEPO	5	5391.95
DEPO,OFİS	1	180.05
DÜKKAN	2	1640.07
DÜKKAN,KAPICI DAİRESİ	1	273.00
DÜKKAN,KONUT	111	250701.38
FABRİKA	1	3354.00
FİRİN	1	33.17
HAYVAN BARINAĞI	1	576.00
IMALATHANE	6	8187.34
İDARİ YAPILAR	1	400.30
İSTİNAT DUVARI	3	85.84
İŞYERİ	3	9613.22
KONUT	218	476531.30
KÜMES	1	2209.91
LABORATUAR	1	127099.56
MISAFIRHANE	1	2393.80
OFİS,TİCARET	1	44265.76
OKUL	1	15379.07
OTEL	1	27396.61
OTOPARK	2	833.00
SİLO	1	20562.27
SOĞUK HAVA DEPOSU	1	626.84
SOSYAL		
TESİS,IMALATHANE	1	25267.57
SU DEPOSU	1	88.75
TİCARET	5	9353.41
VİLLA	13	4864.16
TOPLAM	393	1046621.99

KASIMDA MESLEKİ DENETİMDEN GEÇEN PROJELERİN ANKARA BELEDİYELERİNE GÖRE DAĞILIMI

**01.11.2010/30.11.2010 tarihleri ARASI
GELİR - GİDER DURUMUDUR**

